

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Ετήσια Έκθεση **2014**

Για την προετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης 2014 εργάστηκε το σύνολο του προσωπικού του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως.

Ειδικότερα καθήκοντα ανέλαβαν οι εξής:

Γενική επιμέλεια:

Πανίκος Γιωργαλλής

Επιστημονική επεξεργασία κειμένων:

Ελένη Χατζηττοφή

Μαρία Χριστοφόρου

Κώστας Ιωάννου

Γεωργία Σταυρινίδου

Νάσια Διονυσίου

Δέσποινα Κωνή

Μελίνα Τριγγίδου

Κυριάκος Κυριάκου

Πρόδρομος Χριστοφή

Κατερίνα Χαρίτου

Επεξεργασία στατιστικών στοιχείων:

Χριστίνα Μιχαήλ

Συντονισμός έκδοσης και γλωσσική επιμέλεια:

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκδότης:

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

ΓΤΠ 124/2015-ηλεκτρονική έκδοση

ISSN 1450-1155

Σχεδιασμός:

Σπύρος Τσιώρης

Ψηφιακή εκτύπωση:

Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας

Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί

**Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

Era House, Διαγόρου 2

1097 Λευκωσία

Τηλέφωνο: (+357) 22405500

Τηλεομοιότυπο: (+357) 22672881

Ηλεκτρονική διεύθυνση: ombudsman@ombudsman.gov.cy

Ιστοσελίδα: www.ombudsman.gov.cy

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Ετήσια Έκθεση 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	5
II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	9
III. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	21
IV. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ.....	31
Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	33
Β. ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	43
Γ. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ (ΑΑΠΔΑ)	54
Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	70
Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....	84
ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΗΣ	92
Ζ. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	104
Η. ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	113
Θ. ΤΟΜΕΑΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ - ΠΟΛΙΤΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.....	126

V. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ	129
--	-----

VI. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	137
--	-----

VII. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	143
-------------------------------	-----

**Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

Κάθε κράτος δικαίου πλαισιώνεται από μηχανισμούς ελέγχου, λογοδοσίας, διαφάνειας και εξισορρόπησης των εξουσιών, που είναι ικανοί να ελαχιστοποιούν τα κρούσματα αυθαιρεσίας, κατάχρησης εξουσίας και καταπίεσης του πολίτη. Έναν τέτοιο μηχανισμό αποτελεί και το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ombudsman), που σε πολύ γενικές γραμμές μπορεί να περιγραφεί ως εξωδικαστικός μηχανισμός ελέγχου του ευρύτερου δημόσιου τομέα και των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης προς τον σκοπό εντοπισμού κρουσμάτων κακοδιοίκησης ή παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με ενέργειες κρατικών αρχών.

Η ανεξαρτησία του θεσμού και η θεσμική του θωράκιση έναντι της πολιτείας και της εκτελεστικής εξουσίας αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική του λειτουργία. Η δε χωρίς προσκόμματα και χωρίς παρεμβάσεις λειτουργία του θεσμού, λειτουργεί αμφίδρομα, αφού ενισχύει τόσο τη δημοκρατία όσο και το κράτος δικαίου.

Οι άξονες γύρω από τους οποίους λειτουργεί ο θεσμός του Επιτρόπου Διοικήσεως είναι δύο: Η νομιμότητα και η χρηστή διοίκηση. Η νομιμότητα, βεβαίως, αποτελεί τον χώρο στον οποίο κυρίαρχο ρόλο έχει η δικαστική εξουσία. Ο θεσμός του Επιτρόπου Διοικήσεως δεν μπορεί, εντούτοις, να λειτουργήσει αποτελεσματικά χωρίς να λαμβάνει υπόψη του τη νομιμότητα έστω και αν δεν αποτελεί τον προνομιακό χώρο δράσης του. Αντίθετα, η χρηστή διοίκηση αποτελεί τον προνομιακό χώρο της δράσης του.

Μέσα από τη δράση του, λοιπόν, ο θεσμός του Επιτρόπου Διοικήσεως στοχεύει στον εντοπισμό κρουσμάτων κακοδιοίκησης και στην υποβολή εισηγήσεων για την αποκατάσταση της χρηστής διοίκησης όταν αυτή παραβιάζεται. Βάση και έναυσμα για την ανάπτυξη αυτών των δράσεων αποτελούν τα ζητήματα που αναδεικνύονται μέσα από τα παράπονα των πολιτών καθώς, επίσης, τα ευρύτερα δημόσιου ενδιαφέροντος ζητήματα που απασχολούν τους πολίτες και σε σχέση με τα οποία ο θεσμός παρεμβαίνει αυτεπάγγελα.

Η οικονομική κρίση, οι επιπτώσεις της οποίας ήταν εμφανείς και κατά το 2014, σε συνδυασμό με την αποκάθιση σοβαρών κρουσμάτων διαφθοράς, οδήγησε σε κρίση εμπιστοσύνης του πολίτη στους θεσμούς, καθώς και σε αυξημένη καχυποψία των πολιτών απέναντι στη δημόσια

διοίκηση. Επιπρόσθετα, οι πολιτικές λιτότητας οδήγησαν σε συρρίκνωση δικαιωμάτων και μείωση κοινωνικών παροχών. Επομένως, υπήρξε συνειδητή επιλογή του Γραφείου μου η επικέντρωση, όπως και την προηγούμενη χρονιά, σε παρεμβάσεις που στόχευαν στην αποκατάσταση δικαιωμάτων ευπαθών ομάδων πολιτών - ανέργων, ρηπτών δημόσιων βοηθημάτων, υπερήλικων, ατόμων με αναπηρίες, μεταναστών και κρατουμένων - δεδομένου ότι αυτές οι ομάδες είναι που κατά κανόνα βιώνουν εντονότερα τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης.

Παράλληλα, έμφαση δόθηκε και κατά το 2014 στην ανάπτυξη δράσης των πέντε Αρχών που λειτουργούν εντός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως με θεματολογία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα βασανιστήρια και την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ατόμων που τελούν υπό περιορισμό, την αναπηρία, την τήρηση της αρχής ισότητας ανεξάρτητα από φύλο, αναπηρία, εθνική ή εθνοτική καταγωγή, τις πεποιθήσεις, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ηλικία, και την καταπολέμηση του ρατσισμού.

Ελίζα Σαββίδου

Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. Αρμοδιότητες και διαδικασίες

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι ανεξάρτητη Αρχή που ιδρύθηκε το 1991. Ο Βασικός Νόμος (Ν.3(Ι)/1991) που όρισε και ρύθμισε τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, τον κατέστησε θεματοφύλακα του κράτους δικαίου και των δικαιωμάτων των πολιτών. Τον επιφόρτισε, συγκεκριμένα, με το έργο της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της τήρησης της νομιμότητας και της καταπολέμησης της κακοδιοίκησης.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ενεργοποίηση των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου αποτελούσε η υποβολή παραπόνου από πολίτη, ο οποίος επηρεαζόταν άμεσα και προσωπικά από την ενέργεια εναντίον της οποίας στρεφόταν. Παράλληλα, ήταν δυνατή η διενέργεια έρευνας μετά από εντολή του Υπουργικού Συμβουλίου.

Με τον Νόμο 1(Ι)/2000, ωστόσο, αναγνωρίστηκε στον Επίτροπο Διοικήσεως η δυνατότητα και αυτεπάγγελτης παρέμβασης σε υποθέσεις γενικότερου ενδιαφέροντος και επήλθε ουσιαστική εμβάθυνση του ρόλου του, αφού του δόθηκε η δυνατότητα διείσδυσης στην ίδια την καρδιά του διοικητικού συστήματος μέσω της μετατόπισης του ειδικού βάρους στην επισήμανση συστημικών αδυναμιών και παθογενειών, στην προώθηση γενικότερων αρχών και στην καλλιέργεια μιας νέας διοικητικής αντίληψης.

Με βάση τους περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμους, ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι αρμόδιος για διαφορές του πολίτη με Υπηρεσίες, στην έννοια των οποίων υπάγονται:

- ⚙ Τα Υπουργεία και τα υπαγόμενα σε αυτά Τμήματα και Υπηρεσίες.
- ⚙ Οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- ⚙ Η Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία.
- ⚙ Η Αστυνομία και η Εθνική Φρουρά.
- ⚙ Τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν είναι αρμόδιος:

- ⚙ Για ενέργειες του Προέδρου της Δημοκρατίας, του Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργού για θέματα γενικής κυβερνητικής πολιτικής, της Βουλής των Αντιπροσώπων, των Δικαστηρίων, του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, του Γενικού Ελεγκτή, του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας και της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας.
- ⚙ Για ενέργειες που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και άλλου κράτους ή διεθνούς οργανισμού ή για ενέργειες στους τομείς της άμυνας, της ασφάλειας ή της εξωτερικής πολιτικής της Δημοκρατίας.
- ⚙ Για ενέργειες που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων ή που εξετάζονται στο πλαίσιο ιεραρχικής προσφυγής από διοικητικές Αρχές.

Επίσης, ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν εξετάζει παράπονα τα οποία:

- ⚙ Δεν υποβλήθηκαν εντός 12 μηνών, αφότου ο παραπονούμενος έλαβε γνώση των ενεργειών εναντίον των οποίων προσφεύγει.
- ⚙ Είναι ανώνυμα.
- ⚙ Είναι γενικά και αόριστα ή δεν συντρέχει προσωπικό έννομο συμφέρον του προσώπου που τα υποβάλλει.

Η διερεύνηση ενός παραπόνου ξεκινά από την ενυπόγραφη, κατά κανόνα, υποβολή του, η οποία γίνεται από το άμεσα ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ενώσεις προσώπων ή από αντιπρόσωπο των πιο πάνω. Τα παράπονα μπορούν να υποβληθούν αυτοπροσώπως στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, ταχυδρομικά, μέσω τηλεομοιοτύπου ή με τη συμπλήρωση του ειδικού έντυπου που υπάρχει στην ιστοσελίδα του Γραφείου ή και από τηλεφώνου, όταν αφορά εξαιρετικά επείγον θέμα ή όταν υποβάλλεται από άτομο με αναπηρία.

Τα παράπονα πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία ταυτότητας και επικοινωνίας του προσώπου που τα υποβάλλει και ακριβή περιγραφή του προβλήματος, του αιτήματος και της εμπλεκόμενης δημόσιας Υπηρεσίας και να συνοδεύονται από οποιαδήποτε πληροφοριακά ή

αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να βοηθήσουν στη στοιχειοθέτηση των προβαλλόμενων ισχυρισμών.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης του παραπόνου, το παράπονο ανατίθεται σε έναν από τους εξής θεματικούς κύκλους:

- ⚙ Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- ⚙ Τομέα Ακίνητης Ιδιοκτησίας, Ανάπτυξης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- ⚙ Τομέα Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Υφής.
- ⚙ Τομέα Κοινωνικής Προστασίας.
- ⚙ Τομέα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων.
- ⚙ Τομέα Σχέσεων Κράτους - Πολίτη.

Ακολουθώντας τον χειρισμό του παραπόνου αναλαμβάνει Λειτουργός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, ο οποίος έχει την ευθύνη διερεύνησης του θέματος. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Λειτουργός έρχεται σε επικοινωνία με την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, στην οποία παρέχεται η δυνατότητα να σχολιάσει τους εναντίον της ισχυρισμούς. Κάθε δημόσια Υπηρεσία έχει υποχρέωση, ανάλογα με την περίπτωση, να παρέχει στον Επίτροπο Διοικήσεως οποιαδήποτε πληροφορία ή να προσκομίζει οποιοδήποτε έγγραφο ή άλλο στοιχείο της ζητείται ή να δίνει μαρτυρία σε σχέση με τα υπό διερεύνηση γεγονότα. Άρνηση Υπηρεσίας ή Λειτουργού να συνεργαστεί με τον Επίτροπο Διοικήσεως συνιστά ποινικό αδίκημα.

Η έρευνα ολοκληρώνεται από τον Επίτροπο Διοικήσεως:

- ⚙ Είτε με γραπτή ενημέρωση του παραπονούμενου ότι δεν υπάρχει δυνατότητα ή αναγκαιότητα παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για λόγους αναρμοδιότητας ή επειδή το παράπονο είναι αβάσιμο ή για άλλους λόγους (όπως, όταν το αντικείμενο του παραπόνου εκλείπει ή ικανοποιείται, όταν για το ίδιο θέμα αναμένεται η συμμόρφωση της αρμόδιας Υπηρεσίας με προηγούμενες εισηγήσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως ή όταν, χωρίς την υποβολή έκθεσης, υποβάλλονται συστάσεις προς την αρμόδια Υπηρεσία προς τις οποίες αναμένεται η ανταπόκρισή της).

✿ Είτε με την υποβολή έκθεσης προς την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, η οποία κοινοποιείται στον παραπονούμενο. Έκθεση υποβάλλεται, κατά κανόνα, όταν το παράπονο είναι βάσιμο και σε αυτήν μπορεί να ασκείται κριτική προς την Υπηρεσία ή και να υποβάλλονται εισηγήσεις.

✿ Είτε με την αναφορά του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ή στην αρμόδια Αρχή, αναλόγως, όταν κρίνεται ότι είναι δυνατόν να έχει διαπραχθεί ποινικό ή πειθαρχικό αδίκημα από οποιονδήποτε λειτουργό.

Μετά από τροποποίηση της νομοθεσίας που έγινε το 2014, συμπεριλήφθηκε πρόνοια βάσει της οποίας, ο Επίτροπος, μετά την υποβολή της έκθεσής του, δύναται να διαβουλεύεται με κάθε πρόσφορο τρόπο για την υλοποίηση των εισηγήσεών του και για την επίλυση του προβλήματος του ενδιαφερόμενου προσώπου. Σε περίπτωση, που η αρμόδια αρχή δεν, ενημερώσει εντός της ταχθείσας προθεσμίας ως προς τις ενέργειές της αναφορικά με την εφαρμογή των προτάσεων, εισηγήσεων ή συστάσεων του Επιτρόπου ή δεν αποδέχεται την εφαρμογή τους και εφόσον ο Επίτροπος κρίνει ότι οι προβληθέντες εκ μέρους της αρμοδίας αρχής λόγοι σχετικά με τη μη αποδοχή τους δεν αιτιολογούνται επαρκώς, υποβάλλει το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων, δυνάμενος να δημοσιοποιήσει την άρνηση ή την παράλειψη συμμόρφωσης της αρμόδιας αρχής με τις προτάσεις του.

Με μηνιαίο συνοπτικό σημείωμα ο Επίτροπος Διοικήσεως ενημερώνει το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τις εκθέσεις του. Οι εκθέσεις συζητούνται ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου και συχνά ενώπιον των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, όπου οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες καλούνται να ενημερώσουν για τα μέτρα τα οποία θα λάβουν ώστε να υλοποιήσουν τις εισηγήσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως. Στις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών παρευρίσκεται συχνά και ο ίδιος ο Επίτροπος, ο οποίος αναπτύσσει και αναλύει τα ευρήματα και τις θέσεις του.

Επίσης, κάθε χρόνο, ο Επίτροπος Διοικήσεως επιδίδει την Ετήσια Έκθεση απολογισμού τού έργου του στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στον Πρόεδρο της Βουλής.

Για λεπτομέρειες ως προς τον τρόπο υποβολής παραπόνων ή για θέματα τα οποία εμπíπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν

τηλεφωνικώς με το Γραφείο ή να το επισκέπτονται και να συνομιλούν με τον επιφορτισμένο με αυτό το καθήκον Λειτουργό του Γραφείου.

2. Εθνικός φορέας καταπολέμησης των διακρίσεων

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, οι αρμοδιότητες και οι δυνατότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως διευρύνθηκαν περαιτέρω, με την ανάθεση σε αυτόν του γενικού προστάγματος της προαγωγής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών και της καταπολέμησης των διακρίσεων στην απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Συγκεκριμένα, βάσει του περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμου (Ν.42(Ι)/2004), ο Επίτροπος έχει την αρμοδιότητα να παρεμβαίνει σε σχέση με διακρίσεις που βασίζονται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, την κοινότητα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πεποιθήσεις, την ηλικία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την αναπηρία ή το φύλο, και οι οποίες παρατηρούνται, στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, στους τομείς της απασχόλησης και της εργασίας, της επαγγελματικής κατάρτισης, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής προστασίας, της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, της συμμετοχής σε σωματεία και επαγγελματικές οργανώσεις και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες.

Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών, συστάθηκαν εντός των δομών του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, η Αρχή Ισότητας και η Αρχή κατά των Διακρίσεων.

Η δράση των δύο Αρχών καταγράφεται σε χωριστές Ετήσιες Εκθέσεις που υποβάλλονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

3. Εθνικός φορέας για την πρόληψη της κακομεταχείρισης

Κατά το 2009, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως ενδυναμώθηκαν ακόμη περισσότερο, με την επιλογή του ως του Εθνικού Φορέα για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης. Συγκεκριμένα, με τον Νόμο 2(ΙΙΙ)/2009, της 27ης Μαρτίου 2009, η Κύπρος κύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Βασανιστηρίων. Σκοπός του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου ήταν η δημιουργία ενός συστήματος

τακτικών επισκέψεων, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, σε χώρους στέρησης ή περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας, με κύρια επιδίωξη την πρόληψη των βασανιστηρίων.

Σε διεθνές επίπεδο, δημιουργήθηκε δεκαμελής Υποεπιτροπή για την Πρόληψη, στην οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να επιτρέπουν τη διενέργεια επισκέψεων σε χώρους στέρησης της ελευθερίας και να παρέχουν κάθε απαραίτητη πληροφορία, ενώ από πλευράς της, η Υποεπιτροπή έχει το καθήκον να συμβουλεύει και να υποστηρίζει τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης.

Σε εθνικό επίπεδο, ιδρύθηκε η Ανεξάρτητη Αρχή Πρόληψης των Βασανιστηρίων, η οποία λειτουργεί εντός των δομών του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως. Ειδικότερα, βάσει του Νόμου 2(ΙΙΙ)/2009:

- i. Ο Επίτροπος Διοικήσεως ορίζεται ως το εθνικό Σώμα επισκέψεων και εξουσιοδοτείται να επισκέπτεται ελεύθερα, σε τακτικά χρονικά διαστήματα, τους χώρους κράτησης, κατόπιν γραπτής ειδοποίησης, με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης των προνοιών της Σύμβασης. Κατά τις επισκέψεις του, ο Επίτροπος δικαιούται να έχει ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους και τις εγκαταστάσεις κάθε τύπου κράτησης και να έχει εμπιστευτικές κατ' ιδίαν συνεντεύξεις με οποιοδήποτε πρόσωπο κρίνει σκόπιμο.
- ii. Οι αρμόδιες Αρχές του κράτους υποχρεούνται να παραχωρούν στον Επίτροπο τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Πρωτόκολλο.
- iii. Ο Επίτροπος Διοικήσεως μπορεί να υποβάλει, προς κάθε υπεύθυνη για χώρο κράτησης Αρχή, συστάσεις και εκθέσεις, ενώ ακολούθως η αρμόδια Αρχή οφείλει να υποβάλει έκθεση σχετικά με τα μέτρα που πήρε στη βάση της έκθεσης ή των συστάσεων που της υποβλήθηκαν.
- iv. Ο Επίτροπος Διοικήσεως εξουσιοδοτείται να υποβάλει εισηγήσεις για βελτίωση της νομοθεσίας και να εκφράζει απόψεις στη Βουλή των Αντιπροσώπων κατά την εξέταση σχετικών νομοσχεδίων.
- v. Ο Επίτροπος Διοικήσεως οφείλει να θέτει υπόψη του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και της Ανεξάρτητης Αρχής Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας, οποιουδήποτε ισχυρισμούς κρατουμένων για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

vi. Ο Επίτροπος Διοικήσεως υποβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Ετήσια Έκθεση, την οποία κοινοποιεί στο Υπουργικό Συμβούλιο, τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, και ακολούθως τη δημοσιεύει.

4. Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Με τον Νόμο 58(Ι) του 2011, τροποποιήθηκε ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμος και δόθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως αρμοδιότητες, οι οποίες προηγουμένως ασκούνταν από τον Εθνικό Οργανισμό Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Με την τροποποίηση αυτή, ο Επίτροπος Διοικήσεως μετονομάζεται σε Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του παραχωρείται η εξουσία να ετοιμάζει αυτεπάγγελτα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που δεν εμπίπτουν στις ανάλογες εξουσίες που έχει, βάσει άλλων Νόμων.

Πιο συγκεκριμένα, εξουσιοδοτείται:

- i. Να εξετάζει αυτεπάγγελτα και να ετοιμάζει εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- ii. Να ετοιμάζει αυτεπάγγελτα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε περίπτωση που, κατά τη διερεύνηση παραπόνου για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαπιστώνει ότι υπάρχει τέτοια ανάγκη.
- iii. Για τους πιο πάνω σκοπούς, να έχει επαφές και διαβουλεύσεις με μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλα οργανωμένα σύνολα.
- iv. Να παρίσταται σε συναντήσεις ή άλλες εκδηλώσεις διεθνών οργανισμών ή εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να συνεργάζεται με αυτούς.

5. Ανεξάρτητη Αρχή Προώθησης Δικαιωμάτων Ατόμων με Αναπηρίες

Στις 13 Δεκεμβρίου 2006, υιοθετήθηκαν από τον ΟΗΕ η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ) και το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο, τα οποία αποτελούν σταθμό στην ιστορική διαδρομή για την προώθηση, την προστασία και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ σε ίση βάση με όλους τους άλλους πολίτες. Πρόκειται για την πρώτη παγκόσμια διεθνή συνθήκη η οποία κατοχυρώνει με τρόπο ευρύ, δεσμευτικό και ολοκληρωμένο, τόσο τα δικαιώματά και τις ελευθερίες των ΑμεΑ όσο και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη δέσμευση των κρατών να υλοποιήσουν τη Σύμβαση, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Η Σύμβαση έχει οριζόντια εφαρμογή, αφού καλύπτει όλο το φάσμα των δικαιωμάτων των ΑμεΑ (π.χ. ισότητα και μη διάκριση, προσβασιμότητα στο φυσικό περιβάλλον, μέσα μεταφοράς, πληροφορίες, επικοινωνίες, εκπαίδευση, υγεία, εργασία και απασχόληση, κοινωνική προστασία, απαλλοτρίωση από βασανιστήρια, ελευθερία της έκφρασης). Κατοχυρώνει τη μετάβαση από το ιατρικό στο κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας, βάσει του οποίου, η ουσιαστική διασφάλιση της μη διάκρισης λόγω αναπηρίας, επιτυγχάνεται με την άρση των όποιων εμποδίων παρεμβάλλονται στην ίση μεταχείριση των ΑμεΑ και την υλοποίηση, ταυτόχρονα, όλων των απαραίτητων εύλογων προσαρμογών.

Η Σύμβαση και το Πρωτόκολλο υπογράφηκαν από την Κυπριακή Δημοκρατία στις 30 Μαρτίου 2007 και κυρώθηκαν με τον Νόμο 8(III)/2011 της 4ης Μαρτίου 2011. Βάσει του άρθρου 33 της Σύμβασης, που προνοεί για τη σύσταση ανεξάρτητου μηχανισμού προώθησης, προστασίας και παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης, το Υπουργικό Συμβούλιο, στις 9 Μαΐου 2012, ανέθεσε τις εν λόγω αρμοδιότητες στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αυτές τις αρμοδιότητες είναι που ασκεί σήμερα, η Ανεξάρτητη Αρχή Προώθησης Δικαιωμάτων ΑμεΑ.

Ειδικότερα, η ανεξάρτητη Αρχή, μεταξύ άλλων:

- i. Διεξάγει έρευνες και συλλέγει στοιχεία, με σκοπό την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης και την πλήρη και ίση απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των ατόμων με αναπηρίες.
- ii. Εξετάζει αυτεπάγγελτα, είτε μετά από παράπονα ή καταγγελίες από άτομα με αναπηρίες ή οργανώσεις ατόμων με αναπηρίες, περιπτώσεις μη εφαρμογής της Σύμβασης. Στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας διαβουλεύεται με τα εμπλεκόμενα μέρη και δύναται να επιβάλει ποινές για άνιση μεταχείριση και παραβίαση δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες.
- iii. Υποβάλλει εκθέσεις προς τις κρατικές Υπηρεσίες και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, με συστάσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης.
- iv. Συνεργάζεται με Συμβουλευτική Επιτροπή για την Παρακολούθηση της Σύμβασης, στην οποία συμμετέχουν άτομα με αναπηρίες και εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων, όπως συμφωνείται μεταξύ του Ανεξάρτητου Μηχανισμού και της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Οργανώσεων Αναπήρων.
- v. Συνεργάζεται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό για την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την υλοποίηση της Σύμβασης.
- vi. Διαφωτίζει, αφυπνίζει και προωθεί την προστασία και πραγμάτωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες και την εφαρμογή της Σύμβασης, σε συνεργασία με το Κεντρικό Σημείο.

III. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

1. Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2014

Κατά τη διάρκεια του 2014 υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 2.597 παράπονα, γεγονός που καταδεικνύει αύξηση στην υποβολή παραπόνων σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

Συνολικά, από την έναρξη λειτουργίας του Γραφείου, τον Μάρτιο του 1991, και μέχρι την 31η Δεκεμβρίου, 2014, υποβλήθηκαν στο Γραφείο 43.221 παράπονα. Συγκριτική εικόνα των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατ' έτος στο Γραφείο κατά τα τελευταία δέκα έτη φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί:

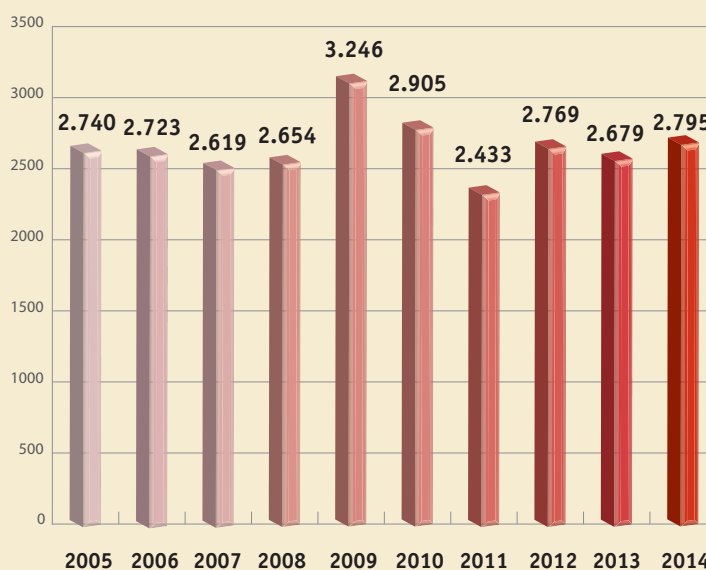

Από το σύνολο των 2.597 παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2014, τα 2.140 (ή ποσοστό περίπου 82,4%,) κρίθηκε ότι εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και αποφασίστηκε όπως ερευνηθούν, τα 423 (ή ποσοστό 16,3%,) κρίθηκε ότι δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και δεν διερευνήθηκαν, ενώ άλλα 34 παράπονα (ή ποσοστό 1,3%) αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν λόγω του ότι υποβλήθηκαν ανώνυμα.

2. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε κατά το 2014

Ο συνολικός αριθμός των παραπόνων που ήταν προς διεκπεραίωση κατά το 2014 ήταν 4.381 παράπονα, αφού, πέραν των 2.597 παραπόνων που υποβλήθηκαν το έτος αυτό, εκκρεμούσαν από προηγούμενα χρόνια άλλα 1.781 παράπονα, ενώ στις περιπτώσεις άλλων 3 παραπόνων που είχαν διεκπεραιωθεί σε προηγούμενα έτη, οι παραπονούμενοι επανήλθαν.

Από τα 4.381 αυτά παράπονα, κατά τη διάρκεια του 2014 ολοκληρώθηκε η εξέταση 2.795 παραπόνων, με μηνιαίο μέσο όρο διεκπεραιωθέντων παραπόνων στα 232 παράπονα. Συγκριτική εικόνα των διεκπεραιωθέντων κατ' έτος παραπόνων κατά την περίοδο των δέκα ετών φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί:

Από τα 2.795 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το έτος 2014:

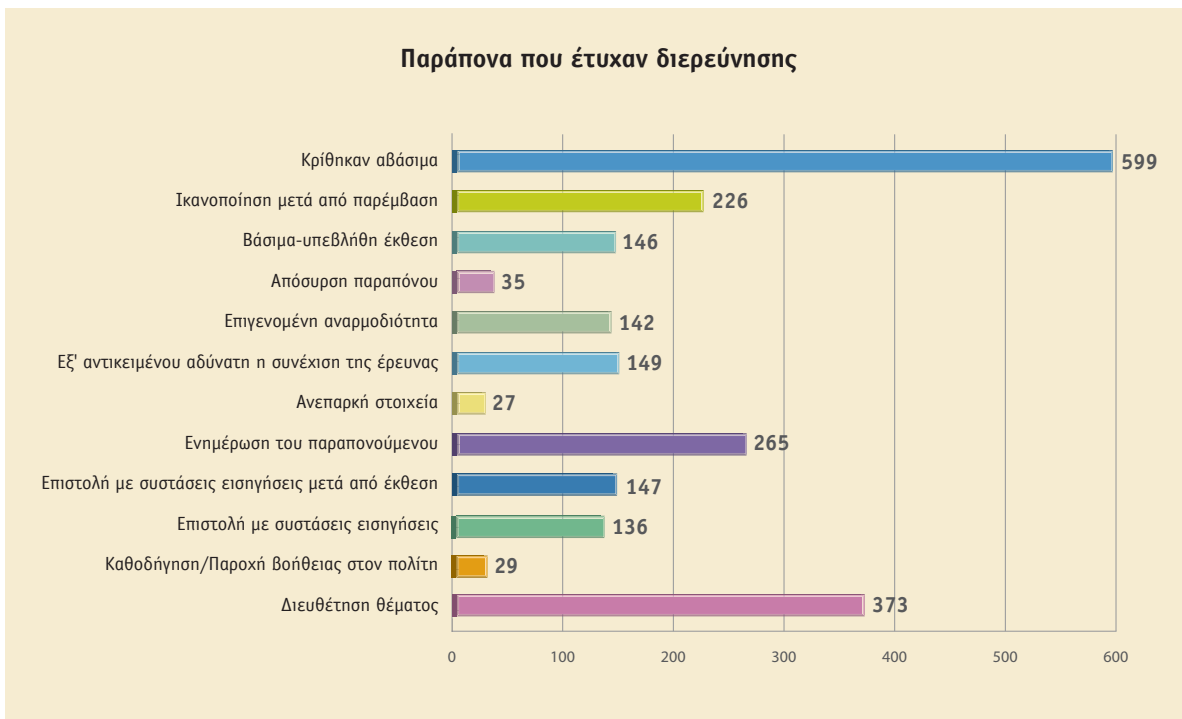
- 521 παράπονα αφού εξετάσθηκαν διαπιστώθηκε ότι ήσαν εκτός αρμοδιότητας για λόγους που φαίνονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΚΡΙΘΗΚΑΝ ΕΚΤΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

Εκπρόθεσμο παράπονο	20
Ιδιωτικής φύσεως διαφορές/Αστικής φύσεως διαφορές	66
Εναντίον Υπηρεσιών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως	108
Αντικείμενο Δικαστικής Διαδικασίας/Απόφαση Δικαστηρίου	54
Πρόωρο παράπονο	45
Εναντίον ενεργειών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως	79
Γενικό και αόριστο παράπονο	16
Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου	7
Αρμόδια άλλη Αρχή	29
Αντικείμενο ένστασης/ιεραρχικής προσφυγής	11
Εξειδικευμένο θέμα επιστημονικής/τεχνικής φύσης	7
Μη άμεσος και προσωπικός επηρεασμός	17
Έκδηλα αβάσιμη υπόθεση	6
Ύπαρξη συμφερόντων τρίτων (διορισμοί, προαγωγές, προσφορές)	12
Άλλοι λόγοι	10
Ανώνυμα παράπονα	34
ΣΥΝΟΛΟ	521

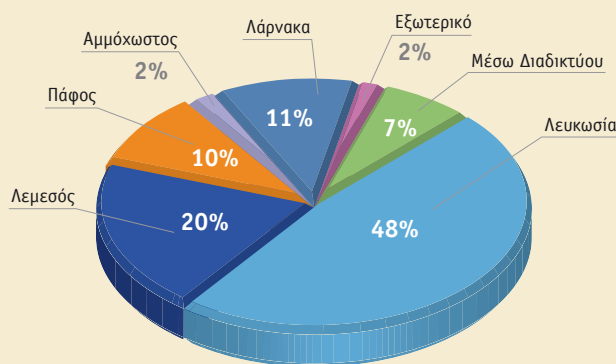
⚙ Το αποτέλεσμα της διερεύνησης των 2.274 παραπόνων παρατίθεται στο ακόλουθο ραβδόγραμμα:

3. Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία

Όπως φαίνεται και στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί, τα περισσότερα παράπονα που υποβλήθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως προήλθαν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, από άτομα, εταιρείες ή οργανωμένα σύνολα που δήλωσαν διεύθυνση διαμονής ή έδρας τους τη Λευκωσία (48%). Τα ποσοστά των Επαρχιών παρέμειναν σχετικά σταθερά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία

Σταθερά μεγάλος παραμένει ο αριθμός παραπόνων που σχετίζονται με το καθεστώς εισόδου, παραμονής, εργοδότησης, δικαιωμάτων και πρόσβασης σε υπηρεσίες αλλοδαπών (μεταναστών, αιτητών ασύλου και προσφύγων). Μεγάλο ποσοστό παραπόνων αφορούν, επίσης, φορολογίες των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως τέλη σκυβάλλων, εισφορά κοινοτικών υπηρεσιών, τέλη ακίνητης ιδιοκτησίας κτλ. Σημαντικό αριθμό παραπόνων καταλαμβάνουν τα παράπονα που αφορούν υπαλληλικές σχέσεις κυρίως εκπαιδευτικών ή μελών του ωρομίσθιου προσωπικού ή εργαζομένων σε φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σε υψηλό ποσοστό παραμένουν και τα παράπονα που έχουν ως αντικείμενο την ακίνητη ιδιοκτησία, που σχετίζονται, δηλαδή, με την ανάπτυξη γης ή και το περιβάλλον, και στρέφονται κατά του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας ή των Επαρχιακών Διοικήσεων. Τέλος, σε υψηλό ποσοστό παραμένουν και τα παράπονα που έχουν αντικείμενο κοινωνικές παροχές, όπως δημόσια βοηθήματα και χορηγίες.

Αναλυτικά η κατάσταση παραπόνων ανά θέμα φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί:

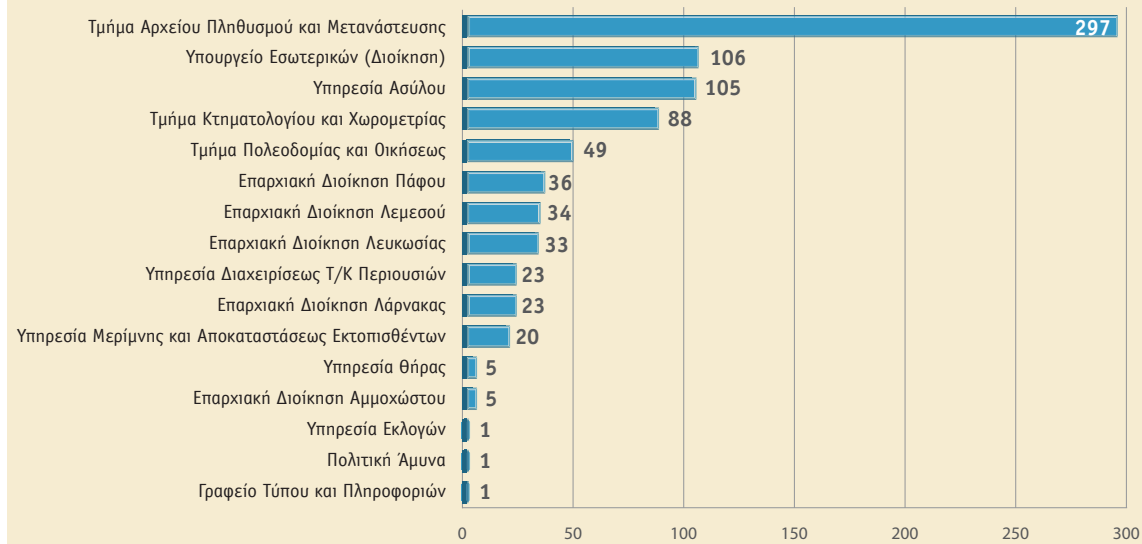
4. Ανάλυση παραπόνων ανά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία

Όπως συνέβη και κατά τα προηγούμενα έτη, ένας μεγάλος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2014 (ποσοστό περίπου 29% του συνόλου) στρεφόταν κατά Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών. Αντίθετα, μικροί αριθμοί παραπόνων αφορούν το Υπουργείο Εξωτερικών, το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και το Υπουργείο Άμυνας. Αναλυτικά η κατάσταση φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί:

Ο συγκριτικά πολύ μεγάλος αριθμός παραπόνων εναντίον Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι, εν μέρει, φυσιολογικός, δεδομένου ότι πρόκειται για Τμήματα, όπως το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης κτλ., ή Υπηρεσίες, όπως οι Επαρχιακές Διοικήσεις, που έχουν, εξ ορισμού, αυξημένου βαθμού επαφή με το κοινό και δέχονται και εξετάζουν πολλή αιτήματα. Από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο παρακάτω ραβδόγραμμα, το οποίο αναλύει τα παράπονα κατά του Υπουργείου Εσωτερικών ανά Τμήμα το οποίο αφορούν, προκύπτει ότι τα περισσότερα παράπονα στράφηκαν κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως.

Παράπονα κατά του Υπουργείου Εσωτερικών ανά Τμήμα

Σημειώνεται ότι τα πιο πάνω στατιστικά στοιχεία αποτυπώνουν μόνο μέρος της διεκπεραιωθείσας εργασίας κατά το 2014, και συγκεκριμένα την εργασία που σχετίζεται με τη διερεύνηση ατομικών παραπόνων που υποβάλλονται δυνάμει των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων του 1991 έως 2014. Η δράση και τα πεπραγμένα των πέντε Αρχών που δημιουργήθηκαν εντός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, μετά την επέκταση των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου Διοικήσεως, παρατίθενται αναλυτικά είτε σε άλλα σημεία της παρούσας Ετήσιας Έκθεσης, είτε σε ξεχωριστές Ετήσιες Εκθέσεις, ως εξής:

- ⚙ Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- ⚙ Ανεξάρτητη Αρχή Προώθησης Δικαιωμάτων Ατόμων με Αναπηρίες
- ⚙ Αρχή Ισότητας
- ⚙ Αρχή κατά των Διακρίσεων
- ⚙ Ανεξάρτητη Αρχή Πρόληψης των Βασανιστηρίων

IV. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Κριτήριο αποτελεσματικότητας του θεσμού αποτελεί η συμμόρφωση των υπηρεσιών στις εισηγήσεις του και η δρομολόγηση διαδικασιών για επίλυση συστημικών προβλημάτων και αναβάθμιση της παρεχόμενης προς τον πολίτη εξυπηρέτησης. Απαραίτητα εργαλεία για την αποτελεσματικότητα του θεσμού αποτελεί τόσο η πειστικότητα της επιχειρηματολογίας που προβάλλει για στήριξη των θέσεών του, όσο και η σχέση συνεργασίας με τις υπηρεσίες που καλούνται να ανταποκριθούν στις εισηγήσεις του.

Όπως και στα προηγούμενα έτη, κατά το έτος 2014 αριθμός παρεμβάσεων της Επιτρόπου είχαν ως αποτέλεσμα την αναθεώρηση άδικων αποφάσεων της διοίκησης ή τη λήψη διορθωτικών αποφάσεων εκ μέρους της, την επίπλευση της εξέτασης αιτήσεων που εκκρεμούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα και την αντιμετώπιση συστημικών αδυναμιών.

A. ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

I. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η δράση του Τομέα σε παραδοσιακές θεματικές όπως είναι η μετανάστευση και το σωφρονιστικό σύστημα, υπήρξε και κατά το 2014 σημαντική και πολυδιάστατη, ενώ, το έτος σηματοδοτήθηκε και από την εκτενή και ιδιαίτερα ουσιαστική δράση του Επιτρόπου Διοικήσεως ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκε σημαντικός αριθμός Τοποθετήσεων. Μέσα από τις παρεμβάσεις αυτές, καίρια ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτέλεσαν αντικείμενο ενδελεχούς ανάλυσης, ενώ εξετάστηκαν και οι σχετικές κρατικές πολιτικές και πρακτικές υπό το πρίσμα της ανάγκης για προστασία και σεβασμό τους.

Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα των εργασιών του Τομέα, στο πλαίσιο της δράσης της Εθνικής Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αποτελούν οι Τοποθετήσεις που καταπιάστηκαν με το θέμα της βίας κατά των γυναικών και, πιο συγκεκριμένα, το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την πορνεία στην Κύπρο, την πρόληψη και την ποινική μεταχείριση της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών, την ανάγκη για ποινικοποίηση της παρενοχλητικής παρακολούθησης (stalking), αλλιά και τον ακρωτηριασμό γυναικείων γεννητικών οργάνων. Σημαντικές θέσεις υποβλήθηκαν και για το θέμα της μεταχείρισης μητέρων και ανήλικων παιδιών μεταναστευτικής προέλευσης για σκοπούς απέλασης, και της μεταχείρισης των

ασυνόδευτων παιδιών μέχρι την ανάληψη της φροντίδας τους από το κράτος, ενώ εισηγήσεις διατυπώθηκαν και για τις διαδικασίες εξέτασης αιτημάτων ασύλου από Σύριους υπηκόους, όπως και για την ανάγκη ρύθμισης του νομικού καθεστώτος και των δικαιωμάτων των προσώπων χωρίς ιθαγένεια.

Ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει στις εργασίες του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε σχέση με τη διαδικασία διαπίστευσης (accreditation) του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σύμφωνα με τις Αρχές των Παρισίων (Paris Principles). Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, κατά το 2014, ετοιμάστηκε και υποβλήθηκε σχετική αίτηση στην αρμόδια Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών, η οποία αναμένεται να εξεταστεί, εντός του 2015.

II. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Οι παρεμβάσεις του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καταπιάστηκαν, και κατά το 2014, με ένα ευρύ φάσμα μεταναστευτικών ζητημάτων, που αφορούσαν τόσο παραβιάσεις δικαιωμάτων μεταναστών που ζουν και εργάζονται στην Κύπρο, κατέχοντας σχετικές άδειες παραμονής και εργασίας, όσο και τα δικαιώματα προσώπων που αντιμετώπισαν διαδικασίες κράτησης και επιστροφής. Κατά την πορεία του έτους, η δράση του Τομέα επηρεάστηκε και από τις αλληλεγγύες που προέκυψαν στη Διεύθυνση του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ). Δεδομένων των εξελίξεων αυτών, επιδιώχθηκε να οικοδομηθεί ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ του Γραφείου και του Τμήματος και βελτίωσης της μεταξύ τους επικοινωνίας, ώστε να διευκολύνεται η άσκηση των καθηκόντων της Επιτρόπου και η εκπλήρωση του θεσμικού της ρόλου.

Μετά την εξέταση ατομικών καταγγελιών, ο Τομέας τοποθετήθηκε σε σχέση με την κράτηση, για σκοπούς απέλασης, μητέρων ανήλικων παιδιών. Η Επίτροπος σημείωσε τις βασικές αρχές που διέπουν το θέμα των συμφερόντων του παιδιού, όπως και το ζήτημα της κράτησης ατόμων υποκείμενων σε διαδικασίες επιστροφής, οι οποίες καθιστούν προβληματικό το μέτρο της κράτησης, όταν, μεταξύ άλλων, δεν στοιχειοθετείται ότι εξετάστηκε επαρκώς το κατά πόσο η επιστροφή του υπηκόου τρίτης χώρας μπορεί να διασφαλιστεί με λιγότερο επαχθή και αναγκαστικά μέτρα¹. Στα ίδια πλαίσια, σχολιάστηκε αρνητικά και απόφαση του

1. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την κράτηση για τον σκοπό της απέλασης μητέρας ανήλικου παιδιού, ημερομ. 19 Μαρτίου 2014 [Αρ. Φακ.: Α/Π 321/2014, Α/Π 159/2014].

ΤΑΠΜ να εκδώσει διάταγμα απέλασης (και κράτησης) εναντίον υπηκόου τρίτης χώρας, παρά το γεγονός ότι αυτή ήταν σύζυγος Ευρωπαίου πολίτη, με τον οποίο είχε αποκτήσει παιδί, ηλικίας κάτω των τριών ετών, καθώς επίσης και μάρτυρας κατηγορίας σε ποινική υπόθεση που επρόκειτο να καταχωρηθεί από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, εναντίον μελών της Αστυνομίας².

Μετά την υποβολή των σχετικών Εκθέσεων, η κράτηση των ενδιαφερομένων τερματίστηκε -όπως και αυτή άλλων μητέρων που κρατούνταν για απέλαση και είχαν, προς τούτο, χωριστεί από τα ανήλικα παιδιά τους- ως η εισηγήση της Επιτρόπου. Θα πρέπει, δε, να σημειωθεί ότι, το θέμα της μεταχείρισης μητέρων και ανήλικων παιδιών μεταναστευτικής προέλευσης, για σκοπούς απέλασης, αποτέλεσε και αντικείμενο ευρύτερης τοποθέτησης της Επιτρόπου, ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων³.

Κριτική ασκήθηκε και σε σχέση με την άρνηση του ΤΑΠΜ να προχωρήσει στην παραχώρηση άδειας παραμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, η οποία απέκτησε παιδί από τον γάμο της με Κύπριο πολίτη, για τον λόγο ότι η παραπονούμενη δεν προσκόμισε, όπως της υποδείχθηκε, τεστ πατρότητας DNA. Η Επίτροπος αναφέρθηκε, εκ νέου στην προβληματική πρακτική διενέργειας τεστ DNA για μεταναστευτικούς σκοπούς, και εισηγήθηκε τη λήψη μέτρων είτε για τον τερματισμό ή για τη ρύθμισή της, στα πλαίσια της νομιμότητας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των αρχών του κράτους δικαίου⁴.

Μετά από την εξέταση ατομικής περίπτωσης που αφορούσε την απόρριψη αιτήματος Ρώσων υπηκόων για παράταση της άδειας παραμονής τους στην Κύπρο, για σκοπούς ολοκλήρωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της δεκαεξάχρονης κόρης τους, η Επίτροπος αναφέρθηκε, για ακόμα μια φορά, στις κρατικές υποχρεώσεις αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού, ειδικότερα, στο θέμα πρόσβασής τους στην εκπαίδευση. Η Επίτροπος χαιρέτησε την πάγια πρακτική του κράτους να εκδίδει, για ανθρωπιστικούς λόγους, ειδική άδεια σε οικογένειες παιδιών, για σκοπούς ολοκλήρωσης, από πλευράς τους, της τρέχουσας σχολικής χρονιάς, επισήμανε, όμως, ότι υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών, των οποίων οι ιδιαίτερες περιστάσεις (πχ. μακρόχρονη παραμονή στην Κύπρο, γλώσσα στην οποία έχουν λάβει παιδεία,

2. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την κράτηση με σκοπό απέλασης -μητέρας νηπίου και μάρτυρα κατηγορίας σε ποινική υπόθεση κατά αστυνομικών, ημερομ. 7 Μαρτίου 2014 [Α/Π 436/2014].

3. Βλέπε πιο κάτω στο σχετικό υποκεφάλαιο.

4. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την άρνηση παραχώρησης άδειας παραμονής σε αλλοδαπή που απέκτησε παιδί από γάμο της με Κύπριο, ημερομ. 27 Μαρτίου 2014 [Α/Π 2284/2012].

σχολικές αποδόσεις, προοπτική ή έλλειψη προοπτικής συνέχισης της εκπαίδευσής τους στη χώρα στην οποία θα απελαθούν) επιβάλλουν την άσκηση της συγκεκριμένης διακριτικής ευχέρειας κατά ένα ευρύτερο τρόπο και για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα⁵.

Κριτική ασκήθηκε σε σχέση με την πρακτική που το ΤΑΠΜ, διαπιστωμένα, ακολουθούσε κατά το 2014, να αρνείται την παραχώρηση αντιγράφων διαταγμάτων κράτησης και απέλασης σε υπό απέλαση κρατούμενους, ή στους νόμιμους αντιπροσώπους τους, με αποτέλεσμα, αφενός, να μην μπορούν να λάβουν γνώση της αιτιολογικής βάσης της κράτησης και απέλασής τους και, αφετέρου, να μην μπορούν να διεκδικήσουν ένδικη προστασία. Από την ανάλυση του νομικού πλαισίου που διέπει το ζήτημα, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το δικαίωμα ενός προσώπου που κρατείται στα πλαίσια διαδικασίας απέλασης να πληροφορείται εγγράφως τόσο τους λόγους της απόφασης απέλασής του, όσο και τους λόγους που καθιστούν την κράτησή του επιβεβλημένη, είναι αδιαμφισβήτητο. Στη βάση αυτή, η Επίτροπος χαρακτήρισε εντελώς ακατανόητη και εκτός νομιμότητας την πρακτική του ΤΑΠΜ, και ζήτησε την άμεση άρση της⁶. Μετά την υποβολή της Έκθεσης, δόθηκαν οδηγίες όπως τερματιστεί η μη παραχώρηση των διαταγμάτων και δίνονται αντίγραφα στους κρατούμενους, μαζί με πληροφορίες για τα δικαιώματά τους.

Μετά την εξέταση παραπόνου που αφορούσε την εφαρμογή πρακτικής απαγόρευσης αποστολής επιστολών με τηλεομοιότυπο από τον Χώρο Κράτησης Μεταναστών στη Μενόγεια, η Επίτροπος παρέθεσε τις θέσεις της αναφορικά και με τα δικαιώματα των υπό απέλαση κρατούμενων, τονίζοντας ιδιαίτερα το δικαίωμά τους στην αποστολή επιστολών με τηλεομοιότυπο προς κάθε κατεύθυνση⁷. Μετά την υποβολή της σχετικής Έκθεσης, διαφάνηκε ότι η εν λόγω πρακτική τερματίστηκε.

Δεδομένης της υποβολής σημαντικού αριθμού σχετικών παραπόνων, η Επίτροπος τοποθετήθηκε αναφορικά με το ζήτημα της απόρριψης αιτήσεων συζύγων Κυπρίων πολιτών, για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας δυνάμει εγγραφής, λόγω προηγούμενης άτυπης παραμονής στη Δημοκρατία, ανεξαρτήτως της διάρκειας αυτής ή των ιδιαίτερων συνθηκών της

5. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την απέλαση οικογένειας κατόπιν απόρριψης αιτήματος παράτασης παραμονής για σκοπούς ολοκλήρωσης, από το παιδί της οικογένειας, της φοίτησής του σε ιδιωτικό σχολείο, ημερομ. 17 Σεπτεμβρίου 2014 [Α/Π 1028/2013].

6. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την άρνηση παραχώρησης σε υπό απέλαση κρατούμενους των διαταγμάτων κράτησης και απέλασής τους, ημερομ. 30 Ιουλίου 2014 [Α/Π 434/2014, Α/Π 567/2014, Α/Π 656/2014, Α/Π 674/2014, Α/Π 1328/2014].

7. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όσον αφορά το δικαίωμα αποστολής επιστολών με τηλεομοιότυπο από κρατούμενους στο Χώρο Κράτησης Μεταναστών στη Μενόγεια, ημερομ. 6 Μαρτίου 2014 [Α/Π 427/2014].

κάθε περίπτωσης, ζήτημα που αποτέλεσε αντικείμενο και προηγούμενης παρέμβασής της. Βασική εισήγηση της Επιτρόπου ήταν όπως τεθούν συγκεκριμένα κριτήρια, στη βάση των οποίων οι αιτήσεις συζύγων Κυπρίων πολιτών, για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας, δυνάμει εγγραφής, να αξιολογείται θετικά, έστω και αν προηγήθηκε κάποιο διάστημα «παράνομης» παραμονής τους.⁸ Για το θέμα πρόκειται να πραγματοποιηθούν σχετικές διαβουλεύσεις με τις εμπλεκόμενες αρχές.

Στα ίδια πλαίσια, και μετά από την εξέταση ατομικού παραπόνου, η Επίτροπος σχολίασε την παράλειψη του ΤΑΠΜ, να τοποθετηθεί σε αίτηση του υπηκόου τρίτης χώρας, για εγγραφή του ως Κύπριου πολίτη, η οποία εκκρεμούσε από το 2004, ενώ επισήμανε, για ακόμη μια φορά, τη νομική υποχρέωση των υπηρεσιών να παρέχουν, εφόσον τους ζητηθεί από τον Επίτροπο, κάθε συνδρομή στις έρευνες που αυτός διενεργεί⁹.

Στις παρεμβάσεις του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατά το 2014, περιλήφθηκαν αρκετά και σημαντικά θέματα που αφορούσαν εργαζόμενους μετανάστες. Ειδικότερα, η Επίτροπος τόνισε την ανάγκη για λήψη μέτρων που να διασφαλίζουν την προστασία των μισθών των οικιακών εργατριών που εργοδοτούνται από λήπτες δημοσίου βοηθήματος, στα πλαίσια και της εφαρμογής της νομοθεσίας για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ)¹⁰. Επιπλέον, μετά από εξέταση παραπόνου, αναφορικά με τον χειρισμό αιτήματος ζεύγους από τη Σρι Λάνκα για αλλαγή εργοδότη, η Επίτροπος επανέλαβε προηγούμενες θέσεις της σε σχέση με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις εργασιακές σχέσεις ανάμεσα στους οικιακούς εργαζόμενους και τους εργοδότες τους, τονίζοντας ότι αυτό παρουσιάζεται ασαφές, διάτρητο και ετεροβαρές προς την εργοδοτική πλευρά. Τόνισε, δε, ότι κατά την είσοδο, παραμονή και εργασία των οικιακών εργαζομένων στην Κύπρο εφαρμόζονται πρακτικές που δυνητικά συνιστούν ή υποθάλλουν την εμπορία προσώπων για σκοπούς εργασιακής εκμετάλλευσης, αλλιώς αυτές δεν εντοπίζονται και δεν αναγνωρίζονται ως τέτοιες από τις αρμόδιες υπηρεσίες¹¹. Μετά την

8. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την απόρριψη αιτήσεων συζύγων Κυπρίων πολιτών, για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας δυνάμει εγγραφής, λόγω προηγούμενης παράνομης παραμονής στη Δημοκρατία χωρίς εν ισχύ άδεια παραμονής, ημερομ. 17 Δεκεμβρίου 2014 [Α/Π 78/2012 κ.α.].

9. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την υπέρμετρη καθυστέρηση στη εξέταση αιτήματος για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας, ημερομ. 15 Οκτωβρίου 2014 [Α/Π 1977/2012].

10. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με το ζήτημα της προστασίας των μισθών των οικιακών εργατριών που εργοδοτούνται από λήπτες δημοσίου βοηθήματος, ημερομ. 31 Ιουλίου 2014 [Α/Π 951/2013, ΑΚΙ 36/2014].

11. Ενδιάμεση Έκθεση ημερομ. 7 Νοεμβρίου 2013 και Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με το χειρισμό αιτήματος ζεύγους μεταναστών για αλλαγή εργοδότη, ημερομ. 20 Φεβρουαρίου 2014 [Α/Π 1863/2013].

υποβολή της σχετικής Έκθεσης της Επιτροπής, ικανοποιήθηκε το αίτημα των παραπονούμενων να αποταθούν για εργοδότηση σε νέο εργοδότη.

Βασιζόμενη σε παράπονο που αφορούσε την ακύρωση αδειών παραμονής δύο φοιτητών από τρίτες χώρες, εξαιτίας της απασχόλησής τους σε μη επιτρεπόμενο τομέα εργασίας, η Επίτροπος, υπογράμμισε ότι η αντιμετώπιση των φοιτητών από τρίτες χώρες αποκλειστικά υπό όρους ελέγχου της αδήλωτης εργασίας και της μεταναστευτικής ροής είναι προβληματική, καθώς εμπερικλείει σοβαρό κίνδυνο του δικαιώματός τους στην εκπαίδευση, για την άσκηση του οποίου οι ίδιοι ταξίδεψαν εκτός της χώρας καταγωγής τους και κατέβαλαν σημαντικά χρηματικά ποσά. Η Επίτροπος επισήμανε ότι το ΤΑΠΜ, οφείλει, με βάση το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο, να αιτιολογεί επαρκώς και εξειδικευμένα την κάθε απόφασή του με την οποία ο φοιτητής καλείται να διακόψει τις σπουδές και την παραμονή του στην Κύπρο¹².

Αντικείμενο κριτικής αποτέλεσε και η απόφαση του ΤΑΠΜ να απελάσει, με συνοπτικές διαδικασίες, οικιακή εργαζόμενη από τρίτη χώρα, μετά από τερματισμό της απασχόλησής της, εξαιτίας δερματικής πάθησης για την οποία η ίδια, ουδέποτε έλαβε οποιαδήποτε ιατρικά πιστοποιητικά. Η έρευνα της Επιτροπής επιβεβαίωσε την απουσία ενός ομοιόμορφου τρόπου διαχείρισης περιπτώσεων μεταναστών με μεταδοτικές ασθένειες κατά την εφαρμογή της μεταναστευτικής πολιτικής, όπως και την ανεπάρκεια του θεσμικού πλαισίου που ρυθμίζει την εργασία των οικιακών εργαζομένων στην Κύπρο. Αφού επανέλαβε προηγούμενες διαπιστώσεις της σε σχέση με το προβληματικό και ετεροβαρές συμβόλαιο απασχόλησης και πλαίσιο εξέτασης των εργατικών διαφορών των οικιακών εργαζομένων, η Επίτροπος εισηγήθηκε την ετοιμασία και υιοθέτηση «Κατευθυντήριων Αρχών χειρισμού από τις μεταναστευτικές αρχές προσώπων που εικάζεται ότι ασθενούν με μολυσματική νόσο», κατά τρόπο που να διασφαλίζεται ότι η οποιαδήποτε απόφαση λαμβάνεται στη βάση υπαρκτού ζητήματος, με τήρηση στοιχειωδών δικαιοκρατικών εγγυήσεων, με σεβασμό στις αρχές της αναλογικότητας και του ατομικού και συλλογικού δικαιώματος στην υγεία¹³. Μετά την υποβολή της σχετικής Έκθεσης, εκδόθηκε εγκύκλιος από τον Διοικητή της Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (ΥΑΜ) σε σχέση με τη σύλληψη και την απέλαση αλλοδαπών λόγω ασθένειας, στη βάση των εισηγήσεων της Επιτροπής. Η εγκύκλιος απευθύνεται στα Επαρχιακά Κλημάκια της ΥΑΜ, τα οποία καλούνται μέσω αυτής, να πραγματοποιήσουν σχετικές με το

12. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την ακύρωση από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης των αδειών παραμονής φοιτητών από τρίτη χώρα λόγω παραβίασης των όρων απασχόλησής τους, ημερομ. 12 Μαΐου 2014 [Α/Π 1352/2012].

13. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με τη σύλληψη και απέλαση οικιακής εργαζόμενης λόγω ασθένειας, ημερομ. 7 Ιανουαρίου 2014 [Α/Π 1649/2012].

θέμα διαλέξεις σε όλο το προσωπικό τους, ενώ σε αυτήν επισυνάφθηκε αυτούσια η Έκθεση της Επιτροπής.

Η Επίτροπος επανέφερε τις θέσεις της αναφορικά με την προβληματικότητα του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις εργασιακές σχέσεις των οικιακών εργατριών, μετά από την εξέταση περίπτωσης που αφορούσε τον χειρισμό καταγγελιών παραπονούμενης για σεξουαλική παρενόχληση και εργατική διαφορά από τον εργοδότη της, όπως και για λεκτική και σωματική κακοποίησή της από την κόρη του εργοδότη. Τόνισε ότι η περίπτωση της παραπονούμενης, αποτελεί ενδεικτική των καταστάσεων που βιώνουν αρκετές μετανάστριες στην Κύπρο, ιδίως στον τομέα της οικιακής εργασίας, γεγονός που ενισχύεται από τον αθέατο και απαράβατο χώρο στον οποίο εργάζονται, την απόλυτη σχέση διασύνδεσης με τον εργοδότη, την αστάθεια του καθεστώτος παραμονής και εργασίας τους, την ενδεχόμενη δική τους άγνοια για τους μηχανισμούς στους οποίους μπορούν να αποταθούν, τις στερεότυπες αντιλήψεις για τη γυναίκα μετανάστρια, και την ανεπάρκεια προληπτικής δράσης για ενδυνάμωση των πιθανών θυμάτων¹⁴. Μετά την υποβολή της Έκθεσης, επιτεύχθηκε η απελευθέρωση της παραπονούμενης η οποία, κατά την υποβολή του παραπόνου της, ήταν υπόδικος για ποινική υπόθεση σχετική με εναντίον της ισχυρισμούς από την κόρη του εργοδότη της.

Η Επίτροπος τοποθετήθηκε και αναφορικά με το θέμα της κράτησης προσώπου, εκκρεμότητας διαδικασίας προσφυγής του εναντίον απορριπτικής απόφασης της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων, μετά από την εξέταση σχετικού παραπόνου. Επισήμανε, ειδικότερα, ότι, σύμφωνα με το γράμμα και το πνεύμα του υφιστάμενου σχετικού δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σχετικής νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στην περίπτωση που κράτος μέλος της ΕΕ δεν διασφαλίζει τη δυνατότητα παραμονής, στο έδαφός του, ενός προσώπου που έχει προσβάλει απορριπτική, για άσυλο, απόφαση, ενώπιον Δικαστηρίου, θα πρέπει απαραίτητα και βάσει της αρχής της μη επαναπροώθησης, να παρέχει κατάλληλα ασφαλιστικά μέτρα ή μέτρα προστασίας στο επηρεαζόμενο πρόσωπο, ώστε αυτό να μην τεθεί σε οποιονδήποτε κίνδυνο παραβίασης των δικαιωμάτων του πριν από την εκδίκαση της προσφυγής του. Με βάση τα πιο πάνω, η Επίτροπος, διατύπωσε τη θέση ότι δεν δικαιολογείται η λήψη

14. Ενδιάμεση Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (δυνάμει του άρθρου 6(3) των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων) αναφορικά με τον χειρισμό των καταγγελιών οικιακής εργάτριας για σεξουαλική παρενόχληση, εργατική διαφορά και κακοποίηση, ημερομ. 11 Αυγούστου 2014 [Α/Π 1613/2014].

αποφάσεων για απέλταση/επαναπροώθηση ατόμων, εκκρεμούσης διαδικασίας προσφυγής τους εναντίον απορριπτικών αποφάσεων για άσυλο¹⁵.

Σημαντική ήταν και η διαμεσοληβητική δράση του Τομέα σε ατομικές περιπτώσεις, μέσω της οποίας επιτεύχθηκε, μεταξύ άλλων, η παραχώρηση ειδικής άδειας παραμονής και εργασίας για ανθρωπιστικούς λόγους¹⁶ όπως και η υποβολή¹⁷ ή/και ικανοποίηση αιτημάτων για άδεια παραμονής¹⁸, η ικανοποίηση αιτημάτων για άδεια εισόδου¹⁹, η παραχώρηση δικαιώματος διαμονής²⁰ ή/και μόνιμης διαμονής σε Ευρωπαίους πολίτες²¹ ή και μέλη των οικογενειών τους, η ικανοποίηση αιτήματος για αλλαγή καθεστώτος παραμονής²² ή/και αλλαγή εργοδότη²³, όπως και η έκδοση προσωρινού ταξιδιωτικού εγγράφου για σκοπούς οικογενειακής επανασύνδεσης²⁴.

Κατέστη, επιπλέον, δυνατόν να προωθηθεί η οικειοθελής επιστροφή προσώπου²⁵, ο τερματισμός κράτησης υπό απέλταση προσώπων²⁶, ασυνόδευτων ανηλίκων²⁷, μητέρων ανήλικων παιδιών²⁸ και Σύριων υπηκόων για σκοπούς επανεξέτασης αιτημάτων ασύλου²⁹, όπως και το επανάνοιγμα φακέλου και η προώθηση επανεξέτασης αιτήματος για άσυλο³⁰, η υποβολή

15. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την κράτηση προσώπου, εκκρεμούσης διαδικασίας προσφυγής του εναντίον απόφασης της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων, ημερομ. 28 Μαΐου 2014 [Α/Π 1448/2011, Α/Π 1670/2012].

16. Α/Π 2534/2012.

17. Α/Π 174/2014, Α/Π 604/2014, Α/Π 928/2014.

18. Α/Π 1514/2013, Α/Π 239/2013, Α/Π 954/2013, Α/Π 378/2013, Α/Π 416/2014, Α/Π 2346/2012, 2145/2013, Α/Π 452/2014, Α/Π 112/2014, Α/Π 504/2014, Α/Π 1184/2012, Α/Π 1708/2013, Α/Π 1003/2014, Α/Π 1029/2013, Α/Π 1547/2014, Α/Π 1502/2013, Α/Π 2239/2013, Α/Π 880/2014.

19. Α/Π 2052/2012, Α/Π 570/2013.

20. Α/Π 402/2014, Α/Π 475/2014, Α/Π 2017/2010.

21. Α/Π 2364/2011.

22. Α/Π 648/2013.

23. Α/Π 2771/2012, Α/Π 1394/2013.

24. Α/Π 2732/2012.

25. Α/Π 1566/2013.

26. Α/Π 1756/2014, Α/Π 1656/2014, Α/Π 1654/2014, Α/Π 671/2014, Α/Π 1394/2013, Α/Π 886/2014, Α/Π 1756/2014.

27. Α/Π 427/2013, Α/Π 1177/2013, Α/Π 1056/2013, Α/Π 1022/2013, Α/Π 2490/2013, Α/Π 308/2014.

28. Α/Π 582/2014, Α/Π 636/2014, Α/Π 735/2014.

29. Α/Π 1457/2013, Α/Π 1046/2014.

30. Α/Π 1912/2013, Α/Π 113/2012.

αιτήματος για άσυλο³¹ ή/και η αναγνώριση προσφυγικού καθεστώτος σε ενδιαφερόμενα πρόσωπα³².

Έγινε, επίσης, κατορθωτή η αφαίρεση στοιχείων από τον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων (stop-list) και η έγκριση αιτήματος για άδεια εισόδου³³, η έκδοση Πιστοποιητικού Βεβαίωσης γάμου³⁴, όπως και η προώθηση εξέτασης ή/και ικανοποίηση αιτημάτων για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας³⁵, η έκδοση προξενικού πιστοποιητικού γέννησης για σκοπούς εγγραφής Κύπριου πολίτη³⁶ και η έκδοση νέου τροποποιημένου πιστοποιητικού γέννησης³⁷, όπως και η επιστροφή ποσού τραπεζικής εγγυητικής (ή μέρους του)³⁸.

III. ΦΥΛΑΚΕΣ- ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ιδιαίτερα σημαντική υπήρξε η παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως σε παράπονο υποδίκου στις Κεντρικές Φυλακές, για σεξουαλική κακοποίηση, την οποία υπέστη από συγκρατούμενό του. Στην Έκθεση που υπέβαλε, η Επίτροπος εξέφρασε την ανησυχία της για τα περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης στις Φυλακές κυρίως όσον αφορά τον τρόπο που τα διαχειρίζεται η Διεύθυνση των Φυλακών και τη σημασία που τους αποδίδει.

Στα καταληκτικά της σχόλια, η Επίτροπος υπογράμμισε ότι φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης των κρατούμενων των φυλακών είναι μια πραγματικότητα σύμφυτη με τη λειτουργία των φυλακών, έναν χώρο με περιορισμένη θεατότητα. Υπό την έννοια αυτή, τόνισε ότι, τέτοιες βαθύτατες προσβολές της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας ενέχουν την υποχρέωση λογοδοσίας των σωφρονιστικών αρχών όχι μόνο προς το επηρεαζόμενο άτομο αλλιά και προς ολόκληρη την κοινωνία.

31. Α/Π 2188/2013, Α/Π 1056/2013. Α/Π 1022/2013.

32. Α/Π 1056/2013, Α/Π 1022/2013, Α/Π 639/2014.

33. Α/Π 621/2014, Α/Π 939/2012, Α/Π 569/2013, Α/Π 2203/2013, Α/Π 340/2014, Α/Π 834/2013, Α/Π 1761/2013, Α/Π 1838/2013, Α/Π 93/2014, Α/Π 860/2014.

34. Α/Π 655/2013.

35. Α/Π 504/2014, Α/Π 657/2014, Α/Π 1264/2014, Α/Π 1265/2014.

36. Α/Π 1021/2014.

37. Α/Π 80/2014.

38. Α/Π 131/2013, Α/Π 1116/2013.

Βασική εισήγηση της Επιτρόπου ήταν η υιοθέτηση, μέσω των Κανονισμών των Φυλακών, και η εφαρμογή ενός ξεκάθਾਰου στρατηγικού σχεδιασμού πρόληψης και αντιμετώπισης της σεξουαλικής κακοποίησης στον χώρο των Φυλακών που θα παρέχει στο προσωπικό τις απαραίτητες ειδικότερες γνώσεις και την αναγκαία καθοδήγηση για προληπτική δράση αλλά και διαχείριση τέτοιων περιστατικών, με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία και στήριξη των θυμάτων.³⁹

IV. ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μετά την εξέταση σχετικού παραπόνου, η Επίτροπος επισήμανε την υπέρμετρη καθυστέρηση που διαπίστωσε ότι προέκυψε από πλευράς ΤΑΠΜ, στην έκδοση -το 2012- πιστοποιητικού θανάτου προσώπου που απεβίωσε το 2006, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της ταλαιπωρίας της οικογένειας της αποβιώσας και της δημιουργίας και άλλων, πρακτικής φύσεως προβλημάτων. Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος σχολίασε και την παράλειψη της αρμόδιας αρχής να συνδράμει το Γραφείο της στη διερεύνηση του παραπόνου, κατά παράβαση των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου και της νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία του θεσμού του Επιτρόπου Διοικήσεως⁴⁰.

Σε Έκθεση που αφορούσε τη στέγαση και την ευρύτερη λειτουργία της Κυπριακής Βιβλιοθήκης, η Επίτροπος κατέγραψε την ανάγκη επίλυσης του διαπιστωμένου στεγαστικού προβλήματος της Βιβλιοθήκης, πιθανώς και με την αξιοποίηση ιδιωτικών χορηγιών ή δωρεών, που θα πρέπει παράλληλα να συνοδευθεί από ευρύτερες τομές τόσο για εκσυγχρονισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών, όσο και για εξοικείωση των πολιτών με τη Βιβλιοθήκη. Σημείωσε, επιπλέον και το ενδεχόμενο να είναι, επίσης, αναγκαία η μεταβολή του ίδιου του θεσμικού μοντέλου της Κυπριακής Βιβλιοθήκης, ώστε να αποκτήσει μεγαλύτερα περιθώρια αποφασιστικής εξουσίας, αυτονομίας και ευελιξίας⁴¹. Μετά την υποβολή της Έκθεσης, αποφασίστηκε ότι θα υποδειχθεί κρατικός χώρος όπου θα μπορέσει να ανεγερθεί νέο κτήριο Κυπριακής Βιβλιοθήκης.

39. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε σχέση με τους ισχυρισμούς υποδίκου στις Κεντρικές Φυλακές για σεξουαλική κακοποίηση, ημερομ. 6 Μαρτίου 2014 [Α/Π 1165/2013].

40. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με την καθυστέρηση στην έκδοση πιστοποιητικού θανάτου, ημερομ. 30 Ιανουαρίου 2014 [Α/Π 2358/2012].

41. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με τη Στέγαση και Λειτουργία της Κυπριακής Βιβλιοθήκης, ημερομ. 28 Φεβρουαρίου 2014 [Α/Π 1400/2012].

Η εμπλοκή της Αστυνομίας σε υπόθεση διαδικασίας επαναπατρισμού σορού αποθανόντα τέθηκε υπόψη της Επιτρόπου μέσα από ατομικό παράπονο, η διερεύνηση του οποίου κατέληξε στην υποβολή Έκθεσης με εισηγήσεις που αφορούσαν, κυρίως, το Υπουργείο Υγείας⁴². Παρόλα αυτά, στην Έκθεση τονίστηκε και ο ρόλος της Αστυνομίας σε τέτοιας φύσεως περιστατικά, ο οποίος, σύμφωνα με την Επίτροπο, θα πρέπει να είναι υποβοηθητικός και υποστηρικτικός προς τις οικογένειες εκλιπόντων. Υπογραμμίστηκε, δε, ότι σε καμία περίπτωση, μέλη της Αστυνομίας δεν θα πρέπει να ενεργούν με τέτοιον τρόπο που να δίνεται, έστω, η εντύπωση ότι ενδεχομένως εμπλέκονται σε υποθέσεις που σχετίζονται με οικονομικά οφέλη ιδιωτικών Γραφείων Κηδεϊών⁴³.

B. ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Υπό την ιδιότητά της ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Επίτροπος Διοικήσεως υπέβαλε, κατά το 2014, δέκα συνολητικά Τοποθετήσεις/Παρεμβάσεις, οι τρεις από τις οποίες, ήταν αποτέλεσμα αυτεπάγγελτης διερεύνησης ζητημάτων που κρίθηκε αναγκαίο να εξεταστούν.

I. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗΝ ΠΟΡΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Στις 20 Μαρτίου 2013, η Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υπέβαλε κείμενο διαβούλευσης και κάλεσε σε διάλογο όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σε σχέση με το καθεστώς της πορνείας στην Κύπρο. Η παρέμβαση αυτή, κρίθηκε αναγκαία λόγω της διαπιστωμένης ανεπάρκειας του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου που διέπει την πορνεία στην Κύπρο και των σοβαρών κινδύνων που οι εκδιδόμενες γυναίκες αντιμετωπίζουν, αλλα κυρίως λόγω της ενδεχόμενης παραβίασης μιας σειράς θεμελιωδών δικαιωμάτων που συνεπάγεται η άσκηση της πορνείας, με ή χωρίς το στοιχείο του εξαναγκασμού.

Μετά από προσεκτική εξέταση των απόψεων που υποβλήθηκαν στα πλαίσια των διαβουλεύσεων αλλα και ενδελεχή μελέτη των εφαρμοζόμενων μοντέλων στις άλλες χώρες, η Επίτροπος, μέσα από την Τοποθέτηση που υπέβαλε, εισηγήθηκε την κατάρτιση ενός Σχεδίου

42. Βλέπε σχετικό Κεφάλαιο αναφορικά με τη δράση του Τομέα Υγείας.

43. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με τους χειρισμούς της Αστυνομίας και του Νοσοκομείου Πάφου, σε υπόθεση διαδικασίας επαναπατρισμού σορού αποθανόντα, ημερομ. 11 Νοεμβρίου 2014 [Α/Π 2120/2012].

Δράσης για την πορνεία που θα έχει ως άμεσο στόχο, αφενός την προστασία και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών που εκδίδονται και αφετέρου την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού για το θέμα, με απώτερο στόχο την αποτροπή της ζήτησης των «σεξουαλικών υπηρεσιών». Ένα τέτοιο ρεαλιστικό και ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης θα πρέπει, σύμφωνα με την Επίτροπο, να εστιάζει, τουλάχιστον, στην προστασία των εκδιδόμενων γυναικών με ταυτόχρονες δράσεις στον τομέα της πρόληψης και της αποτροπής της ζήτησης. Σε αυτά τα πλαίσια και με βάση το πνεύμα της πρόσφατης κοινοτικής Οδηγίας για την Εμπορία Προσώπων, η Επίτροπος εισηγήθηκε την ποινικοποίηση της αγοράς υπηρεσιών από τα θύματα εμπορίας με παράλληλη εισήγηση την εξέταση του ενδεχομένου της ποινικοποίησης των σεξουαλικών υπηρεσιών εν γένει⁴⁴.

Μετά την υποβολή της Τοποθέτησης, ψηφίστηκε, τον Απρίλιο 2014, ο νέος νόμος για την Εμπορία Προσώπων, στον οποίο περιλαμβάνονται ρυθμίσεις και για την ποινικοποίηση της αγοράς υπηρεσιών από τα θύματα εμπορίας. Για το ευρύτερο θέμα της Τοποθέτησης, πρόθεση της Επιτρόπου είναι η διεξαγωγή σχετικών διαβουλεύσεων/ανοικτής συζήτησης, με τους εμπλεκόμενους φορείς.

II. ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΓΕΝΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (ΑΓΓΟ)

Αντικείμενο της σχετικής Τοποθέτησης που εκπονήθηκε, μετά από αυτεπάγγελτη εξέταση, ήταν το νομικό και θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει τον χειρισμό θεμάτων που άπτονται του ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ), που αφορά σε μια πρακτική, απόρροια πεπαιδωμένων αντιλήψεων ανδροκρατούμενων κοινωνιών και συνιστά μορφή έμφυλης βίας, με σοβαρές και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα των προσώπων που την υφίστανται. Η πρακτική του ΑΓΓΟ αφορά γυναίκες μεταναστευτικής προέλευσης που ήδη υπόκεινται σε πολλαπλές διακρίσεις βιώνοντας τον αποκλεισμό και την απομόνωση.

Η έκταση του θέματος στην Κύπρο διαφάνηκε να είναι περιορισμένη, γεγονός που, σύμφωνα με την Επίτροπο, ίσως να οφείλεται και στο ότι δεν υπάρχει κατάλληλη υποδομή και αποτελεσματικοί μηχανισμοί εντοπισμού των θυμάτων, πράγμα που ενδεχομένως σημαίνει

44. Τοποθέτηση Επιτρόπου Διοικήσεως ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε σχέση με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την πορνεία στην Κύπρο, ημερομ. 13 Ιανουαρίου 2014 [ΑΥΤ 5/2012].

ότι υπάρχει ένας αριθμός προσώπων/θυμάτων τα οποία δεν αποτείνονται και άρα δεν λαμβάνουν ποτέ την αναγκαία προστασία και στήριξη.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι η ποινικοποίηση του ΑΓΓΟ (233 Α.Π.Κ.), δεν αρκεί από μόνη της ώστε να καταπολεμηθεί το πρόβλημα και να παρέχεται στήριξη στα θύματα. Για να επιτευχθεί αυτό χρειάζεται μια σφαιρική προσέγγιση, η οποία να καλύπτει όλους τους σχετικούς τομείς και να δημιουργεί ένα πλαίσιο κατάλληλο για την προστασία και την αποκατάσταση των θυμάτων. Ως εκ τούτου η Επίτροπος πρότεινε τη λήψη ενδεικτικών μέτρων όπως, την υπογραφή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, την καταγραφή της έκτασης και μορφής της πρακτικής αυτής στην Κύπρο, την ενίσχυση του τομέα υγείας και την εξειδικευμένη ιατρική κατάρτιση λειτουργών υγείας, την πληρέστερη εκπαίδευση λειτουργών της Υπηρεσίας Ασύλου στα θέματα ανίχνευσης και σωστής αντιμετώπισης θυμάτων ΑΓΓΟ, μέσω σχετικής εγκυκλίου, την εμπλοκή των ίδιων των κοινοτήτων στις προσπάθειες απάλειψης αυτής της πρακτικής και την εκπαίδευση ατόμων/συνδέσμων μέσα στις κοινότητες που θα είναι σε θέση να παρέχουν ενημέρωση και καθοδήγηση στα θύματα και να τα ενθαρρύνουν να αποτείνονται στις αρμόδιες αρχές⁴⁵.

Πρόθεση της Επιτρόπου είναι η διεξαγωγή διαβουλεύσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς για το θέμα.

III. ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΗΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΑΠΕΛΑΣΗΣ

Με αφορμή την υποβολή σημαντικού αριθμού παραπόνων για το ζήτημα αυτό, αποφασίστηκε η υποβολή Τοποθέτησης αφού διαπιστώθηκε μια σκλήρυνση της στάσης της αρμόδιας αρχής, η οποία σε αρκετές περιπτώσεις προχώρησε στην έκδοση διαταγμάτων κράτησης και των δύο γονέων, με αποτέλεσμα τον αποχωρισμό τους από τα ανήλικα παιδιά τους. Πέραν των παραπόνων, αφορμή για την Τοποθέτηση αποτέλεσε το γεγονός ότι η αρμόδια αρχή διαφάνηκε να εμμένει στην πρακτική τής κράτησης μητέρων ανήλικων παιδιών, παρόλο που υποβλήθηκαν, από την Επίτροπο, δύο Εκθέσεις για το ζήτημα αυτό, στη βάση άλλων ατομικών παραπόνων⁴⁶.

45. Τοποθέτηση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με τον ακρωτηριασμό γυναικών γεννητικών οργάνων, ημερομ. 11 Φεβρουαρίου 2014 [ΑΥΤ Α/Π 2/2012].

46. Βλ. Σημ. 2 και 3 ανωτέρω.

Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι πρακτικές που εφαρμόστηκαν στις περιπτώσεις που καταγγέλλθηκαν βρίσκονται σε ευθεία αντίθεση με το ισχύον νομικό πλαίσιο και παραβιάζουν βασικά ανθρώπινα δικαιώματα όχι μόνο των μητέρων αλλά κυρίως των ανήλικων παιδιών, επισημαίνοντας, μάλιστα, ότι για την πρακτική της αυτόματης επιβολής κράτησης για σκοπούς απέλασης, η Κύπρος έχει ήδη γίνει δέκτης αυστηρής κριτικής από διεθνείς φορείς, όπως η Διεθνής Αμνηστία, ενώ η συνέχιση αυτής της πρακτικής εκθέτει, όπως υπογράμμισε, διεθνώς τη χώρα μας.

Υπό το φως των συμπερασμάτων της, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως ο Υπουργός Εσωτερικών επανεξετάσει την πολιτική που εφαρμόζεται όσον αφορά την επιβολή κράτησης κατά τις διαδικασίες απέλασης και προχωρήσει στην χάραξη συγκεκριμένης πολιτικής που θα καθορίζει με σαφήνεια τις προϋποθέσεις εφαρμογής και το είδος άλλων λιγότερο επαχθών και αποτελεσματικών μέτρων για τη διευκόλυνση των απελάσεων. Ακόμη, κύρια εισήγηση της Επιτρόπου ήταν όπως παύσει άμεσα η πρακτική της κράτησης γονέων με ανήλικα παιδιά, και ιδιαίτερα των μητέρων, και όπως ξεκαθαριστεί από τον Υπουργό Εσωτερικών η πολιτική που πρέπει να ακολουθείται στις περιπτώσεις αυτές⁴⁷. Μετά την υποβολή της Τοποθέτησης, τερματίστηκε η κράτηση όλων των μητέρων, η περίπτωση των οποίων αποτέλεσε τη βάση για την εκπόνηση της Τοποθέτησης. Παράλληλα, αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, να εφαρμόζονται άλλα μέτρα στις περιπτώσεις υπό απέλαση μητέρων, και η κράτησή τους μόνον ως έσχατο μέσο.

IV. ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ (STALKING)

Η Επίτροπος αποφάσισε να εξετάσει το ζήτημα της ανάγκης για ποινικοποίηση της παρενοχλητικής παρακολούθησης (όρος με τον οποίο εννοείται η επανάληψη ενεργειών που εισχωρούν ενοχλητικά στην ιδιωτική ζωή ενός ατόμου και οι οποίες αυξάνονται σε ένταση με την πάροδο του χρόνου), εξαιτίας, αφενός, της έκτασης που καταγράφεται ότι λαμβάνει εξαιτίας και της συνεχούς εξέλιξης και διάδοσης της τεχνολογίας, που έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση πιο σύγχρονων τρόπων παρενόχλησης, π.χ. μέσω του διαδικτύου (cyberstalking) και, αφετέρου, της ολοένα και μεγαλύτερης σημασίας που αποδίδεται στο θέμα σε ευρωπαϊκό,

47. Τοποθέτηση Επιτρόπου Διοικήσεως ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με τη μεταχείριση μητέρων και ανήλικων παιδιών μεταναστευτικής προέλευσης για σκοπούς απέλασης, ημερομ. 12 Μαρτίου 2014 [Α/Δ 3/2014].

κυρίως, επίπεδο. Η παρενοχλητική παρακολούθηση συνιστά μορφή βίας, συνήθως έμφυλης, και παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μέσα από τη διερεύνηση δύο σχετικών ατομικών παραπόνων, διαπιστώθηκε η ανυπαρξία θεσμικού πλαισίου στην Κύπρο που να διασφαλίζει τη δυνατότητα αστυνομικής διερεύνησης και ποινικής δίωξης συμπεριφορών που εμπίπτουν στον ορισμό της παρενοχλητικής παρακολούθησης, καθώς και την προστασία των θυμάτων.

Η Επίτροπος ανέλυσε τις πρόνοιες της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), βάσει των οποίων θεσπίζεται, μεταξύ άλλων, η υποχρέωση των κρατών μελών να αναγνωρίσουν και να αντιμετωπίσουν την παρενοχλητική παρακολούθηση ως ποινικό αδίκημα. Επιπρόσθετα, η Επίτροπος αναφέρθηκε σε έννομες τάξεις άλλων κρατών στις οποίες η παρενοχλητική παρακολούθηση έχει ποινικοποιηθεί, σε αντίθεση με την κυπριακή έννομη τάξη από την οποία απουσιάζει τέτοια ειδική πρόβλεψη.

Κατάληξη της Επιτροπής ήταν ότι, απαιτείται η ποινικοποίηση της παρενοχλητικής παρακολούθησης, και η παράλληλη διαμόρφωση ενός πλαισίου αποτελεσματικής διερεύνησης τέτοιων συμπεριφορών και παροχής εξειδικευμένης στήριξης στα θύματα και υπέβαλε την εισήγηση αυτή στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης⁴⁸. Μετά την υποβολή της Τοποθέτησης, το αρμόδιο Υπουργείο συμφώνησε με την πιο πάνω εισήγηση και, μετά από σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε με τους εμπλεκόμενους φορείς και την Επίτροπο, το θέμα ανέλαβε, για περαιτέρω μελέτη, η Νομική Υπηρεσία. Σε μεταγενέστερο στάδιο, η Επίτροπος πληροφορήθηκε για το ότι αποφασίστηκε η ετοιμασία νέας χωριστής νομοθεσίας, στην οποία θα ποινικοποιούνται όλη των ειδών οι παρενοχλήσεις, συμπεριλαμβανομένου και του stalking. Έχει παράλληλα αποφασιστεί, από το Υπουργικό Συμβούλιο, η υπογραφή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

48. Τοποθέτηση Εθνικής Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την ανάγκη ποινικοποίησης της παρενοχλητικής παρακολούθησης (stalking), ημερομ. 16 Απριλίου 2014 [Δράση 1/2014].

V. ΠΡΟΣΩΠΑ ΧΩΡΙΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ (STATELESS PERSONS)

Η ανάγκη για παρέμβαση στο εν λόγω ζήτημα προέκυψε αφού μέσα από παράπονα που κατά καιρούς υποβλήθηκαν στην Επίτροπο, διαφάνηκε ότι η εσωτερική έννομη τάξη αντιμετωπίζει τα πρόσωπα χωρίς ιθαγένεια με έναν αποσπασματικό τρόπο που αδυνατεί να τους παρέχει επαρκή και αποτελεσματική προστασία. Στην Τοποθέτηση που υποβλήθηκε, αναλήφθηκαν τα σχετικά παράπονα, το φαινόμενο και οι συνέπειες της ανιθαγένειας, οι διεθνείς συμβάσεις που διέπουν το θέμα και το συναφές εσωτερικό δίκαιο, ενώ, αυτό που, κυρίως, τονίστηκε είναι η σημασία της έννοιας της ιθαγένειας και ο σοβαρός αντίκτυπος που έχει η έλλειψή της στη νομική υπόσταση και στην απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενός προσώπου.

Δεδομένου, δε, ότι η Κύπρος έχει υπογράψει τη Διεθνή Σύμβαση για το Καθεστώς των Ανιθαγενών του 1954, κείμενο που αποτελεί μια πολύ γερή βάση πάνω στην οποία μπορεί να θεμελιωθεί το θεσμικό πλαίσιο για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των προσώπων χωρίς ιθαγένεια, η Επίτροπος παρότρυνε για προσχώρηση της Κύπρου στην εν λόγω Σύμβαση. Σε κάθε περίπτωση, η Επίτροπος τόνισε ότι είναι, ούτως ή άλλως, επιβεβλημένη η θέσπιση κατάλληλων κανόνων και διαδικασιών που θα εγγυώνται τον έγκαιρο εντοπισμό και αναγνώριση των προσώπων χωρίς ιθαγένεια και την παραχώρηση προς αυτά ενός ελάχιστου αναγκαίου πλέγματος δικαιωμάτων, όπως είναι η έκδοση εγγράφων ταυτότητας, η χορήγηση άδειας παραμονής/εργασίας και η δυνατότητα πρόσβασης σε εκπαίδευση και υπηρεσίες υγείας.

Εισήγηση της Επιτρόπου ήταν η υιοθέτηση και η δέσμευση για εφαρμογή ενός πλαισίου δράσης σε σχέση με τους ανιθαγενείς, στο οποίο θα ορίζεται η διαδικασία και τα κριτήρια αναγνώρισης ενός προσώπου χωρίς ιθαγένεια, ο τύπος και το περιεχόμενο των δικαιωμάτων του και οι τρόποι διατηρηματικής συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, και συγκεκριμένα του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και της Υπηρεσίας Ασύλου, υπό την καθοδήγηση της UNHCR. Προς τον πιο πάνω σκοπό, η Επίτροπος διατύπωσε την πρόθεσή της να καλέσει τους εμπλεκόμενους φορείς σε διαβουλεύσεις⁴⁹.

49. Τοποθέτηση Εθνικής Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με τη ρύθμιση του νομικού καθεστώτος και των δικαιωμάτων των προσώπων χωρίς ιθαγένεια, ημερομ. 9 Μαΐου 2014 [Δράση 4/2014].

VI. ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ

Η παρέμβαση στο θέμα προέκυψε μετά από εξέταση σχετικών παραπόνων που κατέδειξαν ότι η αύξηση του αριθμού των ασυνόδευτων παιδιών που βρίσκονται στην Κύπρο δεν έχει συνοδευτεί από μια παράλληλη αναβάθμιση του κανονιστικού πλαισίου και των εφαρμοζόμενων πολιτικών, σε σχέση ιδίως με τον εντοπισμό τους, την απαγόρευση της κράτησής τους και την έγκαιρη ανάληψη της φροντίδας τους από το κράτος.

Μέσα από τα παράπονα διαφάνηκε αύξηση του αριθμού των ασυνόδευτων παιδιών, με παρόμοιο ηλικιακό εύρος, και μάλιστα από συγκεκριμένες χώρες, γεγονός που εύλογα εγείρει ανησυχίες για κυκλώματα εκμετάλλευσης. Ταυτόχρονα, προέκυψε ότι το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο παρουσιάζει σημαντικές ανεπάρκειες και ελλείψεις, ενώ διαπιστώθηκαν και αδυναμίες, ασάφειες, ποικίλα και δυσεπίλυτα προβλήματα, καθυστερήσεις και έλλειψη συντονισμού των εμπλεκόμενων υπηρεσιών στις διαδικασίες πρακτικής διασφάλισης των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων παιδιών.

Η Επίτροπος τόνισε την άμεση ανάγκη χάραξης συγκεκριμένης και εξειδικευμένης πολιτικής που να διέπει τη μεταχείριση των ασυνόδευτων ανηλίκων εν γένει και όχι μόνο στα πλαίσια της διαδικασίας ασύλου. Μια τέτοια πολιτική επιβάλλεται να περιλαμβάνει: α) την προστασία της ανηλικότητας, β) την απαγόρευση κράτησης ή περιορισμό της στην ελάχιστη δυνατή διάρκεια και υπό συνθήκες αρμόζουσες για την ηλικία και την ιδιαίτερη τους κατάσταση, γ) τη συνοπτική και ολιστική διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας, και, δ) την αποτελεσματική εμπλοκή, συνεργασία και συντονισμό των αρμόδιων υπηρεσιών.

Η σχετική Έκθεση υποβλήθηκε στον Υπουργό Εσωτερικών, τον Υπουργό Δικαιοσύνης, τον Υπουργό Υγείας, τον Αρχηγό Αστυνομίας, τη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Ασύλου και τον Πρόεδρο της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων, οι οποίοι κλήθηκαν σε διαβουλεύσεις με σκοπό τη συζήτηση τρόπων υλοποίησης των εισηγήσεων⁵⁰. Μετά τη διεξαγωγή των διαβουλεύσεων, αποφασίστηκε όπως το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, σε σύμπραξη με όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, προχωρήσει σε καταγραφή/σύνθεση/διαμόρφωση ενός πλαισίου δράσης και συνεργασίας των εμπλεκόμενων σε σχετικές περιπτώσεις.

50. Παρέμβαση Εθνικής Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με τη μεταχείριση των ασυνόδευτων παιδιών μέχρι την ανάληψη της φροντίδας τους από το κράτος, ημερομ. 29 Μαΐου 2014 [Δράση 5/2014].

VII. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΑΣΥΛΟΥ ΑΠΟ ΣΥΡΙΟΥΣ

Μετά από την υποβολή μεγάλου αριθμού παραπόνων (περίπου 100 παράπονα) διερευνήθηκαν οι διαδικασίες που ακολουθούνται στην εξέταση των αιτήσεων, σε πρωτοβάθμιο (Υπηρεσία Ασύλου) και δευτεροβάθμιο επίπεδο (Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων - ΑΑΠ) από Σύριους υπηκόους.

Βασική κατάληξη της Επιτροπής ήταν ότι οι δύο εμπλεκόμενες υπηρεσίες, φαίνεται να επιλέγουν να ακολουθούν ανελαστικές διαδικασίες εξέτασης αιτημάτων, με αποτέλεσμα, η διεκπεραίωσή τους να μη γίνεται με τον ταχύτερο δυνατό τρόπο, ενώ επισήμανε ότι η συσσώρευση σημαντικού αριθμού εκκρεμουσών αιτήσεων, έχει ως συνέπεια τα επηρεαζόμενα πρόσωπα και οι οικογένειές τους να βρίσκονται σε καθεστώς αβεβαιότητας και σε κάποιες περιπτώσεις σε κίνδυνο σύλληψης, κράτησης ή και απέλασης, ενώ παράλληλα στερούνται βασικά δικαιώματα.

Συμπερασματικά, η Επιτροπή τόνισε ότι οι υφιστάμενες αδυναμίες και καθυστερήσεις, που διαπιστώθηκε ότι προκύπτουν στη διεκπεραίωση των αιτήσεων παροχής διεθνούς προστασίας σε Σύριους, επιβάλλουν την άμεση λήψη μέτρων, οργανωτικών, διαδικαστικών και άλλων, για βελτίωση της κατάστασης και επιτάχυνση της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων. Στα πλαίσια αυτά, εισηγήθηκε, μεταξύ άλλων, όπως οι αρμόδιες υπηρεσίες αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα για άμεση και γρήγορη ανταπόκριση στις αιτήσεις των Συρίων, υιοθετώντας, στα πλαίσια του νόμου, διαφοροποιημένες, ταχύτερες και πιο ευέλικτες διαδικασίες, την επανεξέταση του ενδεχομένου παραχώρησης προσφυγικού καθεστώτος σε μεγαλύτερο ποσοστό αιτητών, και τη διερεύνηση του ενδεχομένου ενίσχυσης του προσωπικού της Υπηρεσίας Ασύλου που εξετάζει αιτήσεις για κάποιο χρονικό διάστημα ή ακόμα και αναδιάρθρωσης του υφιστάμενου. Η Επιτροπή εισηγήθηκε, παράλληλα την άμεση προώθηση των περιπτώσεων που υποβλήθηκαν, ως παράπονα, στο Γραφείο της⁵¹.

Το αντικείμενο της Τοποθέτησης συζητήθηκε με τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες στα πλαίσια διαβουλεύσεων που πραγματοποιήθηκαν, μετά από τις οποίες, κάποιες από τις περιπτώσεις που αφορούσαν τα ατομικά παράπονα που είχαν υποβληθεί, προωθήθηκαν, και παραχωρήθηκε στους ενδιαφερόμενους ανάλογο καθεστώς.

51. Τοποθέτηση Επιτρόπου Διοικήσεως ως Εθνικής Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με τις διαδικασίες εξέτασης αιτημάτων ασύλου από Σύριους, ημερομ. 17 Σεπτεμβρίου 2014 [Δράση 8/2014].

VIII. ΕΚΤΙΣΗ ΠΟΙΝΗΣ ΦΥΛΑΚΙΣΗΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ, ΑΠΟ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Αφορμή για την εξέταση του θέματος αποτέλεσε το γεγονός ότι τέθηκε υπόψη της Επιτρόπου, ατομική περίπτωση προσώπου με νοητικές αναπηρίες που έκτιε, κατά την ετοιμασία της Τοποθέτησης, ποινή φυλάκισης στις Κεντρικές Φυλακές. Από τη διερεύνηση του θέματος, διαπιστώθηκε η ύπαρξη νομικού κενού αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού ατόμων με νοητική αναπηρία που βρίσκονται εμπλεκόμενα σε ποινικές διαδικασίες, από πλευράς Δικαστηρίων και, επισημάνθηκε, ως εκ τούτου, η ανάγκη υιοθέτησης ενός κατάλληλου σχετικού νομοθετικού πλαισίου.

Σε κάθε περίπτωση, υπογραμμίστηκε ότι η υποχρέωση σεβασμού και προστασίας της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, ζωής και σωματικής ακεραιότητας των ατόμων με νοητική αναπηρία που καταδικάζονται σε έκτιση ποινής φυλάκισης και βρίσκονται σε περιβάλλον φυλακής παραμένει, ανεξάρτητα από το αναφερόμενο νομοθετικό κενό. Η υποχρέωση αυτή, τόνισε η Επίτροπος, είναι, στις περιπτώσεις αυτές, αυξημένη, δεδομένου του υψηλού κινδύνου θυματοποίησης και εκμετάλλευσης των ατόμων αυτών εντός των φυλακών. Ελλείψει νομικών ρυθμίσεων που να επιτρέπουν την εναλλακτική ποινική μεταχείριση ατόμων με νοητική αναπηρία, όπως και κατάλληλων χώρων φιλοξενίας ατόμων με νοητική αναπηρία που έχουν διαπράξει αξιόποινη πράξη, εκτός Φυλακών, η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι, σε πρώτο στάδιο, είναι αναγκαία η σύμπραξη όλων των εμπλεκόμενων αρχών για τη θέσπιση κατάλληλων κανόνων και διαδικασιών, υπό μορφή εύλογων προσαρμογών, που θα εγγυούνται και θα διασφαλίζουν την εναλλακτική μεταχείριση και προστασία των ατόμων με νοητική αναπηρία που εκτίουν ποινή φυλάκισης, στη βάση της μειωμένης ικανότητάς τους για καταλογισμό και των εξατομικευμένων αναγκών τους⁵².

Η Επίτροπος κάλεσε τις εμπλεκόμενες αρχές σε διαβούλευση αναφορικά με το θέμα, μετά από την οποία προχώρησε σε σχετική σύσταση στη βάση των παρατηρήσεων που καταγράφηκαν στην Τοποθέτησή της. Το πρόσωπο, η κράτηση του οποίου αποτέλεσε αφορμή για την Τοποθέτηση, αφέθηκε, εν τέλει, ελεύθερο, μετά από σχετική απόφαση του Εφετείου.

52. Τοποθέτηση Εθνικής Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με την έκτιση ποινής φυλάκισης σε σωφρονιστικό ίδρυμα, από άτομα με νοητική αναπηρία, ημερομ. 9 Οκτωβρίου 2014 [Δράση 10/2014, ΑΥΤ 5/2014].

ΙΧ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Κατόπιν παραπόνου που υποβλήθηκε από την οργάνωση Accept-ΛΟΑΤ Κύπρου, η Επίτροπος Διοικήσεως τοποθετήθηκε σε σχέση με την αποκαθήλωση φωτογραφιών της έκθεσης της Πάολας Ρεβενιώτη, με τίτλο «Διόρθωση».

Στην Τοποθέτηση τονίστηκε ότι η ελευθερία της τέχνης συναρτάται άρρηκτα τόσο με την ελευθερία δημιουργίας ενός έργου τέχνης όσο και με την ελευθερία έκθεσης, κυκλοφορίας, παρουσίας ή προβολής του, ενώ περιλαμβάνει και την ελευθερία πρόσβασης του κοινού στα έργα τέχνης. Συγχρόνως, επισημάνθηκε ότι, η διαφορετική προσέγγιση και αισθητική δεν μπορεί αυτόματα να καθιστά το έργο παράνομο και αισχρό. Η ανοχή και των πιο αντιπαθητικών μηνυμάτων δεν είναι ζήτημα καλής θέλησης αλλιά θεμελιώδης αρχή κάθε φιλελεύθερης δημοκρατίας.

Κατάληξη της Επιτροπής ήταν ότι η αποκαθήλωση των φωτογραφιών της αναφερόμενης έκθεσης, ως πράξη λογοκρισίας εκ μέρους της Αστυνομίας, ήταν αχρείαστη, δυσάνοιχα δραστική και κατασταλτική, ενώ επισημάνθηκε ότι δεν προϋπήρξε της πράξης κανένας διάλογος με τη δημιουργό, τους διοργανωτές της Έκθεσης ή τον Δήμο, προκειμένου να εξευρεθούν ηπιότερες εναλλακτικές λύσεις.

Στα καταληκτικά της σχόλια η Επίτροπος υπογράμμισε, επίσης, ότι η απεικόνιση ενός γυμνού ανδρικού σώματος δεν μπορεί να θεωρηθεί αισχρό θέμα, καθώς η καλλιτεχνική διαπραγμάτευση του γυμνού κατεξοχήν χαρακτηρίζει καλλιτεχνικά έργα και τόνισε την ανάγκη τροποποίησης του επίμαχου νόμου περί αισχρών θεμάτων ώστε ρευστές και εξελίξιμες έννοιες όπως το «αισχρό θέμα» να τύχουν διασαφήνισης με σύγχρονους δημοκρατικούς όρους. Επισημάνε, δε, ότι, τα θέματα των ΛΟΑΤ ατόμων, που κατά την εποχή κατάρτισης του νόμου (1963) ενέπιπταν στη σφαίρα του άσεμνου ακόμα και του παρανόμου, στην εποχή μας εντάσσονται στον πυρήνα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁵³.

Μετά την υποβολή της Τοποθέτησης, δόθηκαν οδηγίες για διακοπή της σχετικής ποινικής υπόθεσης που είχε ξεκινήσει και για επιστροφή των φωτογραφιών που είχαν αποκαθηλωθεί από την έκθεση στον νόμιμο ιδιοκτήτη τους.

53. Τοποθέτηση Εθνικής Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με την αποκαθήλωση φωτογραφιών στα πλαίσια της φωτογραφικής έκθεσης «Διόρθωση», ημερομ. 26 Νοεμβρίου 2014 [Α/Δ 12/2014].

Χ. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Αντικείμενο Τοποθέτησης υπήρξε και το φαινόμενο της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών και ειδικότερα, η πρόληψη και η ποινική αντιμετώπισή του, καθώς και η παροχή στήριξης στα θύματα. Έχοντας ως δεδομένο ότι, στη συντριπτική τους πλειονότητα, τα θύματα σεξουαλικής βίας είναι γυναίκες ή κορίτσια και οι δράστες άντρες, η Επίτροπος τόνισε ότι, η μορφή αυτή βίας, αποτελεί συχνά έμφυλη βία, διευκρινίζοντας ότι ο όρος έμφυλη βία (gender-based violence) χρησιμοποιείται για να καταδείξει ότι πολλὰ περιστατικά βίας κατά των γυναικών έχουν ως επίκεντρο τις ανισότητες κατά φύλο.

Επισημάνθηκε ότι μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών είναι το γεγονός ότι τα περιστατικά βίας συχνά δεν καταγγέλλονται, δεν ανιχνεύονται ούτε και καταγράφονται, ενώ τα θύματα καλούνται να διαχειριστούν μόνα τους τις σοβαρότατες συνέπειες της τραυματικής αυτής εμπειρίας. Στις συνθήκες αυτές, η Επίτροπος επισήμανε ότι, η σεξουαλική βία κατά των γυναικών δεν γίνεται αντιληπτή ούτε και αντιμετωπίζεται ως σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα. Αντίθετα, διαχέεται και χάνεται μέσα στο ευρύτερο σύνολο των βίαιων συμπεριφορών. Το γεγονός αυτό αναπόφευκτα αναπαράγει, σύμφωνα με την Επίτροπο, και ενισχύει τις έμφυλες ανισότητες, εκπέμποντας το μήνυμα ότι η βία κατά των γυναικών συνίσταται σε απλά μεμονωμένα περιστατικά.

Εκφράστηκε η άποψη ότι το παρόν νομοθετικό πλαίσιο και οι διάφορες τακτικές καταπολέμησης που επικεντρώνονται στην «ενδοοικογενειακή βία», αποτυγχάνουν να αναγνωρίσουν τις άλλες μορφές βιαιότητας κατά των γυναικών, αφού ο όρος «ενδοοικογενειακή βία» είναι ουδέτερος ως προς το φύλο, αποφεύγοντας να αναγνωρίσει τις γυναίκες ως θύματα και τους άντρες ως αυτουργούς και σημειώθηκε η έντονη ανάγκη για προσεκτικά σχεδιασμένες παρεμβάσεις που, με συστηματικό τρόπο, θα στοχεύουν να αποδυναμώσουν τις κρατούσες κοινωνικές αντιλήψεις περί των έμφυλων ρόλων.

Βασική εισήγηση της Επιτρόπου είναι όπως συζητηθεί και συνταχθεί ένα Εθνικό Σχέδιο Δράσης που θα αντιμετωπίσει το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών ως αυτοτελές και αυτόνομο από τις ευρύτερες δράσεις για την έμφυλη ισότητα και την ενδοοικογενειακή βία. Ένα τέτοιο Σχέδιο Δράσης θα πρέπει, κατά την Επίτροπο, να κινείται στο τετράπτυχο: πρόληψη, ανίχνευση και καταγραφή, απονομή δικαιοσύνης και παροχή εξειδικευμένης στήριξης. Επίσης, εντός του Σχεδίου θα πρέπει, όπως τονίστηκε, να αναγνωρίζονται συγκεκριμένες πιο ευάλωτες ομάδες ανάμεσα στις γυναίκες, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές μορφές

σεξουαλικής βίας και τους τρόπους που εκδηλώνονται, με ειδικές πρόνοιες για εξατομικευμένα μέτρα σε όλα τα επίπεδα δράσης⁵⁴.

Μετά την υποβολή της Τοποθέτησης, ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως ενημέρωσε την Επίτροπο για το ότι οι εισηγήσεις της έχουν μελετηθεί και, προωθείται η υλοποίηση αρκετών από αυτών, μέσω της διαδικασίας υπογραφής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Γ. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΠΡΩΨΗΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ (ΑΑΠΔΑ)

Συμπληρώθηκαν ήδη τα δύο πρώτα χρόνια λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής Προώθησης Δικαιωμάτων Ατόμων με Αναπηρίες⁵⁵. Το 2014 αποτέλεσε μία ιδιαίτερα απαιτητική περίοδο για την Αρχή, εν όψει του ότι εντατικοποιήθηκε η δράση της, λόγω του αυξημένου αριθμού παραπόνων που λήφθηκαν αλληλά και της νέας θεματολογίας που κλήθηκε να αντιμετωπίσει σε συνθήκες κορύφωσης των συνεπειών της οικονομικής κρίσης.

Οι αρμοδιότητες της Αρχής αφορούν στην προστασία, την προώθηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (στο εξής «η Σύμβαση»). Εκτείνονται, δηλαδή, σε τρία διακριτά επίπεδα εργασιών τα οποία, ωστόσο, αλληλοσυνδέονται και συνυπάρχουν.

Οι δράσεις της Αρχής που ολοκληρώθηκαν εντός του 2014 είχαν διευρυμένο χαρακτήρα καθώς επιδιώχθηκε η σε βάθος ενασχόλησή της με ένα ευρύ φάσμα ελλειψιοτήτων και δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση και αφορούν τους περισσότερους τομείς της ζωής των ατόμων με αναπηρίες (ΑμεΑ), ιδίως αυτούς όπου κυριαρχούν περισσότερο τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις σχετικά με την αναπηρία. Οι Εκθέσεις και οι Τοποθετήσεις της Αρχής, σκοπός των οποίων ήταν τόσο η προστασία όσο και η προώθηση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ, ήταν αποτέλεσμα, είτε της αυτεπάγγελτης διερεύνησης διαχρονικών ζητημάτων που αφορούν τα δικαιώματα των ΑμεΑ, είτε της διερεύνησης παραπόνων που υποβλήθηκαν

54. Τοποθέτηση της Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την Πρόληψη και Ποινική Μεταχείριση της Σεξουαλικής Βίας κατά των Γυναικών καθώς και την παροχή στήριξης στα θύματα, ημερομ. 1 Δεκεμβρίου 2014 [Α/Δ 9/2014].

55. Η Αρχή συστάθηκε στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το 2012, μετά την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 73.519 (9 Μαΐου 2012), να ορίσει τον Επίτροπο Διοικήσεως ως Ανεξάρτητο Μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

από πολίτες, οργανώσεις ή άλλους φορείς, με αφετηρία τον ισχυρισμό για διάκριση λόγω αναπηρίας.

Ιδιαίτερα χρήσιμες, για την άσκηση των εποπτικών αρμοδιοτήτων της Αρχής, αλλά και για την υλοποίηση των εισηγήσεων που έγιναν σε Εκθέσεις και Τοποθετήσεις, υπήρξαν οι συνεργασίες, οι επαφές, οι συναντήσεις και οι διαβουλεύσεις της Αρχής με το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες (ΤΚΕΑΑ)⁵⁶ και τις αρμόδιες, ανάλογα με την περίπτωση, κρατικές υπηρεσίες κυρίως, όμως, με τον θεσμοθετημένο κοινωνικό εταίρο⁵⁷ του κράτους, σε θέματα που αφορούν τα ΑμεΑ, την Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥ.Σ.Ο.Α).

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργοί της Αρχής είχαν, επίσης, αρκετές συναντήσεις με άλλες οργανώσεις ΑμεΑ, κατά τις οποίες συζητήθηκαν διεξοδικά σημαντικά ζητήματα που απασχολούν τα μέλη τους, λαμβάνοντας υπόψη τις νομοθετικές εξελίξεις που σημειώθηκαν εντός του 2014 και την ανάγκη εκσυγχρονισμού νομοθεσιών, εν όψει των δεσμεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας δυνάμει της Σύμβασης και με απώτερο σκοπό οι παρεμβάσεις της Αρχής να συνεισφέρουν πρακτικά και αποτελεσματικά στην προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται σε αυτή.

Εκπρόσωποι της Αρχής παρέστηκαν σε συνεδριάσεις Κοινοβουλευτικών Επιτροπών κατά τις οποίες παρέθεσαν τις θέσεις της Αρχής αναφορικά με τα υπό συζήτηση θέματα που αφορούσαν, κυρίως, την ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας με βάση τη Σύμβαση, σε υφιστάμενες ή υπό τροποποίηση νομοθεσίες και πολιτικές. Ενδεικτικά, η Προϊστάμενη της Αρχής κ. Ελένη Χατζηττοφή συμμετείχε στις συνεδριάσεις της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναφορικά με την τροποποίηση του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου⁵⁸ ενώ, οι κ. κ. Γεωργία Σταυρινίδου και Κατερίνα Χαρίτου συμμετείχαν σε συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας για το θέμα των κριτηρίων εισδοχής των φοιτητών με αναπηρίες στην ιατρική σχολή του Πανεπιστημίου Κύπρου -σχετική με το οποίο είναι η πιο κάτω αυτεπάγγελη παρέμβαση της Αρχής. Και στις δύο περιπτώσεις υποβλήθηκαν γραπτά Υπομνήματα.

56. Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες ορίστηκε με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 73.519 (9 Μαΐου 2012), ως το Κεντρικό Σημείο για την εφαρμογή της Σύμβασης.

57. Δυνάμει του περί της Διαδικασίας Διαβούλευσης Κρατικών και Άλλων Υπηρεσιών σε θέματα που Αφορούν Άτομα με Αναπηρία Νόμου 143 (Ι)/2006.

58. Ν. 127(Ι)/2000 ο οποίος τροποποιήθηκε με το Ν. 63(Ι)/2014.

Σε επίπεδο παρακολούθησης της υλοποίησης της Σύμβασης, συνεχίστηκε η συμμετοχή των Λειτουργών του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. κ. Γεωργίας Σταυρινίδου, Κώστα Ιωάννου, Νάσιας Διονυσίου, Μαρίας Τσότηση, Αντωνίας Κυριακίδου, Κατερίνας Χαρίτου, Πανίκου Γιωργαλλή και Νιόβης Γεωργιάδου, ως παρατηρητών, στις οκτώ θεματικές Τεχνικές Επιτροπές που λειτουργούν υπό τη διοικητική υποστήριξη του ΤΚΕΑΑ και συστάθηκαν με απόφαση του Παγκύπριου Συμβουλίου Ατόμων με Αναπηρίες (ΠΣΑΑ)⁵⁹. Ο γενικότερος ρόλος των εν λόγω Επιτροπών είναι συμβουλευτικός προς το ΠΣΑΑ και την/τον εκάστοτε Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ενώ ο ειδικότερος είναι, μεταξύ άλλων, η διαβούλευση για την προώθηση της υλοποίησης των δράσεων που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2013-2015 που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Ωστόσο, επειδή, όπως διαπιστώθηκε από την Αρχή, η πρόοδος στην υλοποίηση των δράσεων του υπό αναφορά Σχεδίου εντός του 2014, υπήρξε εξαιρετικά περιορισμένη, η Επίτροπος, ως ανεξάρτητος μηχανισμός, έκρινε αναγκαία, άλλοτε τη γραπτή επισήμανση των υποχρεώσεων που οι δημόσιες αρχές ανέλαβαν βάσει του Σχεδίου και που είναι άμεσα συναρτώμενες με τις κρατικές υποχρεώσεις δυνάμει της Σύμβασης και άλλοτε προέβη σε γραπτές παρεμβάσεις και τοποθετήσεις με σχετικές εισηγήσεις και προτάσεις στην ίδια κατεύθυνση. Η ανταπόκριση των Αρχών στις οποίες αποτάθηκε η Επίτροπος δεν ήταν ικανοποιητική, με αποτέλεσμα να ενισχυθούν οι ανησυχίες της Αρχής για το ότι δεν δίδεται, από τον δημόσιο τομέα, η δέουσα σημασία στις δράσεις του Σχεδίου και το ότι αυξάνεται κατ' επέκταση, ο κίνδυνος, κατά τη λήξη του, να μην έχει υλοποιηθεί το Σχέδιο κατά το μεγαλύτερο του μέρος, με δυσμενείς συνέπειες σε βάρος των δικαιωμάτων των ΑμεΑ.

Με επιτυχία συνεχίστηκε, για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, η λειτουργία της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Παρακολούθηση της Σύμβασης στην οποία συμμετέχει η Επίτροπος και η Προϊστάμενη της Αρχής, κ. Χατζηττοφή, καθώς και ο Πρόεδρος της ΚΥ.Σ.Ο.Α., με πενταμελή ομάδα της Συνομοσπονδίας. Μεταξύ των όσων συζητήθηκαν εκτενώς ή λήφθηκαν αποφάσεις από τη Συμβουλευτική Επιτροπή, ήταν τα θέματα της δικαιοπρακτικής ικανότητας και της τροποποίησης των συναφών με αυτή νομοθεσιών, της φροντίδας, επαγγελματικής αποκατάστασης και ενσωμάτωσης των ΑμεΑ στην κοινωνία. Την Επιτροπή απασχόλησε επίσης η προαναφερθείσα μη ικανοποιητική προώθηση των δράσεων που περιλαμβάνονται στο

59. Το Παγκύπριο Συμβούλιο Ατόμων με Αναπηρίες ορίστηκε με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 73.519 ημερ. 9 Μαΐου 2012 ως ο Συντονιστικός Μηχανισμός για τη διευκόλυνση των δράσεων εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2013-2015, καθώς και η ενίσχυση της ένταξης των ΑμεΑ στην απασχόληση του ιδιωτικού τομέα, μέσω ενδεχόμενων συνεργασιών για τον σκοπό αυτό, με εργοδοτικές ή και συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Στον τομέα της ενημέρωσης και της διαφώτισης, την Αρχή απασχόλησε ιδιαίτερα η προώθηση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ και των βασικότερων εννοιών της Σύμβασης σε δημόσιους υπάλληλους αλλιά και στο ευρύτερο κοινό. Συγκεκριμένα, ολοκληρώθηκαν τα πρώτα εκπαιδευτικά προγράμματα δημοσίων υπαλλήλων («Εργαστήριο Ποιοτικής Εξυπηρέτησης Ατόμων με Αναπηρίες - Πλαίσιο Δικαιωμάτων και ανάπτυξη δεξιοτήτων εξυπηρέτησης»), με τη συμμετοχή, καταρχήν, ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού του Υπουργείου Υγείας. Τα προγράμματα πραγματοποιήθηκαν με πρωτοβουλία της Αρχής και σε συνεργασία με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, το Κεντρικό Σημείο για την εφαρμογή της Σύμβασης (ΤΚΕΑΑ) και την ΚΥ.Σ.Ο.Α. ενώ, σε αυτά συμμετέχει, ως εκπαιδευτρια και η Λειτουργός της Αρχής κ. Κατερίνα Χαρίτου.

Το 2014 εκδόθηκε ενημερωτικό έντυπο για τη Σύμβαση και τις αρμοδιότητες της Αρχής, το οποίο διατέθηκε στα περισσότερα τμήματα και υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, στις οργανώσεις ΑμεΑ και στο ευρύ κοινό. Το ίδιο έντυπο, μαζί με ενημερωτικές αφίσες, στάλθηκε σε όλα τα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με σκοπό τη διαφώτιση των μαθητών, των εκπαιδευτικών αλλιά και του συνόλου του προσωπικού του σχολικού χώρου, για τη Σύμβαση.

Η Αρχή συνέχισε και κατά το 2014 να παρέχει συνδρομή ενημερωτικού και συμβουλευτικού χαρακτήρα σε ΑμεΑ και σε οργανώσεις με ενασχόληση και δράση σε θέματα αναπηρίας, σε ακαδημαϊκούς, επιστημονικούς και επαγγελματικούς φορείς στη Κύπρο και το εξωτερικό, οι οποίοι αποτάθηκαν στο Γραφείο για συγκεκριμένες πληροφορίες/στοιχεία αναφορικά τόσο με τη Σύμβαση όσο και το έργο της Αρχής.

Περαιτέρω, η Λειτουργός της Αρχής κ. Κατερίνα Χαρίτου, συμμετείχε στο 5ο Φόρουμ Εργασίας για την υλοποίηση της Σύμβασης, με θέμα τη δικαιοπρακτική ικανότητα και την αποτελεσματική, ισότιμη πρόσβαση των ΑμεΑ στη δικαιοσύνη (Άρθρα 12 και 13 της Σύμβασης), το οποίο διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τον Οκτώβριο του 2014. Η ίδια Λειτουργός συμμετείχε, επίσης, στη συνάντηση περιορισμένης συμμετοχής ("restricted meeting") των ανεξάρτητων μηχανισμών για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης, οι οποίοι συστάθηκαν στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλιά και εντός

της ίδιας της ΕΕ, ως νομικής οντότητας που κύρωσε τη Σύμβαση. Στη συνάντηση αυτή, συζητήθηκαν οι σημαντικότερες προκλήσεις που προκύπτουν κατά την άσκηση των εποπτικών αρμοδιοτήτων των ανεξάρτητων μηχανισμών.

Η ουσιαστική ισότητα και μη διάκριση λόγω αναπηρίας, με την παροχή εύλογων προσαρμογών και την υιοθέτηση μέτρων καθολικού σχεδιασμού, για την κοινωνική ενσωμάτωση και συμμετοχή των ΑμεΑ σε όλους τους τομείς της ζωής τους, για την ανεξάρτητη διαβίωση και την αυτοδιάθεση τους, αλληλά και για την προσβασιμότητά τους στο δομημένο και το φυσικό περιβάλλον, τις υπηρεσίες και τις πληροφορίες, αποτέλεσαν αξίες κεντρικές και σταθερές στο συνολικό έργο της Αρχής.

Συνοπτικά, πιο κάτω, παρατίθενται οι σημαντικότερες παρεμβάσεις της Αρχής για το έτος 2014.

I. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Εισδοχή στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κύπρου

Με αφορμή δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο αλληλά και σχετικό παράπονο που υποβλήθηκε από τον Πρόεδρο της Οργάνωσης Παραπληγικών Κύπρου (Ο.ΠΑ.Κ.), η Αρχή τοποθετήθηκε⁶⁰ στα ζητήματα που προέκυψαν, από τα κριτήρια που καθόρισε και ανακοίνωσε το Πανεπιστήμιο Κύπρου, στους Κανόνες Σπουδών Ιατρικής Σχολής, σχετικά με την πρόσβαση των ΑμεΑ στην εκπαίδευση.

Από την έρευνα που έγινε διαπιστώθηκε ότι ο *a priori* αποκλεισμός των ΑμεΑ από τη δυνατότητα εισδοχής στην Ιατρική Σχολή συνιστούσε άμεση διάκριση λόγω αναπηρίας, καθώς επρόκειτο για λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση των ΑμεΑ οφειλόμενη αποκλειστικά στην αναπηρία. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι η εν λόγω διάκριση θα εξακολουθούσε να υφίσταται ακόμα και εάν τυχόν ενδιαφερόμενο υποψήφιο πρόσωπο υπέβαλλε ένσταση κατά του αποκλεισμού του από την εισδοχή στην Ιατρική Σχολή, επειδή, βάσει της προβλεπόμενης από το Πανεπιστήμιο διαδικασίας, θα έπρεπε να εξεταστεί από το Ιατροσυμβούλιο του Πανεπιστημίου το οποίο και θα αποφάσιζε τελεισίδικα, δηλαδή και πάλι, να ακολουθηθεί διαδικασία εισδοχής διαφορετική από αυτή που ίσχυε για τους υπόλοιπους υποψήφιους. Παράλληλα, διαπιστώθηκε εν δυνάμει διάκριση λόγω της απουσίας οποιασδήποτε πρόνοιας, στα κριτήρια, για παροχή

60. ΑΥΤ 1/2014 και Α/Π 283/2014 [4 Μαρτίου 2014].

εύλογων προσαρμογών στους υποψήφιους ΑμεΑ στο στάδιο εισδοχής, οι οποίες θα διασφάλιζαν αφενός την ουσιαστική ισότητα ανάμεσα στους υποψήφιους ΑμεΑ και τους μη ανάπηρους υποψήφιους και αφετέρου, την αντικειμενικότητα της διαδικασίας εισδοχής.

Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος σημείωσε ότι ο πιο πάνω αποκλεισμός ενδιαφερομένων για εισδοχή στην Ιατρική Σχολή, με αναφορά στην αναπηρία, βασίστηκε σε μια υποθετική και όχι πραγματική ή τεκμηριωμένη διαπίστωση, ότι άτομα με σοβαρή αναπηρία δυνατόν να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια του ασθενούς, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που αναμένεται να εκτελούν ως ιατροί μετά τη συμπλήρωση των σπουδών τους. Η εν λόγω προσέγγιση εξέφραζε, σύμφωνα με την Επίτροπο, μια εκ προοιμίου δυσπιστία προς τις δυνατότητες των υποψηφίων ΑμεΑ να σπουδάσουν ιατρική και να ασκήσουν στη συνέχεια το ιατρικό επάγγελμα, η οποία ανάγεται σε στερεότυπα και προκαταλήψεις σε βάρος των ΑμεΑ, ενώ, η τυχόν ακαταλληλότητα υποψηφίου για εισδοχή στην Ιατρική Σχολή θα έπρεπε να διαφαίνεται μέσα από μία ορθή και σύννομα δομημένη διαδικασία, απαλλαγμένη από διακρίσεις λόγω αναπηρίας.

Με βάση τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και λαμβανομένων υπόψη των καλών πρακτικών που ανέδειξε η διεθνής εμπειρία αναφορικά με την εισδοχή φοιτητών σε Ιατρικές Σχολές Πανεπιστημίων της Ευρώπης, των ΗΠΑ και του Καναδά -στις οποίες έγινε εκτενής αναφορά στην Έκθεση-, η σύσταση της Επιτρόπου στο Πανεπιστήμιο Κύπρου ήταν να αποφευχθεί η, καθ' οιονδήποτε τρόπο, διαφοροποίηση της διαδικασίας εισδοχής ΑμεΑ στην Ιατρική Σχολή από τη διαδικασία που ισχύει για τους υπόλοιπους υποψήφιους. Ειδικότερα, η Επίτροπος συνέστησε όπως το Πανεπιστήμιο αποβλέπει στην αξιολόγηση των πραγματικών δυνατοτήτων και δεξιοτήτων κάθε υποψηφίου, με σεβασμό στα δικαιώματα και την αξιοπρέπειά του, διασφαλίζει την παροχή των κατάλληλων εύλογων προσαρμογών στους υποψήφιους με αναπηρία, χωρίς η αναπηρία να ανάγεται η ίδια σε κριτήριο εισδοχής ή μη, τηρεί ουδέτερη διαδικασία ως προς την αναπηρία και εστιάζει την όποια αξιολόγηση των ΑμεΑ, αποκλειστικά στην επίδοσή τους σε σχέση με τις αντικειμενικές απαιτήσεις του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης και τις διαβουλεύσεις που ακολούθησαν με τις Πρυτανικές Αρχές του Πανεπιστημίου, τα κριτήρια εισδοχής που αποτέλεσαν το αντικείμενό της, αποσύρθηκαν.

2. Πρόσβαση παιδιού με αυτισμό στην εκπαίδευση

Την Αρχή απασχόλησε καταγγελία κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, η οποία υποβλήθηκε, μέσω της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης Future Worlds Center, από μητέρα παιδιού με αυτιστικά χαρακτηριστικά, μεταναστευτικής προέλευσης και μονογονέα⁶¹. Η καταγγελία αφορούσε την απόφαση της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΕΕΑΕ) του Υπουργείου, όπως το παιδί φοιτήσει σε ειδική μονάδα δημόσιου σχολείου παρά τις ιδιαίτερες γλωσσικές του περιστάσεις (γνώση μόνο της αγγλικής γλώσσας) που επιβεβαιώθηκαν⁶² και από Εκπαιδευτική Ψυχολόγο που προέβη στην αξιολόγησή του.

Όπως διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση της καταγγελίας, η απόφαση της ΕΕΕΑΕ λήφθηκε χωρίς να συνεκτιμηθούν επαρκώς οι μαθησιακές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες του παιδιού σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η γλώσσα επικοινωνίας του είναι μόνο η αγγλική. Στη σχετική Έκθεση σημειώθηκε η απουσία, από την απόφαση της ΕΕΕΑΕ και την όλη συλλογιστική, οποιασδήποτε σχετικής αναφοράς σε εύλογη προσαρμογή ή διευκόλυνση η οποία να προστατεύει το παιδί από τις αρνητικές συνέπειες που η έκθεσή του σε αποκλειστικά ελληνόφωνο περιβάλλον, πιθανότατα θα είχε τόσο σε εκπαιδευτικό όσο και σε διαπροσωπικό επίπεδο, καθώς και η παράλειψη να εξασφαλιστεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό η ισότιμη ένταξη του στην εκπαίδευση, όπως η Σύμβαση επιβάλλει.

Με βάση το σχετικό νομικό πλαίσιο στο οποίο έγινε αναφορά στην Έκθεση και προκειμένου να πραγματοποιούνται τα δικαιώματα του παιδιού για εκπαίδευση, με σεβασμό στις εξελισσόμενες δυνατότητες του, για ισότιμη και αποτελεσματική συμμετοχή στην κοινωνία και για τη διαφύλαξη της ταυτότητάς του, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε τη σύσταση Πολυθεματικής Ομάδας με τη συμμετοχή μεταξύ άλλων των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, για τον καθορισμό εύλογων προσαρμογών και με στόχο να επιτευχθεί εν τέλει η πρόσβαση του παιδιού στην εκπαίδευση σε αγγλόφωνο σχολείο, δεδομένων των γλωσσικών του αναγκών και περιστάσεων.

Με την εισήγηση δεν υπήρξε συμμόρφωση.

61. Α.Κ.Ρ. 52/2014 και Α/Π 2542/2014 (17 Δεκεμβρίου 2014).

62. Γνωματεύσεις λήφθηκαν από ψυχολόγους, εκπαιδευτικούς και άλλους ειδικούς επαγγελματίες.

II. ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΚΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ - ΑΠΟΪΔΡΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ

Μεταφορά ασθενούς με αναπηρίες από την κατοικία του σε ίδρυμα χωρίς τη συγκατάθεσή του

Η διερεύνηση παραπόνου⁶³ που υποβλήθηκε στην Αρχή από την αδελφή ασθενούς με σκλήρυνση κατά πλάκας, με αναπηρίες, επιβεβαίωσε τη θέση της σχετικά με την αυθαίρετη ενέργεια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), να τον μετακινήσουν από τη κατοικία μόνιμης διαμονής του σε ίδρυμα, χωρίς τη συγκατάθεσή του. Όπως σημείωσε η Επίτροπος, ο ίδιος αγνοήθηκε ως αυτόνομο άτομο με επιθυμίες, αισθήματα και δικαιώματα και αντιμετωπίστηκε από τις ΥΚΕ ως νοητικά ανίκανο πρόσωπο, μη έχοντα άποψη για τη ζωή του και ειδικότερα για το πού και με ποιον επιθυμεί να ζει.

Η πρόθεση των ΥΚΕ για εξασφάλιση καλύτερων, κατά την άποψή τους, συνθηκών διαβίωσης και φροντίδας τού υπό αναφορά ατόμου, αφενός δεν αμφισβητήθηκε αφετέρου όμως, όπως επισήμανε η Επίτροπος, παραβιάστηκε το δικαίωμά του δυνάμει της Σύμβασης για αυτονομία, αυτοδιάθεση, προσωπική ελευθερία και σεβασμό στην έμφυτη αξιοπρέπειά του. Και τούτο διότι, οι ΥΚΕ, χωρίς καμία νομιμοποιητική βάση και χωρίς να έχουν την ιδιότητα νόμιμων εκπρόσωπων ή κηδεμόνων του, δυνάμει του περί Διαχείρισης Ανικάνων Προσώπων Νόμου, ανέλαβαν τον έλεγχο της ζωής του.

Σύμφωνα με την Επίτροπο, σοβαρό θέμα εγέρθηκε και εξαιτίας της καταχρηστικής, όπως διαπιστώθηκε, ενεργοποίησης από τις ΥΚΕ των διατάξεων του περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμου, προκειμένου να εξασφαλίσουν διάταγμα εξέτασης της παραπονούμενης αδελφής του ατόμου με αναπηρία, ώστε να την απομακρύνουν για τον σκοπό αυτό από την κατοικία μόνιμης διαμονής του και να επιτύχουν τον στόχο τους, δηλαδή, τη μετακίνηση του αδελφού της από την κατοικία τους στο ίδρυμα.

Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος σημείωσε, μεταξύ άλλων, ότι η Σύμβαση που υιοθετεί το κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας, αναγνωρίζει τον κεντρικό ρόλο της αυτονομίας του ατόμου και αποδέχεται παρεμβάσεις τρίτων, αποκλειστικά και μόνο για την ενίσχυση, διεύρυνση και υποστήριξη της αυτονομίας του. Παράλληλα, η Σύμβαση δεσμεύει τα κράτη μέλη για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων σε αυτή την κατεύθυνση και ειδικότερα, για να υπάρξουν οι απαραίτητες αλληλαγές, όχι μόνο σε νομοθετικό επίπεδο, αλλά και σε σχέση με τη δομή, την

63. Α/Π 1244/2014 [20 Αυγούστου 2014].

οργάνωση, τη λειτουργία και την κοινήτωση των κρατικών υπηρεσιών που έχουν αρμοδιότητες στα θέματα που αφορούν τα ΑμεΑ, όπως οι ΥΚΕ. Έχοντας τούτα υπόψη, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Έκθεσή της, ως ελάχιστο πρώτο μέτρο, την εκπαίδευση του προσωπικού των ΥΚΕ τόσο σε σχέση με τις διατάξεις της Σύμβασης όσο και σε σχέση με το κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας που υιοθετεί.

Περαιτέρω, στην Έκθεση επισημάνθηκε η ανυπαρξία διατάξεων αναφορικά με τις προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται για την εισδοχή ΑμεΑ σε στέγες, ιδρύματα, μονάδες φροντίδας και η μη ικανοποιητική ρύθμιση του θέματος της δικαιοπρακτικής ικανότητας των ΑμεΑ, με αποτέλεσμα να είναι επισφαλής η πραγμάτωση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ που κατοχυρώνει η Σύμβαση.

Με την εισήγηση της Επιτρόπου Διοικήσεως που έγινε στην Έκθεση, για διευθέτηση της επιστροφής του αδελφού της παραπονούμενης στην κατοικία τους, υπήρξε συμμόρφωση από τις ΥΚΕ, αφού προηγήθηκαν σχετικές διαβουλεύσεις.

III. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1. Υπηρεσίες Φυσιοθεραπείας

Γυναίκα με σπαστική μυελίτιδα και τετραπληγία, η οποία, σύμφωνα με τον ιατρό της, θα έπρεπε να επωφεληθεί συστηματικά υπηρεσιών φυσιοθεραπείας, δεν είχε σχετική πρόσβαση, επειδή, ήταν πρακτικά αδύνατη η μεταφορά της σε κρατικό νοσηλευτήριο όπου η φυσιοθεραπεία θα της παρέχονταν δωρεάν, όπως αδύνατη ήταν και η παροχή των υπηρεσιών από φυσιοθεραπευτή του δημόσιου τομέα στον χώρο διαμονής της ενώ, παράλληλα, αδύνατη ήταν επίσης η κάλυψη του κόστους της παροχής των εν λόγω υπηρεσιών, από τον ιδιωτικό τομέα μέσω του δημοσίου βοηθήματος που λάμβανε από τις ΥΚΕ.

Από τη διερεύνηση του σχετικού παραπόνου⁶⁴ επιβεβαιώθηκε η απουσία, από το δημόσιο σύστημα υγείας, εύλογων προσαρμογών και μέτρων, που θα καθιστούν δυνατή την παροχή υπηρεσιών φυσιοθεραπείας σε όποιους τους ασθενείς με αναπηρίες.

Ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, προκύπτει δυσμενής διάκριση, βάσει της Σύμβασης, σε βάρος των ΑμεΑ, επειδή, για λόγους που σχετίζονται

64. Α/Π 1781/2014 [27 Οκτωβρίου 2014].

με αδυναμίες του δημόσιου συστήματος υγείας, στερούνται του δικαιώματος στη φυσική αποκατάσταση, και κατ' επέκταση, στην υγεία και την ποιότητα ζωής τους. Παράλληλα, η Επίτροπος κατέληξε ότι πλήττεται το δικαίωμα για ανεξάρτητη διαβίωση μίας κατεξοχήν ευάλωτης πληθυσμιακής ομάδας που εξαρτάται αποκλειστικά από το δημόσιο βοήθημα, το οποίο δεν αρκεί για να εξασφαλίζονται οι απαραίτητες υπηρεσίες φυσιοθεραπείας στον χώρο διαμονής τους από τον ιδιωτικό τομέα.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε οι αρμόδιοι φορείς υπηρεσιών υγείας να προβούν στις κατάλληλες διευθετήσεις για να είναι δυνατή η παροχή υπηρεσιών φυσιοθεραπείας στον χώρο μόνιμης διαμονής ασθενών με αναπηρίες, όταν λόγω της κατάστασης της υγείας τους, είναι αδύνατη η μεταφορά τους στα κρατικά νοσηλευτήρια.

Παράλληλα, στην Έκθεση, η Επίτροπος εξέφρασε την ανησυχία της για τη σοβαρή καθυστέρηση που παρατηρείται στη διαμόρφωση πολιτικής από τη Διοίκηση του Υπουργείου Υγείας για τη φυσική αποκατάσταση ΑμεΑ, ενώ πρόκειται για συγκεκριμένη δράση που περιλαμβάνεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2013-2015, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και αποβλέπει στην προώθηση της εφαρμογής της Σύμβασης.

2. Κατ' οίκον υπηρεσίες ιατρικής και κοινωνικής φροντίδας

Η διερεύνηση αλληλου παραπόνου⁶⁵ αφορούσε βρέφος με αναπηρία, το οποίο, όπως διαγνώστηκε, πολύ πιθανόν να χρειάζεται διά βίου μηχανική υποστήριξη κατά τη διάρκεια του ύπνου του. Η σχετική παρέμβαση κατέδειξε σειρά αδυναμιών, κενών και ελλείψεων, εξαιτίας των οποίων το κράτος αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του που αντιστοιχούν σε κατοχυρωμένα στη Σύμβαση δικαιώματα των ΑμεΑ.

Ειδικότερα, διαπιστώθηκε η ανυπαρξία ικανοποιητικού θεσμικού πλαισίου που θα επέτρεπε την παροχή επαρκούς κατ' οίκον φροντίδας στο παιδί, συμπεριλαμβανομένης της νοσηλευτικής επίβλεψης, όχι μόνο του τεχνικού μηχανισμού υποστήριξης του παιδιού, αλλά και του ίδιου του παιδιού, καθώς και άλλων ειδικών μορφών θεραπείας, όπως η φυσιοθεραπεία και λογοθεραπεία αλλά και η ψυχολογική στήριξη και ενδυνάμωση των γονέων ώστε να φέρουν εις πέρας το δύσκολο έργο τους.

65. Α/Π 1495/2014 [30 Σεπτεμβρίου 2014].

Το εν λόγω κενό, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής, δεν αφορά μόνο την περίπτωση του συγκεκριμένου παιδιού, αλλά αντικατοπτρίζει τις δυσκολίες και τα αδιέξοδα με τα οποία έρχονται αντιμέτωπες πολλές οικογένειες με παιδιά με αναπηρίες ή χρόνια νοσήματα. Όπως προέκυψε από την έρευνα που έγινε με αφορμή το παράπονο, ο ρόλος του κράτους σε αυτές τις περιπτώσεις είναι κυρίως τυπικός, με την παροχή επιδόματος, ιατρικού μηχανισμού, γενικού τύπου καθοδήγησης ή, ακολούθως, πρόσβασης στην εκπαίδευση, ενώ το βάρος της εξεύρεσης λύσεων που αφορούν την ουσιαστική φροντίδα, αποκατάσταση και ένταξη του παιδιού παραμένει στην οικογένεια. Οι αρνητικές συνέπειες μιας τέτοιας κατάστασης έχουν εν τέλει, ως αποδέκτες, τα ίδια τα παιδιά, τα οποία, είτε χωρίς την αναγκαία στήριξη της οικογένειάς τους δεν κατορθώνουν να αναπτύξουν στον μέγιστο βαθμό τις δυνατότητές τους, είτε, χωρίς την οικογένειά τους παραμένουν σε ιδρύματα ή κλειστές μονάδες, στερούμενα σχεδόν παντελώς το δικαίωμα σε αυτονομία.

Στην Έκθεση η Επιτροπή εισηγήθηκε όπως, εκτός από την παροχή δημοσίου βοηθήματος και του αναγκαίου μηχανισμού υποστήριξης της αναπηρίας του παιδιού, οι αρμόδιες δημόσιες αρχές συμπεριλάβουν, για μια μεταβατική, έστω, περίοδο, την καθημερινή νοσηλευτική επίβλεψη στην κατοικία του, τουλάχιστον ανά δωδεκάωρο, διευθετήσεις για κατ' οίκον παροχή υπηρεσιών φυσιοθεραπείας και λογοθεραπείας όσο συχνά επιβάλλουν οι ανάγκες του παιδιού, παροχή βοήθειας από κρατική φροντίστρια, παροχή συμβουλευτικής καθοδήγησης των γονέων, ενδεχόμενη ψυχολογική στήριξη των γονέων και του άρρητου παιδιού της οικογένειας καθώς και διατηρηματική συνεργασία και συντονισμό για σκοπούς αξιολόγησης της κατάστασης του παιδιού και μελλοντικού προγραμματισμού και παροχή βοήθειας στους γονείς για την εξεύρεση νοσηλευτή ή οικιακής/ού βοηθού κατάλληλα καταρτισμένου.

Επίσης, στην Έκθεση έγινε εισήγηση να απασχολήσει το κράτος το ενδεχόμενο εισαγωγής προγραμμάτων αντίστοιχων με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, στα οποία έγινε εκτενής αναφορά στην Έκθεση, μέσω των οποίων θα είναι δυνατή η παροχή σε εικοσιτετράωρη βάση υπηρεσιών ιατρικής φροντίδας σε συνδυασμό με υπηρεσίες παροχής βοήθειας στην κατοικία.

IV. ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Κράτηση ατόμων με νοητική αναπηρία στις Κεντρικές Φυλακές

Στην Τοποθέτησή⁶⁶ της για το υπό αναφορά θέμα, η Επίτροπος σημείωσε το νομικό κενό που εντοπίστηκε, με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε, σε σχέση με τον χειρισμό ατόμων με νοητική αναπηρία μέσα από τις ποινικές διαδικασίες, από πλευράς Δικαστηρίων, ζήτημα το οποίο επισημάνθηκε και από τα ίδια τα Δικαστήρια.

Πέραν τούτου, στο επίκεντρο της Τοποθέτησης ήταν η υποχρέωση σεβασμού και προστασίας της αξιοπρέπειας, της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας των ατόμων με νοητική αναπηρία που καταδικάζονται σε έκτιση ποινής φυλάκισης και βρίσκονται σε συνθήκες εγκλεισμού/φυλάκισης. Πρόκειται για αυξημένη κρατική υποχρέωση, δεδομένου του υψηλού κινδύνου θυματοποίησης, κακοποίησης, περιθωριοποίησης και εκμετάλλευσης των ατόμων αυτών εντός των φυλακών. Σε τέτοιους χώρους η διαβίωση ατόμων με νοητικές αναπηρίες μπορεί εύκολα να αποτελέσει από μόνη της εξευτελιστική μεταχείριση.

Για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητη η ξεχωριστή κράτηση των ατόμων με νοητική αναπηρία, είτε εκτός, είτε εντός των φυλακών, η οποία θα ανταποκρίνεται στην ανάγκη για ειδική και εξατομικευμένη μεταχείρισή τους και θα εγγυάται έναν υψηλό βαθμό προστασίας των δικαιωμάτων τους. Η ξεχωριστή -εκτός των φυλακών- κράτηση των προσώπων αυτών θα επιτυγχανόταν, εφόσον η νομοθετική ρύθμιση για καταλογισμό τους επέτρεπε μια τέτοιας μορφής εναλλακτική μεταχείριση. Σε τέτοια περίπτωση θα ήταν δυνατή η ψυχοκοινωνική μεταχείρισή τους, ειδικά προσαρμοσμένη στην ικανότητά τους για καταλογισμό.

Ελλείψει σχετικών ρυθμίσεων, όπως και κατάλληλων χώρων φιλοξενίας ατόμων με νοητική αναπηρία που έχουν διαπράξει αξιόποινη πράξη, εκτός των φυλακών, η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι είναι, σε πρώτο στάδιο, αναγκαία η σύμπραξη όλων των εμπλεκόμενων αρχών για τη θέσπιση κατάλληλων κανόνων και διαδικασιών, υπό μορφή εύλογων προσαρμογών, που θα εγγυούνται και θα διασφαλίζουν την εναλλακτική μεταχείριση και προστασία των ατόμων με νοητική αναπηρία που εκτίουν ποινή φυλάκισης, στη βάση της ικανότητάς τους για καταλογισμό και των εξατομικευμένων αναγκών τους.

Για τη δημιουργία ενός τέτοιου προστατευτικού πλαισίου, στην Τοποθέτηση έγινε εισήγηση για σύσταση Πολυθεματικής Ομάδας, με τη συμμετοχή εκπροσώπων του Υπουργείου

66. Δράση 10/2014 ΑΥΤ 5/2014 [9 Οκτωβρίου 2014].

Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και του Τμήματος Φυλακών καθώς και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, όπως και μη κυβερνητικών οργάνων που δραστηριοποιούνται σε θέματα προάσπισης δικαιωμάτων ΑμεΑ. Η δράση της Πολυθεματικής Ομάδας, θα πρέπει να στοχεύει, μεταξύ άλλων, στην εξασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης των ατόμων με νοητική αναπηρία εντός του χώρου των φυλακών, υπό συνθήκες απολύτως απαραίτητου περιορισμού, στην πρόληψη του κινδύνου εκμετάλλευσης και κακοποίησής τους και στην κατάλληλη, υπό τις περιστάσεις, ψυχοκοινωνική τους στήριξη, στη βάση των ειδικών τους αναγκών και δεξιοτήτων.

Η Τοποθέτηση διαβιβάστηκε στους εκπροσώπους του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, του Τμήματος Φυλακών και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και ακολούθησαν σχετικές διαβουλεύσεις.

Υ. ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ

1. Προσβασιμότητα Υπουργείου Οικονομικών

Σε Έκθεση που υποβλήθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών, με αφορμή παράπονο⁶⁷ ατόμου με κινητική αναπηρία, για συγκεκριμένες ελλείψεις προσβασιμότητας του κτηρίου όπου στεγάζεται το Υπουργείο, η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε ότι οι μη προσβάσιμες υποδομές αποτελούν μια από τις κύριες αιτίες της απομόνωσης και του αποκλεισμού των ΑμεΑ και της παραβίασης του κατοχυρωμένου, στη Σύμβαση, δικαιώματός τους για ανεξάρτητη διαβίωση και συμμετοχή στις διάφορες πτυχές της ζωής.

Η παράλειψη του Υπουργείου Οικονομικών να μεριμνήσει για τη βελτίωση της προσβασιμότητας του κτηρίου του, με την τοποθέτηση χειρολισθήρα, επικαλούμενο τις δημοσιονομικές συνθήκες, επικρίθηκε στην Έκθεση, αφού το κόστος που απαιτείτο δεν ήταν ένα ανυπέρβλητο πρόβλημα.

Με την εισήγηση που έγινε στην Έκθεση να φροντίσει το Υπουργείο για την τοποθέτηση χειρολισθήρα, υπήρξε εν τέλει συμμόρφωση.

67. Α/Π 89/2013 [29 Ιουλίου 2014].

2. Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για Απόκτηση Αυτοκινήτου

Το υπό αναφορά Σχέδιο ήταν σε ισχύ από πολύ πριν κυρωθεί από τη Δημοκρατία η Σύμβαση, καθώς πολύ νωρίτερα αναγνωρίστηκε απαραίτητη η λήψη βοηθητικών μέτρων για τη διακίνηση των ΑμεΑ. Το Σχέδιο στοχεύει στη διευκόλυνση και προαγωγή της διακίνησης των ΑμεΑ και έχει ευρύτερη σημασία. Συμβάλλει στην προσπάθεια πραγμάτωσης σημαντικών δικαιωμάτων τους, όπως τα δικαιώματα για κινητικότητα, συμμετοχή στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή, ένταξη στη κοινότητα και ανεξάρτητη διαβίωση, ιδίως επειδή, πολύ πρόσφατα δόθηκε έμφαση στις δημόσιες μεταφορές, η εξυπηρέτηση των ΑμεΑ από τα λεωφορεία δεν είναι αρκούντως ικανοποιητική και το ιδιωτικό αυτοκίνητο εξακολουθεί να αποτελεί τη μοναδική λύση για τη διακίνηση τους.

Ωστόσο, το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, εν όψει της δημοσιονομικής κρίσης και της συνακόλουθης μείωσης του κονδυλίου που ήταν διαθέσιμο για την υλοποίηση του Σχεδίου, αποφάσισε να μην εγκρίνονται νέες αιτήσεις μέχρι να τεθεί σε εφαρμογή νέο τροποποιημένο Σχέδιο. Ως αποτέλεσμα, αιτήσεις που υποβλήθηκαν εντός του 2011 και του 2012, παρέμεναν σε εκκρεμότητα και παράλληλα το ΤΚΕΑΑ παρέλειψε να ενημερώσει τους αιτητές για το αιτιολογικό της πιο πάνω απόφασης.

Στην Έκθεση που υποβλήθηκε στο ΤΚΕΑΑ⁶⁸ έγιναν συγκεκριμένες εισηγήσεις για την προώθηση των αιτήσεων που εκκρεμούσαν, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, για την εξυπηρέτηση των αιτητών, εν όψει της σημασίας του Σχεδίου σε σχέση με τα δικαιώματά τους δυνάμει της Σύμβασης.

3. Προνομιακή στάθμευση

Ένα άλλο ζήτημα, συναφές με το δικαίωμα των ΑμεΑ να διακινούνται χωρίς εμπόδια, προέκυψε από παράπονο⁶⁹ γυναίκας με αναπηρία, ότι τροχονόμος του Δήμου Λεμεσού δεν εντόπισε την κάρτα στάθμευσης για ΑμεΑ που είχε αναρτήσει σε αυτοκίνητο που ενοικίαζε και το οποίο στάθμευσε σε χώρο ΑμεΑ, με αποτέλεσμα να της επιβάλλει εξώδικο πρόστιμο για το αδίκημα της «στάθμευσης σε χώρους για αναπήρους».

68. Α/Π 1016/2013, Α/Π 1026/2013, Α/Π 1951/2013, Α/Π 149/2014 (6 Μαρτίου 2014).

69. Α/Π 794/2014 (3 Ιουλίου 2014).

Στην Έκθεση που υποβλήθηκε μετά τη διερεύνηση του παραπόνου, επισημάνθηκε ότι το δικαίωμα προνομιακής στάθμευσης ΑμεΑ, το οποίο παρέχεται σε δικαιούχους με το δελτίο στάθμευσης, παραχωρείται σε σχέση με το ίδιο το άτομο και όχι σε σχέση με το όχημα με το οποίο μετακινείται. Δηλαδή, ο κάτοχος της κάρτας μπορεί να την τοποθετήσει σε οποιοδήποτε αυτοκίνητο, νοουμένου ότι ο ίδιος επιβαίνει / μετακινείται με αυτό, ακόμα και εάν το όχημα είναι ενοικιαζόμενο αυτοκίνητο. Συνεπάγεται, δε, ότι, είναι υποχρέωση των τροχονόμων να αναζητούν την κάρτα στάθμευσης ΑμεΑ, όταν υπάρχουν σταθμευμένα αυτοκίνητα στους χώρους στάθμευσης ΑμεΑ και να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή όταν στους χώρους αυτούς σταθμεύουν ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα, καθώς υπάρχει περίπτωση δικαιούχος της κάρτας να έχει μετακινηθεί με ένα τέτοιο αυτοκίνητο.

Στην πιο πάνω κατεύθυνση, έγινε εισήγηση στον Δήμο Λεμεσού να δοθούν σχετικές οδηγίες στους τροχονόμους του, ενώ, αντίγραφο της Έκθεσης κοινοποιήθηκε στον Πρόεδρο της Ένωσης Δήμων Κύπρου με την παράκληση να μεριμνήσει για την ενημέρωση όλων των Δήμων και για την εκ μέρους τους υλοποίηση της εν λόγω εισήγησης.

4. Δελτίο στάθμευσης

Πρόσθετα, αξίζει να σημειωθεί ότι σε δύο τουλάχιστον περιπτώσεις⁷⁰, μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου, αποφασίστηκε από το ΤΚΕΑ η επανεξέταση ή και η τελική έγκριση αιτήσεων για απόκτηση δελτίου στάθμευσης.

VI. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΕΥΛΟΓΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μεταφορά εργαζόμενης με αναπηρία σε χώρο με καλύτερες συνθήκες εργασίας

Μετά από καταγγελία⁷¹ που λήφθηκε από εργαζόμενη σε αποθήκη του Τμήματος Κρατικών Αγορών και Προμηθειών (ΤΚΑΠ) και γραπτή παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως, ικανοποιήθηκε το αίτημά της που εκκρεμούσε προ πολλού, για μετακίνησή της σε κατάλληλο χώρο εργασίας.

70. Α/Π 2175/2013 και Α/Π 388/2013 (Μάρτιος 2014).

71. ΑΚΙ 85/2012 (27 Φεβρουαρίου 2014).

Η μετακίνηση της καταγγέλλουσας ήταν αναγκαία, ως μέτρο εύλογης προσαρμογής, αφού, όπως διαπιστώθηκε, οι συνθήκες εργασίας της συνέβαλλαν στην επιδείνωση τόσο της κατάστασης της υγείας της όσο και της αναπηρίας της και ο εργοδότης, δυνάμει της Σύμβασης, του συναφούς ευρωπαϊκού δικαίου και του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου, σε τέτοιες ή παρόμοιες περιπτώσεις, έχει υποχρέωση να παρέχει εύλογες προσαρμογές, όπως η μετακίνηση σε κατάλληλο χώρο εργασίας, για τον σκοπό της ίσης μεταχείρισης των εργαζόμενων ΑμεΑ με τους άλλους εργαζόμενους χωρίς αναπηρία.

VII. ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Προσβασιμότητα σε οπτικοακουστικά μέσα και προγράμματα

Μετά την υποβολή σχετικού παραπόνου από την ΚΥ.Σ.Ο.Α.⁷² η Αρχή προέβη σε σύσταση στην Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου (ΑΡΚ), όπως σε καθορισμένο διάστημα προχωρήσει στην έναρξη διαβουλεύσεων με τους παρόχους οπτικοακουστικών μέσων με σκοπό την υλοποίηση ρητών υποχρεώσεων της ΑΡΚ και των παρόχων, βάσει της Σύμβασης και της σχετικής εθνικής νομοθεσίας⁷³ σε συνδυασμό με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2010/13/ΕΚ. Οι εν λόγω υποχρεώσεις αφορούν στη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για τη σταδιακή αύξηση των ποσοστών των προσβάσιμων, σε άτομα με οπτικές ή και ακουστικές αναπηρίες, οπτικοακουστικών προγραμμάτων τουλάχιστον κατά 5% πέραν των δελτίων ειδήσεων.

Στην Έκθεση που υπέβαλε στην ΑΡΚ, η Επίτροπος άσκησε κριτική για την καθυστέρησή της να προβεί στα υπό αναφορά μέτρα και κατ' επέκταση, να υλοποιήσει και πρόσθετη δέσμευσή της στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2013-2015, επισημαίνοντας τις αρνητικές επιπτώσεις της καθυστέρησης, δηλαδή, τη συνεχιζόμενη στέρηση, από τα ΑμεΑ, του δικαιώματός τους για ισότητα, με τους άλλους πολίτες, πρόσβαση σε οπτικοακουστικά μέσα και στην πληροφορία.

72. Α/Π 1730/2013 (3 Ιουνίου 2014).

73. Άρθρο 30B (1) και (3) των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Νόμων του 1998 μέχρι 2012.

VIII. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Μείωση δημοσίου βοηθήματος

Η Αρχή εξέτασε παράπονα⁷⁴, σε σχέση με την ορθότητα, από νομικής απόψεως, της απόφασης των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) να μειώσουν το ποσό του δημοσίου βοηθήματος των παραπονούμενων λόγω του συνυπολογισμού, σε αυτό, των επιδομάτων τέκνου ή και μονογονιού. Η εν λόγω απόφαση, διαπιστώθηκε ότι βασίστηκε σε λανθασμένη ερμηνεία των διατάξεων της νομοθεσίας, ιδίως των εννοιών «εξαρτώμενο πρόσωπο» και «εισόδημα» στην περίπτωση των ΑμεΑ ενώ, παράλληλα, παραβιάστηκε η αρχή της χρηστής διοίκησης. Η Επίτροπος κάλεσε τις ΥΚΕ να καταβάλουν αναδρομικά και εντός καθορισμένης προθεσμίας ολόκληρο το ποσό που αναλογούσε στους παραπονούμενους ως η επίμαχη απόφαση να μην είχε ληφθεί. Αντίστοιχη εισήγηση για διόρθωση έγινε και σε σχέση με όλες τις παρόμοιες περιπτώσεις. Με την εισήγηση δεν υπήρξε συμμόρφωση.

Με αφορμή τα παράπονα και ειδικότερα ως προς το πώς προέκυψε το πιο πάνω ζήτημα, η Επίτροπος τόνισε και την υποχρέωση των ΥΚΕ αλλιά και του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων να διαβουλεύονται με την ΚΥ.Σ.Ο.Α. όπως προβλέπεται στη σχετική νομοθεσία,⁷⁵ προτού λάβουν οποιαδήποτε απόφαση αφορά με οποιοδήποτε τρόπο άμεσα ή έμμεσα ΑμεΑ.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ι. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στον υπό αναφορά τομέα ανατίθεται, κυρίως, η διερεύνηση των παραπόνων που άπτονται του συνταγματικού δικαιώματος ιδιοκτησίας, της συνυφασμένης με αυτό το δικαίωμα ανάπτυξης της ιδιοκτησίας και της ορθολογικής ένταξης της ανάπτυξης στο περιβάλλον. Μία άλλη κατηγορία παραπόνων του τομέα συνδέεται με τη κοινωνική πολιτική και συγκεκριμένα με τα ισχύοντα στεγαστικά σχέδια ιδίως για τους εκτοπισθέντες.

74. Α/Π 1529/2013, Α/Π 1539/2013, Α/Π 1615/2013 και Α/Π 2554/2013 (18 Δεκεμβρίου 2014). Το παράπονο Α/Π 1615/2013 υπέβαλε η Παγκύπρια Ομοσπονδία Συνδέσμων Γονέων Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες (ΠΟ.ΣΥ.ΓΟ.Π.Ε.Α.).

75. Περί Διαδικασίας Διαβούλευσης Κρατικών και Άλλων Υπηρεσιών σε Θέματα που Αφορούν Άτομα με Αναπηρία Νόμος.

Η εμπειρία του προσωπικού του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως από τη διερεύνηση παραπόνων που εμπίπτουν στον τομέα καταγράφει αδυναμίες και παθογένειες της δημόσιας διοίκησης που συνεπάγονται προσβολή τόσο του δικαιώματος της ιδιοκτησίας όσο και του δικαιώματος διαφύλαξης του περιβάλλοντος. Φαίνεται ότι υποτιμάται από τις δημόσιες αρχές η ευθύνη προστασίας ειδών της πανίδας και δημόσιων αγαθών, όπως η κρατική ιδιοκτησία και η ζώνη προστασίας της παραλίας.

Διαπιστώνονται, επίσης, συστημικές δυσλειτουργίες εξαιτίας των οποίων υστερεί το επίπεδο της εξυπηρέτησης των πολιτών από τις αρμόδιες αρχές στις οποίες αποτείνονται με αιτήσεις και αιτήματα αναφορικά με την ιδιοκτησία τους αλλιά και για τον σκοπό της στέγασής τους.

II. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

1. Παράλειψη συμμόρφωσης με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου

Ανέκαθεν οι αρμόδιες αρχές εξέφραζαν σιωπηρά απροθυμία συμμόρφωσης με τις ακυρωτικές αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Συνήθως καθυστερούν τις ενέργειες που χρειάζονται γι' αυτό τον σκοπό, παρά τη σχετική συνταγματική υποχρέωσή τους και τη διάταξη του περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, σύμφωνα με την οποία, έπειτα από ακυρωτική δικαστική απόφαση, η πράξη την οποία αφορά «εξαφανίζεται» και η αρμόδια αρχή υποχρεούται να επαναφέρει τα πράγματα στη θέση που βρίσκονταν πριν από την έκδοσή της.

Η «εξαφάνιση» της πράξης, λόγω της ακύρωσής της, μπορεί να αφήνει μετέωρα τα αποτελέσματα της εκτέλεσής της που είχαν επέλθει πριν από την ακύρωσή της και αυτό συνέβη σε συγκεκριμένη ενόπιον τής Επιτρόπου Διοικήσεως περίπτωση. Με την ακύρωση διατάγματος απαλλοτριώσεως, η κατασκευή δρόμου στην απαλλοτριωθείσα έκταση, παρέμεινε χωρίς νόμιμη βάση. Ο δρόμος κατέστη παράνομος και ενώ είχαν περάσει 31 μήνες από την έκδοση της δικαστικής απόφασης, το Υπουργείο Εσωτερικών και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως δεν είχαν ακόμα υπεισέλθει στην ουσία της απόφασης και στο πώς θα μπορούσαν να επιτύχουν αμεσότερα τη συμμόρφωση με αυτή.

Στην έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως σημειώθηκε ότι κάθε παράλειψη συμμόρφωσης με δικαστική απόφαση, εκτός από το ότι συνεπάγεται παραβίαση του Συντάγματος και της νομοθεσίας, μπορεί και να αποδυναμώνει στην πράξη προστατευόμενα από το Σύνταγμα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα της ιδιοκτησίας⁷⁶.

⁷⁶ Α/Π 1031/2013.

2. Άρνηση προώθησης της διαδικασίας έκδοσης τίτλου ιδιοκτησίας και πιστοποιητικού μίσθωσης σε δικαιούχους οικιστικών μονάδων σε κυβερνητικούς οικισμούς

Στις οικιστικές μονάδες κυβερνητικών οικισμών και οικισμών αυτοστέγασης εκτοπισθέντων, διαπιστώθηκε επανειλημμένα από τη διερεύνηση παραπόνων ότι έχουν γίνει από τους κατόχους παράνομες επεκτάσεις, μετατροπές, προσθήκες ακόμα και επεμβάσεις σε κοινόχρηστους και δημόσιους χώρους. Οι εν λόγω ενέργειες παγιώθηκαν στις πλείστες περιπτώσεις εξαιτίας της επιείκειας ή και ανοχής των αρμόδιων αρχών, ενώ ουδέποτε νομιμοποιήθηκαν. Επίσης, υποστηρίχθηκε από παραπονούμενους ότι στους κατόχους των μονάδων παραχωρήθηκαν τίτλοι ιδιοκτησίας και πιστοποιητικά μίσθωσης, ανάλογα με την περίπτωση, πλην όμως όχι στους ίδιους. Το Υπουργείο Εσωτερικών δεν απέρριψε αυτή τη θέση των παραπονούμενων, υποστήριξε όμως ότι παραχωρούνται τίτλοι όταν οι «παρατυπίες» στις οικιστικές μονάδες δεν επηρεάζουν τους υπόλοιπους ενοίκους πολυκατοικιών ή κατοίκους της περιοχής, όταν δηλαδή δεν αφορούν επεμβάσεις σε κοινόχρηστους ή δημόσιους χώρους.

Από τη μελέτη των Κανονισμών που είχαν τεθεί σε εφαρμογή και αφορούσαν την έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας και πιστοποιητικών μίσθωσης και την παραχώρησή τους σε δικαιούχους κατόχους οικιστικών μονάδων, διαπιστώθηκε ότι σε σχέση με τους παραπονούμενους, η προβλεπόμενη στους Κανονισμούς διαδικασία δεν είχε τηρηθεί. Το Υπουργείο Εσωτερικών παρέλειψε τη συμπερίληψη των παραπονούμενων σε σχετικούς καταλόγους που είχαν τεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο και τον Κηδεμόνα Τουρκοκυπριακών Περιουσιών. Ως αποτέλεσμα οι εν λόγω αρμόδιες αρχές για την έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας και πιστοποιητικών μίσθωσης αντίστοιχα, δεν είχαν ενημερωθεί για τις περιπτώσεις των παραπονούμενων ούτε είχαν την ευκαιρία αξιολόγησής τους για τον σκοπό της λήψης αποφάσεων παραχώρησης ή μη των υπό αναφορά εγγράφων για τις οικιστικές μονάδες που κατέχουν.

Στην έκθεση που υπέβαλε στο Υπουργείο Εσωτερικών, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε να διεξαχθεί νέα επιτόπια επιθεώρηση των οικιστικών μονάδων των παραπονούμενων, για να καταγραφεί η κατάσταση στην οποία βρίσκονται, να ληφθεί υπόψη η πολιτική που εφαρμόστηκε σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις σε σχέση με τις οποίες η προβλεπόμενη στους Κανονισμούς διαδικασία ολοκληρώθηκε με την έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας, να ετοιμαστεί

έκθεση και οτιδήποτε άλλο μπορεί να ήταν απαραίτητο για να τεθεί υπόψη του Υπουργού Εσωτερικών και του Υπουργικού Συμβουλίου.⁷⁷

Με την εισήγηση υπήρξε συμμόρφωση.

3. Αναστολή της εφαρμογής στεγαστικών σχεδίων

Με οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών, το 2012, αναστάληκε η εξέταση αιτήσεων για στεγαστικές παροχές βάσει του ενιαίου στεγαστικού σχεδίου και των σχεδίων που αφορούν τους εκτοπισθέντες.

Τα εν λόγω σχέδια είχαν τεθεί σε εφαρμογή από το Υπουργικό Συμβούλιο πριν από αρκετά χρόνια στα πλαίσια της κρατικής κοινωνικής πολιτικής και κατά το 2012 ήταν σε ισχύ. Εν όψει τούτου, όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως σε σχετική έκθεση, δεν ήταν νόμιμη η απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών να ανασταλεί η εξέταση αιτήσεων από τις αρμόδιες για την εφαρμογή των σχεδίων αρχές.

Ως αποτέλεσμα συσσωρεύτηκαν αιτήσεις ιδίως στην Υπηρεσία Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων οι οποίες είχαν υποβληθεί από το 2011, ενώ παράλληλα, τόσο η Υπηρεσία αυτή όσο και οι Επαρχιακές Διοικήσεις αναφορικά με τις αιτήσεις βάσει του ενιαίου στεγαστικού σχεδίου, δεν ενημέρωσαν έγκαιρα τους αιτητές για την απόφαση του Υπουργείου και τη συνακόλουθη στασιμότητα των αιτήσεών τους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε στην έκθεσή της την παραβίαση αφενός των διατάξεων του περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, σύμφωνα με τις οποίες οι δημόσιες αρχές έχουν υποχρέωση να ασκούν τις αρμοδιότητές τους σε εύλογο χρόνο και αφετέρου την υποχρέωσή τους για διαφάνεια και κατά προέκταση για ενημέρωση των αιτητών για οτιδήποτε μπορεί να συνδέεται με εκκρεμούσες αιτήσεις τους και επομένως να τους αφορά και επηρεάζει άμεσα. Εξαιτίας της προαναφερθείσας απόφασης του Υπουργείου Εσωτερικών, εξακολουθεί να εκκρεμεί για εξέταση μεγάλος αριθμός αιτήσεων στην Υπηρεσία Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων⁷⁸.

⁷⁷ Α/Π 439/2012 και Α/Π 1375/2012.

⁷⁸ Α/Π 1184/2014, Α/Π 2339/2013 και Α/Π 2257/2012.

III. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ

Παράνομη χρήση μέρους τεμαχίου από την Εθνική Φρουρά και επιβολή αυθαίρετων όρων με σκοπό την ανάπτυξη του τεμαχίου

Διαπιστώθηκε πολλές φορές ότι η Εθνική Φρουρά χρησιμοποιεί ιδιωτική ιδιοκτησία για αμυντικούς σκοπούς χωρίς να προηγηθεί επίταξη ή απαλλοτρίωσή της. Το 2014 το ζήτημα αυτό απασχόλησε ξανά το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως με αφορμή παράπονο συνιδιοκτήτριας τεμαχίου στη Λευκωσία. Ενώ το τεμάχιο της χρησιμοποιείται προ πολλού από την Εθνική Φρουρά, το Υπουργείο παρέλειψε να φροντίσει για την επίταξή του, παραβιάζοντας τόσο το άρθρο 23 του Συντάγματος όσο και τον περί Επιτάξεως Ιδιοκτησίας για Σκοπούς Άμυνας (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμο. Συνακολούθα το Υπουργείο στέρησε από την παραπονούμενη και τους συνιδιοκτήτες της την αποζημίωση που θα λάμβαναν αν το μέρος του τεμαχίου τους ήταν αντικείμενο διαταγμάτων επίταξης.

Εκτός αυτού, το Υπουργείο Άμυνας έθεσε στην παραπονούμενη, εν όψει της πρόθεσης της να προχωρήσει στην ανάπτυξη του τεμαχίου, δυο όρους χωρίς νόμιμο έρεισμα, επιδιώκοντας όχι μόνο να διασφαλίσει τη συνέχιση της χρήσης του ίδιου μέρους του τεμαχίου από την Εθνική Φρουρά στο οποίο ουδέποτε αποκτήθηκε σχετικό δικαίωμα, αλλιά και τη δημιουργία από την παραπονούμενη, στην οικοδομή που θα ανεγείρει στο τεμάχιο, κατάλληλης υποδομής για την εξυπηρέτηση των αναγκών της Εθνικής Φρουράς.

Με αυτά τα δεδομένα υπόψη, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Άμυνας να φροντίσει για την επίταξη του μέρους του τεμαχίου τής παραπονούμενης αφού, όπως υποστηρίχθηκε εξακολουθεί να είναι απαραίτητο για τους σκοπούς της Εθνικής Φρουράς και να επανεξετάσει την απόφασή του για τους δυο πιο πάνω αυθαίρετους όρους.

Με την εισήγηση δεν υπήρξε συμμόρφωση⁷⁹.

⁷⁹ Α/Π 2372/2012.

ΙV. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Παράνομη παγίδευση πτηνών

Η Κύπρος είναι ανέκαθεν μεταναστευτικός διάδρομος αποδημητικών πτηνών και η παγίδευσή τους είναι παγιωμένη πρακτική από το μακρινό παρελθόν συνδεδεμένη με τις διατροφικές συνήθειες. Η παράνομη παγίδευση πτηνών, όπως εξελίχθηκε στη σύγχρονη εποχή, έλαβε διαστάσεις νοσηρού φαινομένου. Το θέμα αυτό απασχόλησε το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε από δυο οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης παγίδευσης. Το παράπονο αφορούσε την απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης να τερματίσει η Αστυνομία την παροχή στήριξης στις εν λόγω οργανώσεις, στη διεξαγωγή από μέρους τους έρευνας πεδίου κατά της παράνομης παγίδευσης και θανάτωσης άγριων πτηνών στις Επαρχίες Λάρνακας και Αμμοχώστου⁸⁰.

Όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα που διεξήχθη, η υπό αναφορά παγίδευση αποβλέπει κυρίως στη σύλληψη και εμπορία του είδους «αμπελιοπούλι» για κατανάλωση. Διεθνή, κυρίως, μέσα ενημέρωσης, παρουσίασαν την Κύπρο ως τόπο εξόντωσης των πτηνών κατά τη μεταναστευτική πορεία τους, εστιάζοντας στους τρόπους παγίδευσης και στο κέρδος των παγιδευτών από την εμπορία των αμπελιοπουλιών για κατανάλωση. Επίσης, προέκυψαν ανησυχητικά στοιχεία από τον Πτηνολογικό Σύνδεσμο για τα επίπεδα παγίδευσης, κυρίως το 2012, χωρίς αξιοσημείωτες ή ενθαρρυντικές αποκλίσεις το 2013, για την αύξηση της χρήσης των δικτύων, την εκτεταμένη χρήση των ξόβεργων, την αυξημένη παγίδευση στα όρια των Βρετανικών Βάσεων και τον συνολικό αριθμό των φονευθέντων πτηνών.

Το Ταμείο θήρας υποστήριξε ότι η Δημοκρατία εφαρμόζει πλήρως τη νομοθεσία και ότι υιοθετήθηκε η πολιτική της μηδενικής ανοχής, όπως διατυπώθηκε στη Διακήρυξη της Λάρνακας το 2011. Πλην όμως, το Ταμείο θήρας δεν έδωσε στα πλαίσια της έρευνας του παραπόνου στοιχεία τεκμηρίωσης, δηλαδή, στοιχεία που αποδείκνυαν μείωση της παράνομης παγίδευσης τουλάχιστον την περίοδο από το τέλος του 2009 αφότου τέθηκε σε εφαρμογή η Οδηγία 2009/147/ΕΚ μέχρι και το τέλος του 2013.

Επιπρόσθετα τον Απρίλιο 2013, μετά από περιστατικό διαμαρτυρίας ατόμων στο Παραλίμνι, και ενώ ήταν σε εξέλιξη η ανοιξιάτικη περιοδεία των παραπονούμενων οργανώσεων κατά

80. Α/Π 1511/2013.

της παράνομης παγίδευσης, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης αποφάσισε να αποσυρθεί το Κλιμάκιο Πάταξης της Λαθροθηρίας από την περιοχή Αμμοχώστου, για την αποκλιμάκωση, σύμφωνα με τον Υπουργό, της έντασης που δημιουργήθηκε. Το Κλιμάκιο δεν επέστρεψε ξανά στην περιοχή τη συγκεκριμένη περίοδο, συνέχισε τη δραστηριότητά του σε περιοχές της Επαρχίας Λευκωσίας και ο Αστυνομικός Σταθμός Παραλιμνίου δεν ήταν δυνατόν να αντικαταστήσει το Κλιμάκιο, λόγω των γενικότερων καθηκόντων αστυνόμευσης των μελών του. Με την αποχώρηση του Κλιμακίου από την υπό αναφορά περιοχή, προφανώς έπαυσε εντελώς και ο αστυνομικός έλεγχός της, ανεξάρτητα αν οι ακτιβιστές μέλη των παραπονούμενων οργανώσεων συνέχισαν την περιοδεία τους για ακόμα μια εβδομάδα μέχρι τη λήξη της στις 5 Μαΐου 2013.

Στη συνέχεια, τον Ιούλιο 2013, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ζήτησε να ενημερωθεί για την απόφαση να αποσυρθεί το Κλιμάκιο Πάταξης της Λαθροθηρίας, εκδηλώνοντας ενδιαφέρον για οτιδήποτε μπορεί να επηρεάζει, να παρακωλύει και να αποδυναμώνει την εφαρμογή της νομοθεσίας και κατά προέκταση της σχετικής Οδηγίας της ΕΕ για την προστασία των άγριων πτηνών.

Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις της ευρωπαϊκής και εσωτερικής νομοθεσίας, τη Διακήρυξη της Λάρνακας και το σύνολο των ενσώπιων της στοιχείων και πληροφοριών, σημείωσε ότι οι προσπάθειες κατά της παράνομης παγίδευσης δεν αναβαθμίστηκαν. Παρέμειναν περισσότερο στο πλαίσιο της καταστολής και χωρίς την απαιτούμενη ενδυνάμωσή τους, χωρίς να τεθεί σε εφαρμογή σχετική Εθνική Στρατηγική, χωρίς να υιοθετηθούν νέες δράσεις με επίκεντρο την πρόληψη, την ενημέρωση, τη διαφώτιση και τη διαμόρφωση της απαραίτητης στήριξης των αρμόδιων αρχών από ομάδες του πληθυσμού, όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη της Λάρνακας. Προστέθηκαν σ' αυτά η αύξηση της τάσης παγίδευσης κατά το 2012, ο τερματισμός της υποστήριξης της Αστυνομίας στην περιοδεία των παραπονούμενων οργανώσεων την τελευταία εβδομάδα της ανοιξιάτικης περιόδου τους 2013 και η μη συνέχιση της συνεργασίας της Αστυνομίας με τις οργανώσεις κατά τη φθινοπωρινή περιοδεία του ίδιου έτους, οπότε δημιουργήθηκαν ερείσματα για την άποψη ότι δεν υπάρχει η απαραίτητη πολιτική βούληση κατά του φαινομένου.

Για να αντιμετωπιστεί σύμφωνα με την έκθεση της Επιτρόπου το φαινόμενο της παράνομης παγίδευσης και για να μπορεί να γίνεται λόγος πραγματικά για εφαρμογή της νομοθεσίας, θα χρειαστεί πολύς χρόνος και μεγάλος, κατά τη Διακήρυξη της Λάρνακας, «αγώνας». Γι' αυτό και η πολιτική των αρμόδιων αρχών για μηδενική ανοχή εισηγήθηκε να είναι σταθερή,

χωρίς παρεκκλίσεις ή ελαστικότητα και να περάσει οριστικά από το στάδιο της διακήρυξης στην πρακτική υλοποίηση, ανεξάρτητα των εντάσεων ή αντιδράσεων που πιθανόν να προκύψουν ξανά ή της μαζικότητας οποιωνδήποτε διαμαρτυριών, ακόμα και αν επιδοκιμάζονται από κοινό.

Η έμφαση των αρμοδίων αρχών χρειάζεται να δίδεται στις περιοχές των επαρχιών Λάρνακας και Αμμοχώστου, όπου καταγράφεται το 75% της παράνομης παγίδευσης, χωρίς όμως να εγκαταλειφθεί ο έλεγχος περιοχών παγίδευσης σε άλλες επαρχίες ή να αποδυναμωθεί σε βαθμό που οι παγιδευτές να ενεργούν εκεί ανεξέλεγκτα.

Είναι αναγκαία, επίσης, η αξιοποίηση του υφιστάμενου προσωπικού του Ταμείου θήρας και της Αστυνομίας στον μέγιστο δυνατό βαθμό, περιλαμβανομένου και του προσωπικού των τοπικών αστυνομικών σταθμών, καθώς και ο συντονισμός μεταξύ των δυο υπηρεσιών, για να διασφαλίζεται έστω κατά το δυνατόν συστηματική παρουσία προσωπικού στις επίμαχες περιοχές παγίδευσης, να βελτιωθούν τα αποτελέσματα των εκστρατειών τους σ' αυτές, να μπορούν να χρησιμοποιούνται για την καλύτερη απόδοση του συστήματος της πολίτηλης συμμόρφωσης χωρίς παράλληλα να εξασθενεί / μειώνεται ο έλεγχος που πρέπει να διεξάγεται τακτικά σε σχέση με τα εστιατόρια που πιθανολογείται πώληση και κατανάλωση αμπελοπουλιών.

Οι δημοσιονομικοί περιορισμοί εξαιτίας της οικονομικής κρίσης ενδεχομένως να μην επιτρέπουν την ενίσχυση του Ταμείου θήρας και της Αστυνομίας με προσωπικό για να αυξηθούν σημαντικά οι δυνατότητες ελέγχου των περιοχών παγίδευσης και των εστιατορίων διάθεσης αμπελοπουλιών. Ενδείκνυται όμως, εισηγήθηκε η Επιτροπή Διοικήσεως, να απασχολήσει αυτό το θέμα τα Υπουργεία Εσωτερικών και Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, σε σχέση κυρίως με τις δυο κρίσιμες περιόδους παγίδευσης, άνοιξης και φθινοπώρου.

Μεταξύ των άλλων εισηγήσεων της Επιτροπής ήταν η συνέχιση της υποστήριξης της Αστυνομίας στις περιόδους των οργανώσεων που ενδιαφέρονται σχετικά και διαθέτουν εθελοντές, όπως άρχισε από το 2008, για να αξιοποιούνται οι περιόδους ως επιπρόσθετη δράση, η επιδίωξη συνεργασίας των Υπουργείων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών με τις αρχές των Βρετανικών Βάσεων, στα όρια των οποίων παρατηρείται έξαρση της παγίδευσης και η συμπλήρωση και εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής πάταξης της παράνομης παγίδευσης.

Η παροχή υποστήριξης από την Αστυνομία στις περιόδους των παραπονούμενων οργανώσεων άρχισε ξανά από την άνοιξη 2014 και συνεχίστηκε.

V. ΤΜΗΜΑ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΟΜΕΤΡΙΑΣ

1. Καθυστέρηση εξέτασης αιτήσεων

Το 2014 με αφορμή και πάλιν παράπονα κατά των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων για σοβαρές καθυστερήσεις στην εξέταση αιτήσεων της αρμοδιότητάς τους, επισημάνθηκε ξανά από την Επίτροπο Διοικήσεως, ότι η δυσарέσκεια των αιτητών είναι δικαιολογημένη. Το δικαίωμα που τους παρέχεται δυνάμει της νομοθεσίας να αποτείνονται στα εν λόγω Γραφεία όταν χρειάζονται τις υπηρεσίες τους, οι οποίες καθορίζονται και στον «Χάρτη Δικαιωμάτων του Πολίτη», είναι στην πράξη αποδυναμωμένο. Η άσκησή του δεν έχει τα αποτελέσματα που επιδιώκουν σε σχέση με την ιδιοκτησία τους. Οι αιτήσεις τους εκκρεμούν για πολλά χρόνια, μπορεί από δύο μέχρι και δέκα χρόνια και δεν αναγνωρίζεται έστω η υποχρέωση για ταχεία εξυπηρέτησή τους.

Αίτηση παραπονούμενης είχε υποβληθεί το 2000 και μέχρι το 2014 δεν είχε ακόμα ολοκληρωθεί η εξέτασή της ενώ δεν απαντήθηκαν από το αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο Λευκωσίας έγκαιρα και ικανοποιητικά ούτε σχετικές επιστολές του δικηγόρου της⁸¹.

Υποστηρίζεται ότι ο φόρτος εργασίας των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων παραμένει αμείωτος, αλλά παράλληλα δεν φαίνεται να απασχολεί το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί αυτό το εσωτερικό και διαχρονικό πλέον ζήτημα σε συνδυασμό με τις χρονοβόρες διαδικασίες που τηρούνται χωρίς διαφοροποιήσεις, που θα συνέβαλλαν τουλάχιστο στον μετριασμό του.

Μια άλλη σχετική πτυχή είναι η αδιαφάνεια, αφού είναι ατεκμηρίωτο και συνεπώς άγνωστο κατά πόσο η εξέταση των αιτήσεων προωθείται τηρουμένης της χρονολογικής σειράς υποβολής τους. Ο κίνδυνος μεροληψίας υπέρ ορισμένων αιτητών και σε βάρος άλλων, για διάφορους λόγους, άσχετους με το αντικείμενο των αιτήσεων, είναι υπαρκτός. Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας βεβαιώνει το αντίθετο, όμως δεν παρέχει οποιαδήποτε επαρκή σχετικά στοιχεία. Παράλληλα, δεν υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα μέσω του οποίου

81. Α/Π 436/2014.

οι αιτητές μπορούν να ενημερώνονται σε σχέση με τις αιτήσεις τους και την εξέλιξη της διαδικασίας εξέτασής τους.

Στο μεταξύ, σύμφωνα με το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, η σχεδόν αποκλειστική ενασχόληση του μεγαλύτερου μέρους του προσωπικού του τμήματος, κατά τα έτη 2013-2014, με εργασίες που έπρεπε να γίνουν με βάση το Μνημόνιο σε συνδυασμό με τις αφυπηρετήσεις προσωπικού, μείωσε περαιτέρω τη δυνατότητα των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων να ανταποκρίνονται στις αιτήσεις του κοινού.

Η γενικότερη εκτίμηση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως είναι ότι το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας υποτίμησε τη σημασία του εκσυγχρονισμού και παρέλειψε να εργαστεί γι' αυτό τον σκοπό, παρά τις επανειλημμένες εισηγήσεις σε εκθέσεις της Επιτρόπου με αφορμή ατομικά παράπονα. Παρέμεινε προσηλωμένο στον ίδιο τρόπο λειτουργίας, παρότι προβληματικός και αδιέξοδος. Δεν αξιοποιήθηκαν δυνατότητες που παρέχουν οι σύγχρονες αρχές διοίκησης και διεύθυνσης και δεν υπήρξε στόχευση για ένα δημόσιο οργανισμό με όραμα την απρόσκοπτη παροχή υπηρεσιών στο τομέα της ιδιοκτησίας ενώ είναι η βάση της ανάπτυξης⁸².

2. Καθυστέρηση πληρωμής αποζημίωσης λόγω απαλλοτρίωσης

Το ζήτημα αυτό απασχολεί το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως τα τελευταία χρόνια, κυρίως επειδή απαλλοτριώθηκαν μεγάλες εκτάσεις ιδιωτικής ιδιοκτησίας, που κρίθηκαν αναγκαίες για την εκτέλεση έργων δημόσιας ωφέλειας, χωρίς να διασφαλιστεί και η δυνατότητα πληρωμής στους ιδιοκτήτες της οφειλόμενης αποζημίωσης. Συνακόλουθα, ενώ προσφέρεται αποζημίωση και μπορεί να γίνει δεκτή από τους ιδιοκτήτες με ή χωρίς επιφύλαξη, είναι αδύνατο να καταβληθεί εφόσον δεν υπάρχει διαθέσιμο σχετικό κονδύλι, οπότε παραβιάζεται τόσο το συνταγματικό δικαίωμα της ιδιοκτησίας όσο και διατάξεις του περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμου. Παραβιάζονται, επίσης, το άρθρο 1 του πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Σε πολλές περιπτώσεις η υπό απαλλοτρίωση ιδιοκτησία αξιοποιείται από το δημόσιο, ενώ οι ιδιοκτήτες της εξακολουθούν να ταλαιπωρούνται επιδιώκοντας το νόμιμο αντάλλαγμα.

82. Α/Π 1756/2011, Α/Π 1112/2012, Α/Π 1563/2012, Α/Π 796/2013, Α/Π 903/2013, Α/Π 1134/2013, Α/Π 1170/2013, Α/Π 1563/2013, Α/Π 1919/2013, Α/Π 2501/2013, Α/Π 210/2014, Α/Π 497/2014, Α/Π 632/2014, Α/Π 824/2014, Α/Π 1190/2014, Α/Π 1319/2014.

Παράλληλα, για όσο διάστημα η αποζημίωση δεν καταβάλλεται στους δικαιούχους, η Δημοκρατία επιβαρύνεται με τόκο επί του ύψους της αποζημίωσης, που υπολογίζεται από την ημερομηνία δημοσίευσης της γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης. Εξαιτίας δε της παρατεταμένης καθυστέρησης καταβολής της αποζημίωσης αυξάνεται το συνολικό ποσό που οφείλεται από το δημόσιο και δυσχεραίνεται περαιτέρω, εν όψει και των περιορισμένων δημοσίων πόρων, η ικανοποίηση των δικαιούχων.

Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση παραπονούμενων των οποίων η ιδιοκτησία απαλλοτριώθηκε το 2009 και είχαν δικαίωμα να λάβουν την αποζημίωση που τους οφειλόταν από το 2010, όταν αποδέχθηκαν το ποσό που τους προσφέρθηκε, πλην όμως μέχρι και το τέλος του 2014, η πληρωμή τους εκκρεμούσε⁸³.

3. Εκσυγχρονισμός τίτλων ιδιοκτησίας μετά από απαλλοτρίωση

Ακολουθείται από τα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία η πρακτική να εκσυγχρονίζονται οι εγγραφές τεμαχίων που μέρος τους απαλλοτριώθηκε, όταν πληρωθεί η αποζημίωση σε όλη τους την επηρεαζόμενη ιδιοκτήτες. Ως αποτέλεσμα, όσοι ιδιοκτήτες αποδέχθηκαν τις προσφορές αποζημιώσεων που έλαβαν ή συμφώνησαν μετά από διαβούλευση με το οικείο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο το ύψος της αποζημίωσης και πληρώθηκαν, θα πρέπει να αναμένουν τον εκσυγχρονισμό της εγγραφής των τεμαχίων τους, μέχρι να καταστεί δυνατή η πληρωμή της αποζημίωσης και στους υπόλοιπους ιδιοκτήτες, που μπορεί να επέλεξαν τον καθορισμό της από το Δικαστήριο.

Ενώσω εκκρεμεί ο εκσυγχρονισμός εγγραφών, δεν αποκλείεται ιδιοκτήτες που έχουν λάβει αποζημίωση για την απαλλοτρίωση, να επιβαρυνθούν με τέλη ή φόρους από τις αρμόδιες αρχές, το ύψος των οποίων υπολογίστηκε με βάση τις εγγραφές των τεμαχίων ως είχαν πριν από την απαλλοτρίωση. Αυτό το ενδεχόμενο, μπορεί να προκύψει, επειδή, δυνάμει των περί Δήμων, Κοινοτήτων, Φορολογίας Ακινήτου Ιδιοκτησίας και Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμων, ο φόρος ή τέλη που προβλέπουν και επιβάλλονται από τις αρμόδιες αρχές, υπολογίζονται λαμβανομένης υπόψη της εκτιμυμένης αξίας της ιδιοκτησίας ως έχει στον τίτλο της και στα κτηματικά μητρώα.

83. Α/Π 2350/2013.

Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι οι διοικητικές πρακτικές πρέπει να αναπροσαρμόζονται με κριτήριο την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, πολύ περισσότερο όταν οι πολίτες δεν ευθύνονται για το ότι προέκυψε ανάγκη εξυπηρέτησής τους αλλά ήταν το αποτέλεσμα αποφάσεων, όπως η απαλλοτρίωση μέρους της ιδιοκτησίας τους και η διαφοροποίησή της που καθιστά απαραίτητη την έκδοση νέου τίτλου ιδιοκτησίας σε σχέση με αυτή. Έχοντας τούτο υπόψη η Επίτροπος εισηγήθηκε να μελετηθεί από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας το όλο ζήτημα που αφορά την πρακτική εκσυγχρονισμού εγγραφών λόγω απαλλοτρίωσης για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που εντοπίστηκαν ότι προκύπτουν από την εφαρμογή της⁸⁴.

VI. ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ

Επιβάρυνση ιδιοκτητών με το κόστος μετακίνησης υδροληψίας από τεμάχιο τους

Απασχόλησε κατά το 2014 η νομιμότητα απόφασης του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων να επιβαρύνει ιδιοκτήτες τεμαχίου με το κόστος μετακίνησης υδροληψίας από το τεμάχιο τους. Η μετακίνηση της υδροληψίας ήταν αναγκαία εξαιτίας της ανέγερσης κατοικίας στο τεμάχιο, ωστόσο, η επίμαχη απόφαση δεν δικαιολογείται. Η ισχύουσα νομοθεσία αναφέρεται στις αρμοδιότητες του Διευθυντή του Τμήματος, για διατήρηση των εγκαταστάσεων της Δημοκρατίας σε καλή κατάσταση, για λήψη ή χρήση του νερού που ανήκει στη Δημοκρατία και άλλα συναφή θέματα, χωρίς έστω και έμμεσα να παρέχεται εξουσία στον Διευθυντή, να επιβαρύνει οποιονδήποτε ιδιώτη με το κόστος μετακίνησης υδροληψίας από το τεμάχιο του.

Κάθε υδροληψία, όπως διαπιστώθηκε, στα σύνορα ή εντός ιδιωτικής ιδιοκτησίας, είναι μέρος του αρδευτικού έργου δημόσιας ωφέλειας που αφορά και δεν ανήκει στον ιδιοκτήτη της γης, παρά μόνο τον εξυπηρετεί κατά τον τρόπο που εξυπηρετεί και άλλους ιδιοκτήτες τεμαχίων στα οποία δεν υπάρχουν εγκατεστημένες υδροληψίες αλλά μόνο ατομικές παροχές νερού.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στον Διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων την επανεξέταση της προαναφερθείσας απόφασής του⁸⁵.

84. Α/Π 2214/2012.

85. Α/Π 1678/2013.

VII. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΛΕΜΕΣΟΥ

Παράλειψη απάντησης σε αίτημα

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού απέρριψε αίτηση παραχώρησης τουρκοκυπριακών υποστατικών και ο ενδιαφερόμενος αποτάθηκε με αίτημα να του υποδειχθεί άλλο υποστατικό στην ίδια περιοχή που θα ήταν δυνατόν να του παραχωρηθεί. Ενώ το αίτημα υποβλήθηκε από το 2010, η Επαρχιακή Διοίκηση δεν ανταποκρίθηκε μέχρι και το 2014.

Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι συνήθως οι ενδιαφερόμενοι για τουρκοκυπριακά υποστατικά υποβάλλουν αιτήσεις ζητώντας συγκεκριμένα υποστατικά που θεωρούν κατάλληλα για τις ανάγκες τους. Ωστόσο, το γεγονός ότι ο παραπονούμενος ζήτησε να του υποδειχθεί υποστατικό, δεν δικαιολογούσε την πλήρη αδράνεια και αδιαφορία της. Εξάλλου, η Υπηρεσία Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών της Επαρχιακής Διοίκησης είναι η μόνη δημόσια αρχή στην Επαρχία που διαθέτει στοιχεία σε σχέση με τα τουρκοκυπριακά υποστατικά που μπορεί να μην κατέχονται από οποιοδήποτε πρόσωπο με άδειες χρήσεις και έχει ευθύνη να παρέχει στους ενδιαφερόμενους σχετικές πληροφορίες, για να τους διευκολύνει να αποφασίζουν κατά πόσο θα υποβάλουν ή όχι αιτήσεις για παραχώρηση τους.

Συνακόλουθα, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την εξυπηρέτηση του παραπονούμενου⁸⁶.

VIII. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

1. Αυθαίρετη επέμβαση σε κρατικό τεμάχιο και ανέγερση παράνομης οικοδομής

Το υπό αναφορά ζήτημα απασχολεί έντονα πολλές φορές καθότι συνδέεται με το περιβάλλον και την ποιότητα διαβίωσης, ενώ οι αρμόδιες αρχές είναι απρόθυμες να το αντιμετωπίσουν σ' αυτή τη διάστασή του ακόμα και όταν επηρεάζει δημόσια αγαθά όπως η καθορισμένη ζώνη προστασίας της παραλίας και η κρατική ιδιοκτησία.

Το Επαρχιακό Γραφείο Λεμεσού του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως (Πολεοδομική Αρχή) ενημερώθηκε έγκαιρα για την έναρξη παράνομων οικοδομικών εργασιών σε κρατικό τεμάχιο στον Άγιο Τύχωνα πλην όμως περιορίστηκε στην επίδοση ειδοποιήσεων επιβολής

86. Α/Π 2601/2010.

στους παρανομούντες, περιλαμβανομένου και του Κοινοτικού Συμβουλίου Αγίου Τυχωνα. Οι εργασίες συνεχίστηκαν και ολοκληρώθηκαν, με την ανέγερση οικοδομής, παρότι το τεμάχιο δεν είχε παραχωρηθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο είτε σε ιδιώτες είτε στο Κοινοτικό Συμβούλιο. Η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού αποτάθηκε στον Πρόεδρο του Κοινοτικού Συμβουλίου, που είναι η αρμόδια οικοδομική αρχή, για να φροντίσει για την αναστολή των εργασιών, αγνοώντας ότι είχε διαφανεί ότι το ίδιο το Συμβούλιο είχε εμπλοκή σ' αυτές. Το ζήτημα της πιθανής επέμβασης των εν λόγω εργασιών στη ζώνη προστασίας της παραλίας δεν επιβεβαιώθηκε αν απασχόλησε την Επαρχιακή Διοίκηση.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως αφού επέκρινε την αδράνεια των αρμοδίων αρχών σε σχέση με την προκειμένη περίπτωση και ιδίως του Κοινοτικού Συμβουλίου, υπέβαλε συγκεκριμένες εισηγήσεις, μεταξύ των οποίων και εισήγηση για διεξαγωγή έρευνας από το Υπουργείο Εσωτερικών σε σχέση με τις ενέργειες Κοινοτικού Συμβουλίου αναφορικά με το όλο θέμα.

Η Επαρχιακή Διοίκηση εν τέλει διαβίβασε στοιχεία στη Νομική Υπηρεσία για λήψη δικαστικών μέτρων κατά των παρανομούντων, αλλιά στο μεταξύ στην παράνομη οικοδομή άρχισε και συνεχίζει να λειτουργεί εστιατόριο⁸⁷.

2. Παράνομη επέμβαση σε δημόσιο δρόμο στο πλαίσιο ανάπτυξης ιδιωτικού τεμαχίου

Η έρευνα παραπόνου για παράνομη επέμβαση σε δημόσιο δρόμο στο πλαίσιο ανάπτυξης ιδιωτικού τεμαχίου επιβεβαίωσε και πάλιν την ελαστικότητα και ανεκτικότητα με την οποία αντιμετωπίζονται από τις δημόσιες αρχές οι παραβιάσεις των αδειών με τις οποίες εξουσιοδοτούν την ανέγερση οικοδομών. Εκτός από το ότι παραλείπουν τον έλεγχο των οικοδομικών εργασιών κατά το χρόνο διεξαγωγής τους, παραλείπουν να λαμβάνουν και τα μέτρα που προβλέπει η νομοθεσία όταν διαπιστώνονται παραβιάσεις.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση του παραπόνου, νομιμοποιήθηκε από το Επαρχιακό Γραφείο Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως παράνομη ανάπτυξη σε τεμάχιο, αλλιά δεν επιλύθηκε και το ζήτημα της παράνομης επέμβασης της ανάπτυξης στον δρόμο που είχε εγερθεί έγκαιρα από τον παραπονούμενο.

87. Α/Π 971/2014 και Α/Π 1182/2014.

Σημειώθηκε δε στην Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως ότι η παράνομη επέμβαση στον δημόσιο δρόμο δεν αφορά μόνο τον παραπονούμενο, για τον λόγο ότι επηρεάζει το πλάτος του που πρέπει να διαφυλάσσεται σε κάθε περίπτωση για την εξυπηρέτηση της διακίνησης των οχημάτων.

Η υλοποίηση των εισηγήσεων της Επιτρόπου Διοικήσεως που έγιναν στην έκθεση, εκκρεμεί⁸⁸.

3. Παράνομες υπεραγορές

Εξαιτίας της παράλειψης της Πολεοδομικής Αρχής και της Επαρχιακής Διοίκησης Πάφου συνεχιζόταν η λειτουργία υπεραγοράς σε παράνομη οικοδομή στη Μεσόγη μέχρι που η υπεραγορά καταστράφηκε από πυρκαγιά. Άλλη υπεραγορά στην Πέγεια, επίσης, σε παράνομη οικοδομή λειτουργούσε απρόσκοπτα πέραν των 5 χρόνων.

Οι εν λόγω υπεραγορές είναι χαρακτηριστικές ενός ευρύτερου και χρόνιου προβλήματος, των πολεοδομικών και οικοδομικών παραβιάσεων που συντηρείται από τις αρμόδιες αρχές αποδυναμώνοντας ή και εξουδετερώνοντας τους σκοπούς της νομοθεσίας, διατάξεις της οποίας φαίνεται πλέον ότι πρέπει να επαναξιοποιηθούν και να τροποποιηθούν⁸⁹.

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ι. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ο κύριος στόχος της σύστασης και λειτουργίας των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η αποκέντρωση των εξουσιών της κεντρικής διοίκησης για την επίτευξη της παροχής υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τους πολίτες από αρχές που βρίσκονται εγγύτερα σ' αυτούς, για την αμεσότερη και ευχερέστερη αντιμετώπιση των καθημερινών ζητημάτων που τους απασχολούν και αφορούν, μεταξύ άλλων, στην ποιότητα ζωής τους και το περιβάλλον στο οποίο διαβιούν.

Οι εξουσίες, οι αρμοδιότητες και τα πεδία δράσης των τοπικών αρχών καθορίζονται, ανάλογα με την περίπτωση, από τις διατάξεις των περί Δήμων και περί Κοινοτήτων Νόμων. Παράλληλα, τις ενέργειες και τις αποφάσεις των τοπικών αρχών πρέπει να διέπουν οι αρχές

88. Α/Π 359/2012.

89. Α/Π 546/2012 και Α/Π 547/2012.

της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης, της καλής και ορθής συμπεριφοράς, της συνέπειας, της διαφάνειας, της αμεροληψίας και της αναλογικότητας. Ωστόσο, παρατηρείται ότι τοπικές αρχές υστερούν ως προς την τήρηση των εν λόγω γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου. Από τα συμβούλια των τοπικών αρχών λείπει ο επαγγελματισμός ακόμα και η γνώση των διατάξεων της νομοθεσίας που έχουν ευθύνη να εφαρμόζουν. Οι αδυναμίες των συμβουλίων των τοπικών αρχών, όπως προκύπτουν από τη διερεύνηση των παραπόνων που τις αφορούν, αντανακλούν αρνητικά, τόσο στη δράση τους, στην ποιότητα της διαχείρισης των τοπικών υποθέσεων, όσο και στις σχέσεις τους με τον τοπικό πληθυσμό.

Από το σύνολο των παραπόνων που διερευνήθηκαν κατά το 2014, καταδείχθηκαν ξανά παραβιάσεις της νομοθεσίας, συμπεριφορές και πρακτικές τοπικών αρχών αντίθετες με το περί δικαίου αίσθημα και τις δικαιολογημένες προσδοκίες του κοινού για βελτιωμένη εξυπηρέτηση ενώ ανησυχία προκαλεί η παρατεταμένη καθυστέρηση αναδιαμόρφωσης του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Εξακολουθεί να συντηρείται ένας παθογενής μηχανισμός αμφισβητούμενης πλέον αποτελεσματικότητας που χρειάζεται ριζικές αλλαγές που θα διασφαλίζουν αφενός την πρόληψη και την καταστολή της κακοδιοίκησης και αφετέρου την προοπτική συνεχούς αναβάθμισης του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης, με έμφαση στην αυτοτέλειά της, διοικητική και οικονομική, στις καλές πρακτικές και στη λογοδοσία και που θα μπορεί να ανταποκρίνεται, ορθά, υπεύθυνα, νόμιμα και αποδοτικά στις αυξημένες, σύγχρονες απαιτήσεις.

II. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Για την υποβολή παραπόνων στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως που στρέφονται κατά τοπικών αρχών, ενημερώνονται κατά κανόνα γραπτώς οι Δήμαρχοι και οι Πρόεδροι των Κοινοτικών Συμβουλίων και ζητούνται τα σχόλια και οι απόψεις τους ή περισσότερο συγκεκριμένες πληροφορίες / στοιχεία σχετικά με το κάθε παράπονο ανάλογα με το αντικείμενό του. Σε αυτό το πλαίσιο η συνεργασία των τοπικών αρχών με το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως εκτιμάται ως ικανοποιητική, ακόμα και σε εκείνες τις περιπτώσεις που η ενημέρωσή τους για υποβληθέντα παράπονα γίνεται προφορικά από λειτουργούς του Γραφείου, κυρίως όταν πρόκειται για ζητήματα τρέχουσας καθημερινότητας για τα οποία χρειάζονται άμεσες ενέργειες για επίλυση / αντιμετώπισή τους.

Ωστόσο, δεν θεωρείται εξίσου ικανοποιητική η ανταπόκριση των τοπικών αρχών σε εισηγήσεις και συστάσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως που αποβλέπουν στην προσαρμογή των δραστηριοτήτων τους στις διατάξεις της νομοθεσίας, στην αμεσότερη επίλυση προβλημάτων και στη διεκπεραίωση αιτημάτων ενώπιόν τους. Αυτός είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο η θεματολογία των παραπόνων κατά τοπικών αρχών είναι επαναλαμβανόμενη. Δεν υπάρχουν ουσιώδεις, ενθαρρυντικές μεταβολές, στις προσεγγίσεις των τοπικών αρχών στα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους.

III. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΩΝ

Υπάρχει αδυναμία τοπικών αρχών σε σχέση με την πρόληψη της ιδιωτικής αυθαιρεσίας, ακόμα και απροθυμία τους που συνεπάγεται εν τέλει παράλειψη άσκησης των αρμοδιοτήτων τους δυνάμει της νομοθεσίας, οπότε αφενός παγιώνεται η αυθαιρεσία και αφετέρου κλονίζεται η εμπιστοσύνη των πολιτών σε τοπικές αρχές, κυρίως όταν διαφαίνεται πρόθεση ανοχής και μεροληψίας υπέρ των παρανομούντων. Τέτοιες παραλείψεις δεν είναι μεμονωμένες. Τοπικές αρχές παρά τις επανειλημμένες καταγγελίες πολιτών για έναρξη παράνομων ενεργειών με δυσμενείς συνέπειες στις ανέσεις και την ποιότητα ζωής, συνεχίζουν να αρκούνται σε αποσπασματικά μέτρα, σε γραπτές ή/και προφορικές παραιτήσεις στους παρανομούντες, ενώ έχουν στη διάθεσή τους περισσότερες δυνατότητες / μέτρα, τα οποία δεν αξιοποιούν.

Για τους πιο πάνω λόγους και παρόμοιους, εκφράζεται στα παράπονα που υποβάλλονται στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, έλλειψη εμπιστοσύνης στις τοπικές αρχές, στο ενδιαφέρον και στην ετοιμότητά τους να παρεμβαίνουν για το ευρύτερο εν τέλει τοπικό όφελος.

IV. ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Παρατηρείται δυσλειτουργία κυρίως Κοινοτικών Συμβουλίων, λόγω αντιπαραθέσεων μεταξύ των μελών τους ή/και επειδή τα μέλη τους διαφαίνεται να ενεργούν βάσει προσωπικών ή/και άλλων σκοπιμοτήτων. Υπήρξαν περιπτώσεις κατά τις οποίες Πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου παρέληψε να συγκαλέει στις συνεδρίες του Συμβουλίου όλα τα μέλη του, ενώ μέλη άλλου Κοινοτικού Συμβουλίου δεν προσέρχονταν στις συνεδρίες.

Επίσης, μέλη Κοινοτικών Συμβουλίων προέβηκαν στην υποβολή παραπόνων στην Επίτροπο Διοικήσεως κατά των Προέδρων τους, προσβλέποντας στην παρέμβαση της Επιτρόπου για

την υπερκέρραση των προβλημάτων που, κατά την άποψή τους, παρεμπόδιζαν την εύρυθμη λειτουργία των Κοινοτικών Συμβουλίων.

Επί του προκειμένου θέματος, η Επίτροπος Διοικήσεως επανέλαβε ότι η λειτουργικότητα των Κοινοτικών Συμβουλίων δεν επιτυγχάνεται ή διασφαλίζεται με την αναζήτηση έξωθεν παρεμβάσεων, παρά μόνο με τον διάλογο, τη συναίνεση και τη συνεργασία των εκλεγμένων μελών τους, τα οποία παραμένουν στην κρίση του τοπικού πληθυσμού καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους, ενώ η επί μακρόν διατήρηση αντιπαραθέσεων μεταξύ των μελών των Κοινοτικών Συμβουλίων είναι αντιπαραγωγική, πλήττει το κύρος των αποφάσεών τους και έχει άμεσες επιπτώσεις στην ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών στους κατοίκους των κοινοτήτων.

Σε σχέση με Κοινοτικό Συμβούλιο προέκυψε ένα άλλο σχετικό ζήτημα, ότι ουδέποτε εξέτασε με βάση τη νομοθεσία τις επανειλημμένες καταγγελίες υπαλλήλου του κατά του Γραμματέα του Συμβουλίου, για προσβλητική ακόμα και απειλητική συμπεριφορά του έναντι της, παρότι, σύμφωνα με τον Πρόεδρο του Συμβουλίου η διαμορφωθείσα κατάσταση απέβαινε σε βάρος των εργασιών του.

Όπως αναφέρθηκε στη σχετική έκθεση, η εφαρμογή της νομοθεσίας δεν αποτελεί επιλογή, αλλά υποχρέωση γι' αυτό και η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Κοινοτικό Συμβούλιο τη διερεύνηση των καταγγελιών της υπαλλήλου του, στο πλαίσιο της οποίας θα ήταν και εφικτή η αξιολόγηση των εκatéρωθεν ισχυρισμών και με το πέρας της διαδικασίας η λήψη των ανάλογων με τα ευρήματα αποφάσεων / μέτρων.

V. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Αρκετά παράπονα κατά Κοινοτικών Συμβουλίων στρέφονται κατά του ύψους των φορολογιών για κοινοτικές υπηρεσίες. Υποστηρίζεται ότι είναι αυξημένο και δεν δικαιολογείται από τις παρεχόμενες στις κοινότητες υπηρεσίες. Το πρόβλημα αυτό δεν είναι άσχετο με την ανυπαρξία θεσμοθετημένων ενιαίων κριτηρίων βάσει των οποίων θα υπολογίζεται η φορολογία σε σχέση με κάθε κάτοχο ιδιοκτησίας. Η νομοθεσία καθορίζει μόνο το ανώτατο επιτρεπόμενο ποσό φορολογίας που μπορεί να επιβάλλεται και ότι θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από τα Κοινοτικά Συμβούλια η περιουσία των κατόχων ιδιοκτησίας.

Επιπρόσθετα, διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση παραπόνου ότι Κοινοτικό Συμβούλιο δεν απέστειλε ειδοποιήσεις για την επιβολή φορολογίας κοινοτικών υπηρεσιών, οπότε δεν ενημερώνονταν οι φορολογούμενοι για να φροντίσουν για την εξόφλησή τους, με αποτέλεσμα να τους επιβληθεί, εκ των υστέρων, από το Συμβούλιο, πρόσθετη επιβάρυνση ποσοστού 25% επί τους ύψους της φορολογίας.

Στην έκθεση που υποβλήθηκε στο Κοινοτικό Συμβούλιο επισημάνθηκε ότι η μη γνωστοποίηση της επιβληθείσας φορολογίας είναι πρακτική ασύμβατη με τη νομοθεσία και η εισήγηση της Επιτρόπου Διοικήσεως ήταν το Κοινοτικό Συμβούλιο να αποστέλλει σε όλους τους κατόχους ιδιοκτησίας που δεν διαμένουν στην κοινότητα, σχετική ειδοποίηση.

VI. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Για τη σύναψη συμβάσεων από τοπικές αρχές με ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις του περί Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και Προμηθειών Έργων και Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμου.

Όπως, όμως, και τα προηγούμενα έτη, διαπιστώθηκε και κατά το 2014, περίπτωση κατά την οποία τοπική αρχή, χωρίς τη δημοσίευση δημόσιας γνωστοποίησης / προκήρυξης σύμβασης ανέθεσε σε ιδιωτική εταιρεία που παλαιότερα είχε επιτύχει σε σχετικό διαγωνισμό, τη συνέχιση της παροχής υπηρεσιών αποκομιδής σκυβάλλων. Τέτοιες ενέργειες από οποιαδήποτε τοπική αρχή, πέραν του ότι εδραιώνουν μεταξύ των πολιτών την πεποίθηση εξυπηρέτησης ιδιοτελών συμφερόντων, παραβιάζουν τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των εν δυνάμει ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων να συμμετάσχουν σε έναν ανοικτό δημόσιο διαγωνισμό και είναι επισφαλείς για τον επιπρόσθετο λόγο ότι μπορεί να στερούν από τοπικές αρχές την προοπτική να εξασφαλίσουν καλύτερες υπηρεσίες υπό καλύτερους οικονομικούς όρους.

VII. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Διαπιστώθηκε και κατά το 2014 η συστηματική παραβίαση εκ μέρους τοπικών αρχών του δικαιώματος αναφοράς των πολιτών. Όταν πολίτες αποστρέφονται στις τοπικές αρχές γραπτώς, με αίτημα ή παράπονό τους, δεν λαμβάνουν έγκαιρα απάντηση κατά πόσο εξετάστηκε, ποιο ήταν το πόρισμα της εξέτασης και πώς αντιμετωπίστηκε ή προγραμματίζεται να

αντιμετωπιστεί. Κατά κανόνα οι τοπικές αρχές εξακολουθούν να παραλείπουν να ενημερώνουν μέσα σε λογικό χρονικό διάστημα τους ενδιαφερόμενους πολίτες, για οτιδήποτε αφορά το συγκεκριμένο δικαίωμα οποτεδήποτε το ασκούν. Υπήρξε περίπτωση που ο αρμόδιος Δήμος απάντησε σε επιστολή πολίτη, μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως και όταν είχαν περάσει δυο και πλέον χρόνια αφότου έλαβε την επιστολή.

Σε άλλες περιπτώσεις, επειδή οι παραπονούμενοι είχαν ενημερωθεί προφορικά για την έκβαση του αιτήματος/παραπόνου τους, οι τοπικές αρχές έκριναν μη αναγκαία τη γραπτή ενημέρωσή τους, θεωρώντας ότι αποτελεί πλεονασμό.

Γενικότερα, φαίνεται ότι η σημασία του δικαιώματος αναφοράς, παρότι συνταγματικά κατοχυρωμένο, δεν είναι επαρκώς κατανοητό από τοπικές αρχές.

1. Οχληρίες

Μεγάλος αριθμός παραπόνων που στρέφονται κατά των τοπικών αρχών αφορούν την παράλειψή τους να επιλαμβάνονται καταγγελιών για οχληρίες, θεωρώντας τέτοιες καταγγελίες ως υπερβολικές, ενώ συνδέονται στενά με την ποιότητα των συνθηκών διαβίωσης και όταν δεν υπάρχει άμεση και σωστή προσέγγισή τους συνήθως παγιώνονται και ταλαιπωρούν όχι μόνο τους καταγγέλλοντες αλλά και τους περιοίκους ευρύτερης περιοχής.

Σχετικά παραδείγματα οχληριών που υποτιμούνται ή αναβάλλεται η λήψη μέτρων, είναι οι προκαλούμενες από ανοικτούς χώρους που δεν καθαρίζονται τακτικά ή χρησιμοποιούνται παράνομα για τοποθέτηση άχρηστων αντικειμένων και υλικών ή μετατρέπονται σε πρόχειρους σκουβαλότοπους, οχληρίες από εγκαταλειμμένες κατοικίες, από παράνομα και πρόχειρα επαγγελματικά υποστατικά, από οσμές φουγάρων ή θορύβους επαγγελματικών ή άλλων εγκαταστάσεων.

Από τη διερεύνηση παραπόνου για οχληρία από τη λειτουργία μάντρας ζώων σε οικιστική περιοχή, διαπιστώθηκε ολιγωρία του αρμόδιου Δήμου. Αρκέστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα στην υποβολή συστάσεων στον ιδιοκτήτη της μάντρας για άρση της οχληρίας και τερματισμό των απρόσφορων πρακτικών του, ενώ οι συνέπειές τους ήταν εμφανείς στη γύρω περιοχή. Ο Δήμος ανεχόταν επίσης και τη διατήρηση παράνομων υποστατικών που χρησιμοποιούνταν για τη λειτουργία της μάντρας. Ο Δήμος ενήργησε σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας, για την αντιμετώπιση τόσο της οχληρίας όσο και του ζητήματος των παράνομων υποστατικών, μετά την υποβολή σχετικής Έκθεσης από την Επίτροπο Διοικήσεως.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε παράλειψη Κοινοτικών Συμβουλίων να λάβουν μέτρα σχετικά με την παράνομη εκτροφή, διατήρηση / φύλαξη ζώων και πτηνών σε οικιστική ζώνη δίπλα από τις κατοικίες των παραπονούμενων. Τα Κοινοτικά Συμβούλια περιορίστηκαν σε προφορικές και γραπτές συστάσεις στους παρανομούντες, πρακτική αναποτελεσματική, ιδίως όταν ακολουθείται επί μακρόν χωρίς να υπάρχει πραγματική πρόθεση για εφαρμογή της νομοθεσίας.

2. Σκύλοι

Πλείστες τοπικές αρχές είναι ενώπιον αρκετών προβλημάτων που ανακύπτουν από τη κατοχή σκύλων, κυρίως οχληριών από τα γαυγίσματά τους, τις ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσής τους αλλά και τη διακίνησή τους σε δημόσιους χώρους. Η οχληρία από τα γαυγίσματα σκύλων, φαίνεται ότι συνδέεται με τη διαμονή των σκύλων σε μικρούς και κλειστούς χώρους, την ανεπαρκή φροντίδα, σίτιση και άσκησή τους. Ο έλεγχος που ασκούν οι τοπικές αρχές είναι αποσπασματικός, διεξάγεται όταν υποβληθούν παράπονα / καταγγελίες από περιοίκους, περιορίζεται στην εξακρίβωση της νόμιμης κατοχής των σκύλων και σε συστάσεις στους κατόχους τους που συνήθως αγνοούνται.

Παρεμφερές θέμα που απασχόλησε επίσης το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως το 2014, ήταν η διακίνηση σκύλων σε δημόσιους χώρους πρασίνου και πάρκα. Εξαιτίας της αδιαφορίας και ελλιπούς υπευθυνότητας κατόχων σκύλων, σε τέτοιους χώρους συσσωρεύονται ακαθαρσίες και περιττώματα σκύλων, ενώ επίσης αφήνονται οι σκύλοι να διακινούνται χωρίς να είναι δεμένοι με λουρί. Ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με Δήμους, μπορεί να δημιουργούνται κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία και την ασφάλεια, κυρίως, των παιδιών που συνηθίζουν να επισκέπτονται δημόσιους χώρους.

Ωστόσο, το μέτρο της απαγόρευσης της διακίνησης σκύλων σε συγκεκριμένους δημόσιους χώρους Δήμου της Επαρχίας Λευκωσίας, προβλημάτισε την Επίτροπο Διοικήσεως, καθότι, ιδιαίτερα αυστηρό. Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος εισηγήθηκε την αφαίρεση πινακίδων που απαγορεύουν τη διακίνηση σκύλων σε πάρκα, την έμφαση στη τοποθέτηση ειδικών σκουβαλοδοχείων για την απόρριψη των περιττωμάτων σκύλων, τη διενέργεια τακτικών ελέγχων στους δημόσιους χώρους για πρόληψη παραλείψεων των κατόχων σκύλων, τη συνεχή διαφώτισή τους για τις υποχρεώσεις τους και αναφορικά με την ευημερία των σκύλων.

Περαιτέρω, η Επίτροπος εισηγήθηκε την τροποποίηση του περί Σκύλων Νόμου για βελτίωση των προνοιών και μέτρων που προβλέπει ώστε να καταστεί στην πράξη, με την εφαρμογή του, περισσότερο αποτελεσματικός, καθότι, από τη διερεύνηση αρκετών παραπόνων διαπιστώθηκαν σοβαρές αδυναμίες του εν λόγω Νόμου.

Ακολούθησε η κατάθεση στη Βουλή, σχετικού νομοσχεδίου, το οποίο συζητήθηκε σε συνεδριάσεις της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Περιβάλλοντος, στις οποίες παρέστη Λειτουργός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και υπέβαλε συγκεκριμένες εισηγήσεις.

3. Παράνομες οικοδομές

Κατά το 2014 επιβεβαιώθηκε ξανά η παράλειψη Δήμων να παρεμβαίνουν ουσιαστικά για την εφαρμογή των διατάξεων των περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου και Κανονισμών. Υλοποιούνται αναπτύξεις είτε χωρίς άδειες οικοδομής είτε κατά παράβαση των όρων αδειών. Δήμοι επιλέγουν την αποχή από τη λήψη των μέτρων που προβλέπει ο Νόμος και αρκούνται στην ανώδυνη πρακτική των συστάσεων στους παρανομούντες, είτε προφορικών είτε γραπτών και όταν ήδη οι παράνομες ενέργειες είναι σε προχωρημένο στάδιο.

Οι παράνομες οικοδομές, προσθήκες / επεκτάσεις έχουν λάβει διαστάσεις φαινομένου με το οποίο, δυστυχώς, φαίνεται να συμβιβάζονται οι τοπικές αρχές.

Χαρακτηριστική ήταν επίσης και περίπτωση Κοινοτικού Συμβουλίου με τη συγκατάθεση του οποίου άρχισαν και συνεχίστηκαν από ιδιώτες, παράνομες οικοδομικές εργασίες σε κρατικό τεμάχιο, το οποίο δεν είχε παραχωρηθεί από την αρμοδία αρχή, δηλαδή, το Υπουργικό Συμβούλιο στο Κοινοτικό Συμβούλιο ή στους ιδιώτες. Επίσης, οι υπό αναφορά οικοδομικές εργασίες πολύ πιθανό να επεμβαίνουν στη ζώνη προστασίας της παραλίας. Το Κοινοτικό Συμβούλιο ενήργησε εντελώς αυθαίρετα, χωρίς να συνυπολογίζει τον ρόλο και τις ευθύνες του ως δημόσιος οργανισμός.

Τα ελλείμματα λογοδοσίας και κυρώσεων αντανakλούν εν τέλει στο επίπεδο της υπευθυνότητας.

ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΗΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στον Τομέα Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Υφής εντάσσονται υποθέσεις που αφορούν την πληρωμή παροχών του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (κατά κύριο λόγο, επιδομάτων, συντάξεων και βοηθημάτων), την καταβολή εισφορών, τις διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης, την απασχόληση και την ανεργία και την ευρύτερη εργατική νομοθεσία.

Εντάσσονται, επίσης, υποθέσεις οικονομικής, δημοσιονομικής, ή δασμολογικής φύσης, όπως παράπονα το αντικείμενο των οποίων έχει να κάνει με επιβολή φορολογιών σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (Τμήμα Φορολογίας (ηρώην Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων και Υπηρεσία ΦΠΑ), αλλιά και Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για δημοτικά, κοινοτικά και αποχετευτικά τέλη), με τελωνειακούς δασμούς (Τμήμα Τελωνείων), με τέλη και επιβαρύνσεις, με διαγωνισμούς προσφορών και δημοσίων συμβάσεων (διάφορες υπηρεσίες), με χορηγίες, επιδόματα και συντάξεις (κυρίως του Υπουργείου Οικονομικών αλλιά και του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης και της Επιτροπής Ανακουφίσεως Παθόντων), με αποζημιώσεις, με τέλη εγγραφής και τέλη κυκλοφορίας οχημάτων, με δανειοδοτήσεις (π.χ. του Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών), με ενέργειες/αποφάσεις του Γενικού Λογιστηρίου κ.ά.

II. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

1. Περιγραφή παραπόνων

Τα παράπονα που στρέφονταν κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Υ.Κ.Α.) αφορούσαν, κυρίως, απορρίψεις αιτήσεων για παροχές (όπως επιδόματα ανεργίας, ασθενείας και σωματικής βλάβης και συντάξεις γήρατος και ανικανότητας), καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων για παροχές, το ύψος των παροχών, το ύψος των εισφορών αυτοτελών εργαζόμενων προσώπων, την αναδρομική αναζήτηση χρημάτων και την επάρκεια της αιτιολόγησης απορριπτικών αποφάσεων.

Εκτενέστερη αναφορά σε διάφορες περιπτώσεις γίνεται στη συνέχεια.

2. Απορρίψεις αιτήσεων για παροχές

Από την εξέταση των παραπόνων που αφορούσαν τις απορρίψεις αιτήσεων για καταβολή παροχών διαπιστώθηκε ότι οι παραπονούμενοι προσέφυγαν στην Επίτροπο επειδή δεν είχαν πεισθεί από την αιτιολογία που τους είχαν παραθέσει οι Υ.Κ.Α. για να αιτιολογήσουν τις αποφάσεις τους. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι, παρά το γεγονός ότι οι απορριπτικές αποφάσεις έβρισκαν έρεισμα στον περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμο του 2010, κάποιες από αυτές δεν αιτιολογούνταν ικανοποιητικά ή κατά τρόπο κατανοητό για τους παραπονούμενους, οι οποίοι, έχοντας -στις πλείστες περιπτώσεις- άγνοια της νομοθεσίας, αντιμετώπιζαν τις αποφάσεις αυτές με σκεπτικισμό ή καχυποψία. Το Γραφείο πληροφορήσε λεπτομερώς τους παραπονούμενους για τις σχετικές πρόνοιες του πιο πάνω Νόμου που καθιστούσαν μη δυνατή την έγκριση των αιτήσεών τους.

Σε μία περίπτωση (Α/Π 984/2013) οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από γνωμάτευση πρωτοβάθμιου Ιατρικού Συμβουλίου συγκεκριμένης ειδικότητας, τερμάτισαν την καταβολή σύνταξης ανικανότητας σε πρόσωπο που, όπως ανέφερε, έπασχε από πολυθηλαία προβλήματα υγείας και που, για ορισμένο χρονικό διάστημα, προηγουμένως, λάμβανε σύνταξη ανικανότητας σε ποσοστό 75%. Ο παραπονούμενος καταχώρισε νέα αίτηση για καταβολή σύνταξης ανικανότητας, η οποία, επίσης, απορρίφθηκε, μετά από εξέτασή του από Ιατρικό Συμβούλιο άλλης ειδικότητας. Τόσο για τον τερματισμό καταβολής σύνταξης ανικανότητας όσο και για την απόρριψη της νέας αίτησής του, ο παραπονούμενος καταχώρισε ιεραρχικές προσφυγές στην Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίες, επίσης, απορρίφθηκαν, για τον λόγο ότι τα Δευτεροβάθμια Ιατρικά Συμβούλια συγκεκριμένων ειδικοτήτων, τα οποία εξέτασαν την περίπτωση του αρμοδίως, επίσης έκριναν ότι αυτός ήταν ικανός να ασκήσει το επάγγελμά του. Από την εξέταση της υπόθεσης δεν διαπιστώθηκε ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων ενήργησαν κατά παράβαση του Νόμου. Στη σχετική Έκθεση που συντάχθηκε, όμως, για την περίπτωση αυτή, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως, στις περιπτώσεις αιτητών που υποστηρίζουν ότι πάσχουν από πολυθηλαία προβλήματα υγείας, αυτοί να παραπέμπονται, παράλληλα, σε Ιατρικά Συμβούλια διαφόρων ειδικοτήτων (τα οποία, σύμφωνα με τους σχετικούς Κανονισμούς, απαρτίζονται από δύο ιατρούς) και να γίνεται συνολικός συνυπολογισμός των αξιολογήσεων των τελευταίων, ώστε να αποτιμάται ορθά η κατάσταση της υγείας του αιτητή και η ικανότητά του να εργαστεί. Εισηγήθηκε, επίσης, όπως το ίδιο ισχύσει, κατ' αντιστοιχία, και για τα Δευτεροβάθμια Ιατρικά Συμβούλια (τα οποία απαρτίζονται από τρεις ιατρούς).

3. Καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων για παροχές

Στις περιπτώσεις που διαπιστώθηκε καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων έγινε διαμεσολήβηση προς τις Υ.Κ.Α. για ταχύτερη διευθέτησή τους. Η ταχύτητα στη διεκπεραίωση αιτήσεων αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις αιτητών που βρίσκονται αντιμέτωποι με οικονομικά αδιέξοδα.

Όπως και κατά τα τελευταία έτη, τα περισσότερα παράπονα με αυτό το αντικείμενο αφορούσαν το επίδομα ανεργίας. Η διατήρηση της ανεργίας σε πολύ υψηλά επίπεδα, σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας, όπως του χονδρικού και του λιανικού εμπορίου, των κατασκευών, των ξενοδοχείων, της επισιτιστικής βιομηχανίας, της μεταποίησης και των υπηρεσιών, αποτελεί την αιτία του μεγάλου αριθμού των αιτήσεων για καταβολή του υπό αναφορά επιδόματος και συνιστά ανασταλτικό παράγοντα για την ταχεία διεκπεραίωσή τους.

Η πρακτική των Υ.Κ.Α. να εκδίδουν, σε εβδομαδιαία βάση, ανακοίνωση, στην οποία περιλαμβάνονται πληροφορίες για τις αιτήσεις που εξετάζονται τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο (κατά είδος παροχής και ημερομηνία υποβολής) συμβάλλει στην εκτόνωση της αγωνίας των αιτητών και στην έγκαιρη ενημέρωσή τους.

4. Ύψος παροχών

Η Επίτροπος εξέτασε, επίσης, αριθμό παραπόνων που αφορούσαν το ύψος παροχών. Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος καταβαλλόμενης σε αυτούς παροχής ήταν χαμηλό και ζητούσαν την αύξησή του. Επεξηγήθηκε σε αυτούς ότι το ύψος των παροχών καθορίζεται με σαφήνεια στη σχετική νομοθεσία (άρθρο 26 και Τέταρτος Πίνακας, Μέρη I-VI του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου του 2010) και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου για αύξησή τους.

5. Ύψος εισφορών αυτοτελώς εργαζόμενων προσώπων

Αριθμός παραπόνων αφορούσαν το ύψος των εισφορών που αυτοτελώς εργαζόμενα πρόσωπα κατέβαλλαν στις ΥΚΑ. Ειδικότερα, οι παραπονούμενοι υποστήριξαν ότι τα κατώτατα ποσά των ασφαλιστέων αποδοχών τους (τεκμαρτά εισοδήματα), βάσει των οποίων υπολογίζονταν οι εισφορές τους, ήταν υψηλότερα των πραγματικών εισοδημάτων τους, με αποτέλεσμα να καταβάλλουν πιο ψηλές εισφορές από ότι θα έπρεπε να καταβάλλουν. Η Επίτροπος

πληροφόρησε τους παραπονούμενους για τις πρόνοιες των σχετικών Κανονισμών, σύμφωνα με τις οποίες, αυτοτελώς εργαζόμενος, του οποίου το κατώτατο ποσό ασφαλιστέων αποδοχών είναι πιο ψηλό από το πραγματικό του εισόδημα, μπορεί να υποβάλει αίτηση συνοδευόμενη από αποδεικτικά στοιχεία για το εισόδημά του και, αν ικανοποιήσει τον Διευθυντή Κοινωνικών Ασφαλίσεων ότι το εισόδημα του είναι χαμηλότερο από το τεκμαρτό, δικαιούται να καταβάλει εισφορές πάνω στο ποσό των πραγματικών του αποδοχών. Η απόφαση του Διευθυντή ισχύει από την έναρξη της τριμηνιαίας περιόδου μέσα στην οποία υποβάλλεται η σχετική αίτηση.

III. ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΗΣ

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά σε υποθέσεις που δεν αφορούν μία μόνο υπηρεσία, αλλά αριθμό υπηρεσιών. Χαρακτηριστικές υποθέσεις οικονομικής υφής που απασχόλησαν τον Τομέα κατά το υπό επισκόπηση έτος ήταν οι εξής:

1. Καθυστέρηση στην επιβολή αποχετευτικών τελών

Τα παράπονα με αρ. Α/Π 765/2013 και Α/Π 1822/2013 υποβλήθηκαν από κατοίκους της κοινότητας Παλαιχωρίου και αφορούσαν τη δημοσιοποιηθείσα στις 15 Μαρτίου 2013 απόφαση του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Παλαιχωρίου (ΣΑΠ) να επιβάλει αποχετευτικά τέλη για το έτος 2010 και ενώ είχε ήδη επιβάλει και εισπράξει αποχετευτικά τέλη για τα έτη 2011 και 2012. Η Επίτροπος έκρινε ότι η απόφαση αυτή του ΣΑΠ αντίκειται στις αρχές της καλής πίστης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου έναντι της διοίκησης και δεν ήταν, συνεπώς, επιτρεπτή. Στη σχετική Έκθεση, που υποβλήθηκε στο ΣΑΠ, περιλήφθηκε εισήγηση όπως επανεξεταστεί το όλο θέμα της επιβολής των αποχετευτικών τελών για το έτος 2010.

2. Παράλειψη αποστολής ειδοποιήσεων για επιβολή της εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών

Το παράπονο με αρ. Α/Π 307/2013 υποβλήθηκε από πρόσωπα τα οποία κατείχαν ακίνητη ιδιοκτησία στην κοινότητα Ασπρογιάς και αφορούσε την παράλειψη του Κοινοτικού Συμβουλίου Ασπρογιάς (ΚΣΑ), να τους αποστείλει ειδοποιήσεις για την επιβολή σε αυτά εισφοράς

κοινοτικών υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να μην λάβουν γνώση των οφειλών τους και να κληθούν να πληρώσουν και πρόσθετη επιβάρυνση, λόγω μη εμπρόθεσμης εξόφλησής τους.

Στη σχετική έκθεση που υποβλήθηκε για το παράπονο αυτό η Επίτροπος άσκησε κριτική στο ΚΣΑ για την παράλειψή του αυτή και εισηγήθηκε όπως:

- α) αυτό συμμορφώνεται με τις σχετικές νομοθετικές πρόνοιες, οι οποίες επιβάλλουν την αποστολή ειδικών ειδοποιήσεων για πληρωμή των εισφορών κοινοτικών υπηρεσιών, σε όλους τους μη διαμένοντες στην κοινότητα κατόχους ακίνητης ιδιοκτησίας και
- β) όπως τα ποσά των πρόσθετων επιβαρύνσεων, τα οποία οι παραπονούμενοι υποχρεώθηκαν αδικώς να πληρώσουν, επιστραφούν σε αυτούς ή αφαιρεθούν από άλλες μελλοντικές οφειλές τους προς το ΚΣΑ.

3. Τρόπος επιβολής τελών αποχέτευσης σε ιδιοκτήτες εξ αδιαιρέτου ακινήτων

Τα παράπονα με αρ. Α/Π 1760/2013 και Α/Π 1483/2014 αφορούσαν τα επιβληθέντα από το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού - Αμαθούντας τέλη αποχέτευσης, για ακίνητη περιουσία κοινής ιδιοκτησίας, για τα έτη 2013 και 2014. Οι παραπονούμενοι ήταν ιδιοκτήτες, εξ αδιαιρέτου, ακινήτων περιουσιών, σε μέρος των οποίων οι συνιδιοκτήτες είχαν ανεγείρει ακίνητα μεγαλύτερης αξίας από τα δικά τους και οι ίδιοι κλήθηκαν να καταβάλουν τέλη αποχέτευσης πολύ υψηλότερα από την αξία του μεριδίου που τους ανήκε/αναλογούσε.

Το Συμβούλιο υπολόγιζε τα τέλη αποχέτευσης με βάση την εκτιμημένη αξία ενός ακινήτου, όπως αυτή είναι καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου, έπειτα από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου, χωρίς δυνατότητα οποιασδήποτε αλληλαγής, επιμερισμού ή αναπροσαρμογής αυτής της αξίας. Ταυτόχρονα, ούτε οι περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμοι, ούτε ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμος περιείχαν ειδική πρόνοια για τον τρόπο επιβολής/επιμερισμού φορολογίας/τελών για τις εξ αδιαιρέτου περιουσίες· οι φορολογίες/τα τέλη επιβάλλονταν, συνεπώς, με βάση την αναλογία ιδιοκτησίας επί της γης και όχι με βάση το είδος και την έκταση της ανάπτυξης κάθε μεριδίου ιδιοκτησίας. Ως εκ τούτου, δημιουργούνταν ανισότητες και αδικίες, στις περιπτώσεις εξ αδιαιρέτου ιδιοκτησιών, για το

λόγο ότι δεν λαμβανόταν υπόψη η πραγματική αξία της οικοδομής που είχε ανεγερθεί από κάποιον συνιδιοκτήτη στο μερίδιο του ακινήτου που του αναλογούσε.

Το κράτος (η διοίκηση) παρέλειπε να καθορίσει με ακρίβεια την πραγματική αξία των μεριδίων κοινόκτητης περιουσίας και να επιβάλει φόρο/τέλος επ'αυτής της αξίας και, αντ' αυτού επέβαλλε το φόρο/τέλος μόνο πάνω στην αναλογία του μεριδίου της γης που κατέχει ο κάθε συνιδιοκτήτης. Ως αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής, δημιουργούνταν άδικες και άνισες καταστάσεις, αλληλά και ταλαιπωρία και παρεξηγήσεις μεταξύ των συνιδιοκτητών.

Έγινε εισήγηση όπως, με ευθύνη του Αναπλ. Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, συγκληθεί, χωρίς καθυστέρηση, ευρεία σύσκεψη με τη συμμετοχή των Συμβουλίων Αποχετεύσεων, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, ενδεχομένως και του Τμήματος Φορολογίας, προς συζήτηση του όλου θέματος, προς αναζήτηση μίας κοινά αποδεκτής λύσης, με στόχο την υποβολή ολοκληρωμένης πρότασης για επίλυσή του, προς τον Υπουργό Εσωτερικών.

Λύση στο ίδιο πρόβλημα (της φορολογίας των εξ αδιαιρέτου ακινήτων) επιχείρησε να δώσει, σχεδόν ταυτόχρονα, η Βουλή των Αντιπροσώπων, με την ψήφιση προτάσεων νόμου που τροποποιούν τους νόμους περί Δήμων, περί Κοινοτήτων, περί Αποχετευτικών Συστημάτων και τον περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμο. Αυτές προβλέπουν, μεταξύ άλλων, ότι οι ιδιοκτήτες εξ αδιαιρέτου ακινήτων, που διαθέτουν ιδανικές μερίδες ιδιοκτησίας, θα αναγνωρίζονται αναλόγως των φυσικών μεριδίων ιδιοκτησίας τους και ο κάθε συνιδιοκτήτης θα μπορεί να υποβάλει σχετική γραπτή αίτηση στον Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, για καθορισμό της αξίας γενικής εκτίμησης του μεριδίου που του αναλογεί.

4. Απόρριψη αιτήσεων για εγγραφή στο μητρώο ανέργων

Τα παράπονα με αρ. Α/Π 2170/2013 και Α/Π 154/2014 υποβλήθηκαν από πολίτη της Συριακής Αραβικής Δημοκρατίας και από πολίτιδα Ρουμανίας, αντίστοιχα, κατά του Τμήματος Εργασίας, αναφορικά με την απόρριψη των αιτήσεών τους για εγγραφή στο μητρώο ανέργων, λόγω μη προσκόμισης ισχύοντων δελητίων πολιτικής ταυτότητας ή διαβατηρίων των χωρών ιθαγένειάς τους.

Όπως από την έρευνα προέκυψε, οι πιο πάνω αιτήσεις απορρίφθηκαν παρά το ότι οι παραπονούμενοι διέμεναν νόμιμα στην Κύπρο, δικαιούνταν να εργαστούν και διέθεταν αποδεικτικά

στοιχεία για πιστοποίηση των ταυτοτήτων τους, τα οποία έθεσαν υπόψη του εμπλεκόμενου Τμήματος, όταν αποτάθηκαν σ' αυτό για εγγραφή στο μητρώο ανέργων.

Στην Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως σημειώθηκε ότι η άτεγκτη επιμονή προσκόμισης των συγκεκριμένων στοιχείων που ζητήθηκαν από τους παραπονούμενους, χωρίς την αποδοχή οποιωνδήποτε άλλων πιστοποιητικών που μπορούσαν να εξυπηρετήσουν τον ίδιο σκοπό, δεν συνάδει με τους κανόνες ορθής συμπεριφοράς προς τους διοικούμενους. Τονίστηκε, δε, ότι είναι παράδοξο και ακατανόητο το ίδιο το εμπλεκόμενο Τμήμα όταν δεν έχει αμφιβολίες για την ταυτότητα αιτητών εργασίας και αναγνωρίζει το δικαίωμά τους να αναζητήσουν και να εξεύρουν εργασία, όπως στην προκειμένη περίπτωση, να απορρίπτει το ενδεχόμενο εγγραφής τους στο μητρώο ανέργων.

Με βάση τα πιο πάνω, έγινε εισήγηση όπως το εμπλεκόμενο Τμήμα προχωρήσει, χωρίς καθυστέρηση, σε εγγραφή των παραπονουμένων στο μητρώο ανέργων αναδρομικά από την ημέρα που αυτοί αποτάθηκαν στα Τοπικά Γραφεία Εργασίας, για τον σκοπό αυτό, και προβεί στη λήψη μέτρων για αποφυγή επανάληψης παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον.

5. Χειρισμός αίτησης για παροχή χορηγίας

Το παράπονο με αρ. Α/Π 82/2014 στρεφόταν κατά του Κέντρου Παραγωγικότητας Κύπρου και αφορούσε το χειρισμό αίτησης εταιρείας για παροχή χορηγίας, στα πλαίσια του Σχεδίου Επιδότησης της Απασχόλησης με Ευέλικτες Ρυθμίσεις.

Η εταιρεία υπέβαλε στις 13 Μαΐου 2013 αίτηση, για έγκριση επιδότησης με βάση το σχέδιο επιδότησης απασχόλησης με ευέλικτες ρυθμίσεις, για εργοδότηση της Α.Δ. και προχώρησε στην πρόσληψή της την 25η Μαΐου 2013, μετά από προκαταρκτικές επαφές με το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου και την επιβεβαίωση ότι πληρούνταν, κατ' αρχήν, οι προϋποθέσεις έγκρισης.

Ήταν σε γνώση της εταιρείας ότι παρόλο που η κάλυψη της εργοδότησης με επιδότηση θα γινόταν αναδρομικά, η πρόσληψη γινόταν με δική της ευθύνη ως προς το κατά πόσο η αίτηση θα εγκρινόταν.

Η εργοδοτούμενη άρχισε να εργάζεται κανονικά και σύμφωνα με τους όρους του σχεδίου και κατά τακτά χρονικά διαστήματα τόσο η εργοδοτούμενη όσο και η εταιρεία επικοινωνούσαν με το Κέντρο Παραγωγικότητας και αναμενόταν ότι η τελική έγκριση θα εξασφαλιζόταν.

Μετά από τρεις, περίπου μήνες η εταιρεία έλαβε από τηλεφώνου απάντηση ότι η αίτηση εγκρίθηκε και ότι απέμενε μόνο η υπογραφή των συμβολαίων.

Στα τέλη Σεπτεμβρίου, η Α.Δ. ενημέρωσε προφορικά την εταιρεία για την πρόθεσή της να παραιτηθεί και την 1η Οκτωβρίου 2013 έδωσε στην εταιρεία και γραπτή παραίτηση με προειδοποίηση δύο εβδομάδων. Η Α.Δ., όμως, αποχώρησε αμέσως από την εργασία της. Μέρος, εντούτοις, της προειδοποίησης αντιστοιχούσε και σε άδεια που δικαιούνταν. Η εταιρεία επικοινωνήσε αμέσως με το Κέντρο Παραγωγικότητας αναφέροντας τις πιο πάνω εξελίξεις, οπότε αποφασίσθηκε να επισπευσθεί η υπογραφή των συμβολαίων της ήδη εγκριμένης αίτησης, πλην, όμως, η υπογραφή ορίσθηκε να γίνει στις 10 Οκτωβρίου 2013, ημερομηνία κατά την οποία και υπεγράφησαν τα συμβόλαια.

Έπειτα από αρκετές συναντήσεις της εταιρείας με το Κέντρο Παραγωγικότητας και αφού η εταιρεία κλήθηκε σε μια τελευταία συνάντηση για να πληρωθεί, πληροφόρηθηκε ότι η αίτησή της απορρίφθηκε επειδή τα συμβόλαια υπογράφηκαν στις 10 Οκτωβρίου 2013, ενώ ο επόμενος εργοδότης της Α.Δ. άρχισε να την εργοδοτεί από τις 2 Οκτωβρίου 2013, σε προγενέστερο, δηλαδή, της υπογραφής των συμβολαίων χρόνο.

Η απόφαση του Φορέα Διαχείρισης του Σχεδίου, να μην καταβάλει στην παραπονούμενη εταιρεία τη χορηγία, ήταν νομοτυπικά ορθή, αφού δυνάμει της παραγράφου 6 του Οδηγού Εφαρμογής του Σχεδίου «σε περίπτωση που, για οποιοδήποτε λόγο, η εργοδότηση τερματίσθηκε πριν την υπογραφή της Σύμβασης Ένταξης, καμία χορηγία δεν θα καταβληθεί ούτε στον εργοδότη ούτε στον εργαζόμενο». Το ερώτημα, εντούτοις, ποιος ευθύνεται για τη μη υπογραφή της Σύμβασης εντός εύλογου χρόνου, ώστε να προηγηθεί του τερματισμού της εργοδότησης, δεν φαίνεται να απασχόλησε την εμπλεκόμενη υπηρεσία.

Συγκεκριμένα, η παραπονούμενη εταιρεία υπέβαλε αίτηση για συμμετοχή στο Σχέδιο Επιδότησης της Απασχόλησης με Ευέλικτες ρυθμίσεις στις 13 Μαΐου 2013, στις 19 Ιουλίου 2013 η αρμόδια Επιτροπή Αξιολόγησης συνέστησε την ένταξη της εταιρείας στο Σχέδιο και ο Διευθυντής του Φορέα Διαχείρισης του Σχεδίου ενέκρινε τη σύσταση αυτή στις 23 Ιουλίου 2013. Το αμέσως επόμενο διάστημα ο Φορέας Διαχείρισης παρέλειψε, για λόγους που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα της εταιρείας, να προβεί στις αναγκαίες για την υπογραφή της Σύμβασης ενέργειες.

Στον Οδηγό Εφαρμογής του Σχεδίου προνοείται ότι με την απόφαση του Διευθυντή του Φορέα Διαχείρισης για ένταξη στο Σχέδιο, ο Φορέας ενημερώνει γραπτώς τον εργοδότη και

το άτομο προς εργοδότηση για τη δυνατότητα έγκρισης ένταξής τους στο Σχέδιο, συντάσσει τη Σύμβαση Ένταξης στο Σχέδιο και συνάπτει με τα πρόσωπα αυτά τη Σύμβαση. Η συγκεκριμένη ηλεκτρική διατύπωση υποδηλώνει χρονική εγγύτητα μεταξύ λήψης της απόφασης και τέλεισης των υπόλοιπων ενεργειών, θέτοντας στον Φορέα Διαχείρισης ανάλογη υποχρέωση, δηλαδή υποχρέωση για τέλειση των εν λόγω ενεργειών αμέσως ή μέσα σε σύντομο και εν πάση περιπτώσει εύλογο χρονικό διάστημα από τη λήψη της απόφασης. Αυτή η παράλειψη είχε ως αποτέλεσμα, όταν η Α.Δ. ενημέρωσε την εταιρεία ότι επρόκειτο να παραιτηθεί, να μην υπάρχει υπογεγραμμένη Σύμβαση. Το ότι όταν εσπευσμένα υπογράφηκε, εντέλει, η Σύμβαση στις 10 Οκτωβρίου 2013, διαπιστώθηκε πως η Α.Δ. είχε ήδη αρχίσει να εργάζεται σε άλλο εργοδότη, δεν διαφοροποιεί το γεγονός ότι για την καθυστέρηση στην υπογραφή της Σύμβασης φέρει αμέλεια την ευθύνη ο Φορέας Διαχείρισης του Σχεδίου.

Το γεγονός ότι η υλοποίηση του Σχεδίου ανατέθηκε στο Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου χωρίς αυτό να ενισχυθεί σε ανθρώπινο δυναμικό, με αποτέλεσμα αντικειμενικά να μην είναι σε θέση να ενεργεί με ταχύτητα κατά τη διαχείρισή του, που επικαλέστηκε η υπηρεσία, είναι ένα ζήτημα που δεν αφορά τον πολίτη. Αποτελεί, δε, βασική αξία στις σύγχρονες ευνομούμενες πολιτείες ότι, δομικές, συστημικές ή άλλες ελλείψεις και αδυναμίες του κράτους, για τις οποίες δεν ευθύνονται οι πολίτες, δεν είναι επιτρεπτό να αποβαίνουν σε βάρος των δικαιωμάτων και των έννομων συμφερόντων τους.

Όπως κατ' επανάληψη επισημάνθηκε σε Εκθέσεις του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, στα σύγχρονα κράτη δικαίου η έννοια της διοίκησης έχει πια μετεξελιχθεί ώστε να ταυτίζεται με αυτήν της δημόσιας υπηρεσίας, στον πυρήνα της οποίας βρίσκεται η εξυπηρέτηση των αναγκών των πολιτών. Στα πλαίσια αυτά, η αξίωση για χρηστή, δηλαδή καλή, διοίκηση, έχει μετουσιωθεί σε δικαίωμα των πολιτών, με συγκεκριμένο περιεχόμενο, το οποίο κατοχυρώνεται και προστατεύεται αυτοτελώς στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με βάση το σύνολο των πιο πάνω έγινε εισήγηση όπως ο Φορέας Διαχείρισης του Σχεδίου επανεξετάσει την περίπτωση της παραπονούμενης εταιρείας προκειμένου να εξευρεθεί μια δικαιότερη γι' αυτήν λύση.

6. Διεξαγωγή κυνηγετικής δραστηριότητας πλησίον κατοικιών

Αριθμός παραπόνων (Α/Π 1305/2008 κ.ά.) υποβλήθηκαν από κάτοικους ή ομάδες κατοίκων των χωριών Τσακκίστρα, Τρεμιθούσα, Κανναβιού, Ακρούντα και Πλατανίσκια, κατά της Υπηρεσίας θήρας και Πανίδας, αναφορικά με την καταδίωξη και πυροβόληση θηραμάτων (εφεξής «διεξαγωγή κυνηγετικής δραστηριότητας») σε πολύ μικρή απόσταση από υποστατικά ή μεμονωμένες κατοικίες ή/και σχεδόν εντός του προαυλίου των τελευταίων.

Οι παραπονούμενοι υποστηρίζουν ότι η κατάσταση αυτή ενέχει κινδύνους, τόσο τραυματισμού των ιδίων και μελών των οικογενειών τους, όσο και πρόκλησης ζημιών σε περιουσιακά τους στοιχεία. Παράλληλα, πέραν της αυτονόητης ηχητικής και οπτικής όχλησής τους, η συγκεκριμένη δραστηριότητα τους δημιουργεί έντονα συναισθήματα φόβου/ανασφάλειας και την εντύπωση ότι ζουν υπό το καθεστώς συνεχούς απειλής. Στην περίπτωση του παραπόνου με αρ Α/Π 495/2014, το οποίο υποβλήθηκε από ομάδα κατοίκων του χωριού Πλατανίσκια, υποστηρίχθηκε ότι στην επιδείνωση του προβλήματος συνέτειναν τα σημεία στα οποία έχουν τοποθετηθεί πινακίδες που φέρουν την ένδειξη «Απαγορευμένη Περιοχή Κυνηγίου».

Στα πλαίσια διερεύνησης των παραπόνων που αφορούσε η Έκθεση και από τη μελέτη του τρόπου αντιμετώπισης του προβλήματος από την εμπλεκόμενη υπηρεσία, εντοπίστηκαν ορισμένα σημεία τα οποία χρήζουν βελτίωσης και για τα οποία υποβλήθηκαν οι ακόλουθες εισηγήσεις:

⚙ Στις αναφορές για τις προβλέψεις της νομοθεσίας που απαγορεύουν τη διεξαγωγή κυνηγετικής δραστηριότητας εντός ακτίνας πεντακοσίων μέτρων από τις παρυφές κατοικιών που βρίσκονται εντός κατοικημένων περιοχών ή περιοχών που βρίσκονται εντός ακτίνας διακοσίων μέτρων από τις παρυφές μεμονωμένων κατοικιών (σε χάρτες κυνηγίου, μαθήματα / διαλέξεις / παρουσιάσεις, δελτία τύπου, ιστοσελίδες και αλλού) να περιλαμβάνεται, απαρέγκλιτα, ρητή αναφορά στις προβλεπόμενες ποινές, αλλήλ και στους κινδύνους που εγκυμονεί η διεξαγωγή της δραστηριότητας αυτής πλησίον κατοικιών και στις δυσμενείς επιπτώσεις στα πρόσωπα που διαμένουν σε αυτές (πρόκληση τραυματισμών, φόβου/ανασφάλειας, ηχητικής και οπτικής οχληρίας).

⚙️ Να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για άμεση διερεύνηση καταγγελιών που αφορούν κυνηγετική συμπεριφορά που θέτει σε κίνδυνο τη σωματική ακεραιότητα προσώπων. Εάν δεν υπάρχει δυνατότητα άμεσης ανταπόκρισης σε τέτοια περιστατικά από την ίδια την Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, οι καταγγελίες να διαβιβάζονται στους κατά τόπους αστυνομικούς σταθμούς.

⚙️ Σε συνεργασία με την Αστυνομία Κύπρου και τις τοπικές αρχές να αναζητηθούν τρόποι ταχείας ανταπόκρισης σε καταγγελίες που αφορούν διεξαγωγή κυνηγετικής δραστηριότητας πλησίον κατοικιών.

⚙️ Η επιλογή σημείων, για τοποθέτηση απαγορευτικών για το κυνήγι πινακίδων, να γίνεται μετά από συνεννόηση με τα πρόσωπα που υποστηρίζουν ότι επηρεάζονται από παράνομη κυνηγετική συμπεριφορά ή τις αρμόδιες τοπικές αρχές, όταν εκφράζονται διιστάμενες απόψεις μεταξύ των προσώπων αυτών ή όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο. Στις περιπτώσεις που υπάρχει διαφωνία από επηρεαζόμενους κατοίκους, σε σχέση με τα σημεία στα οποία έχουν ήδη τοποθετηθεί τέτοιες πινακίδες, να εξετάζεται το ενδεχόμενο μετακίνησης των πινακίδων, μετά από συνεννόηση με τα επηρεαζόμενα πρόσωπα ή/και τις αρμόδιες τοπικές αρχές.

⚙️ Να υπάρξει συνεννόηση με τις τοπικές αρχές, ώστε στις περιοχές που λόγω της μορφολογίας του εδάφους ή/και της βλάστησης ή/και άλλων λόγων, κατοικίες ή υποστατικά ή χώροι στους οποίους συχνάζει κόσμος (όπως, για παράδειγμα, εκδρομικοί χώροι και πάρκα) καθίστανται μη ευδιάκριτοι και δεν έχουν ακόμα σηματοδοτηθεί με απαγορευτικές για το κυνήγι πινακίδες, να σηματοδοτηθούν.

⚙️ Να εξεταστεί το ενδεχόμενο τοποθέτησης νέων απαγορευτικών για το κυνήγι πινακίδων, στις οποίες να περιλαμβάνεται γεωγραφικός χάρτης που να δεικνύει το σημείο στο οποίο αυτές είναι τοποθετημένες και την ακτίνα της απαγορευμένης περιοχής κυνηγίου ή να περιλαμβάνονται πληροφορίες για αποστάσεις από κατοικημένες περιοχές ή/και μεμονωμένες κατοικίες και σε ποιες κατευθύνσεις βρίσκονται αμφότερες.

⚙️ Να δοθούν κίνητρα ενθάρρυνσης της καλής κυνηγετικής πρακτικής.

⚙️ Να αξιοποιηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό η συνεργασία με τις κυνηγετικές οργανώσεις για προώθηση της καλής κυνηγετικής πρακτικής.

7. Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις

Σε αρκετές περιπτώσεις παραπονούμενοι προσέφυγαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως διαμαρτυρόμενοι σε σχέση με το ύψος και τον τρόπο επιβολής διάφορων κοινοτικών, δημοτικών ή αποχετευτικών τελών και επιβαρύνσεων καθυστερημένης εξόφλησής τους. Η επιβολή τους ήταν εντός πλαισίου νόμου και/ή συνιστούσαν εύλογη άσκηση διακριτικής εξουσίας της αρμόδιας αρχής για τον τρόπο καθορισμού τους. Επεξηγήθηκαν, σε όλες τις περιπτώσεις, οι πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας και η εφαρμογή τους στην κάθε περίπτωση.

Κατ' ανάλογο τρόπο επεξηγήθηκαν σε παραπονούμενους, όπου χρειάστηκε, πρόνοιες των περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων, των περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμων, του περί Ειδικής Χορηγίας (Αγορά ή Ανέγερση Κατοικίας) Νόμου, των περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως Νόμων, των περί παροχής Επιδόματος Τέκνου Νόμων, των περί Γεωργικής Ασφάλισης Νόμων και άλλων νόμων σε απάντηση ερωτημάτων ή παραπόνων που υποβλήθηκαν, εξετάστηκαν, αλλιά κρίθηκαν αβάσιμα.

Αποφασιστικής σημασίας παρεμβάσεις ή διαμεσοληβήσεις έγιναν προς ικανοποίηση αιτημάτων παραπονουμένων και σε αρκετές άλλες περιπτώσεις παραπόνων που κρίθηκαν βάσιμα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτέλεσαν οι περιπτώσεις διαμεσοληβής /παρέμβασης προς:

- ☀ Την Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων του Υπουργείου Οικονομικών, αναφορικά με μη νόμιμες αποκοπές σε επιδόματα τέκνου και μονογονεϊκής οικογένειας που λάμβανε οικογένεια.
- ☀ Το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων για εφαρμογή της απόφασης της Αναθεωρητικής Αρχής Αδειών που προνοεί για την ελευθεροποίηση των δημόσιων χώρων στάθμευσης των αστικών ταξί στην ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου και την εφαρμογή σε αυτούς συστήματος πιάτσας.
- ☀ Τη Σχολική Εφορεία Λακατάμειας για να επιτρέψει την εγγραφή των τελειόφοιτων μαθητών του Β' Δημοτικού Σχολείου Τσερίου στο Γυμνάσιο Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, στη Λακατάμεια.
- ☀ Το Τμήμα Φορολογίας για την επιβολή φόρου ακίνητης ιδιοκτησίας σε προηγούμενο ιδιοκτήτη ακινήτου.

- ⚙ Την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου για αποκατάσταση της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος.
- ⚙ Τους Δήμους Αγλαντζιάς και Δρομοθαξιάς - Μενεού για τα τέλη αποκομιδής Σκυβάλλων.
- ⚙ Τα Κοινοτικά Συμβούλια Αγίας Μαρίνας Ξυλιάτου, Λυθροδόντα και Παλιομετόχου για το ύψος της εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών.
- ⚙ Το Κοινοτικό Συμβούλιο Κάτω Κουτραφά, την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, το Γενικό Λογιστήριο για την καταβολή συνταξιοδοτικών ωφελημάτων.
- ⚙ Το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, το Τμήμα Αθιείας και Θαλάσσιων Ερευνών και την Επιτροπή Διαχείρισης Ειδικού Ταμείου ΑΠΕ και ΕΞΕ για αποστολή απαντήσεων σε παραπονούμενους.

Ζ. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αποτίμηση της κατάστασης στον τομέα της δημόσιας υγείας δεν παρουσιάζει καμία αξιωματική πρόοδο. Αντιθέτως, τα προβλήματα που το Γραφείο μου εντοπίζει διαχρονικά, όπως καθυστερήσεις στην εξυπηρέτηση των πολιτών, μη έγκαιρη ανταπόκριση στα αιτήματά τους, έλλειψη οργάνωσης και συντονισμού μεταξύ τμημάτων και υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας καθώς και μη άσκηση, ως επί το πλείστον, σωστού και αποτελεσματικού ελέγχου από τις προϊστάμενες αρχές εξακολουθούν να υφίστανται. Ορισμένα, δε, από τα σοβαρότερα θέματα που με έχουν απασχολήσει από την έναρξη της οικονομικής κρίσης, όπως για παράδειγμα οι καταγγελίες για ιατρικές αμέλειες/πλημμέλειες παρουσιάζουν αυξητική τάση. Τούτο, σε συνάρτηση με την εν γένει αδυναμία του Υπουργείου Υγείας να χειριστεί γρήγορα και αντικειμενικά τέτοιας μορφής περιστατικά δυσχεραίνει περισσότερο τα πράγματα με αποτέλεσμα, να δημιουργούνται, διαχρονικά, ιδιαίτερα αρνητικές εντυπώσεις στους πολίτες που είναι δύσκολο να ανατραπούν.

Το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των ασθενών σε ό,τι αφορά τις ιατρικές αμέλειες/πλημμέλειες είναι ελλιπές και χρήζει βελτίωσης αφού, τέσσερα χρόνια μετά την εισήγησή μου για δημιουργία Ανεξάρτητου Μηχανισμού Εξωδικαστικού Ελέγχου Εξέτασης των Ιατρικών Πράξεων, το ζήτημα εξακολουθεί να παραμένει σε εκκρεμότητα. Η δικαστική επίλυση τέτοιας φύσης θεμάτων αν και εξακολουθεί να είναι η μόνη προσφερόμενη οδός, εντούτοις, λόγω του χρόνου που χρειάζεται η ολοκλήρωση μιας υπόθεσης από την καταχώρησή της μέχρι και την εκδίκασή της, του οικονομικού κόστους που απαιτεί, καθώς και οι ψυχολογικά επιβαρυντικές συνθήκες που η όλη διαδικασία, αναπόφευκτα, δημιουργεί, την καθιστά, ως επιλογή, δύσκολη.

Καταγγελίες που φτάνουν στο Γραφείο μου αναφορικά με αποφάσεις ή ενέργειες ιατρών που προκάλεσαν σε ασθενείς βλάβη μπορούν να τύχουν χειρισμού ως έναν περιορισμένο, από το νομικό πλαίσιο που διέπει τις αρμοδιότητές μου, βαθμό. Το ζητούμενο, ωστόσο, που σε κάθε περίπτωση είναι η αμερόληπτη και αντικειμενική εξέταση του τι συνέβη με σκοπό να προσφερθούν οι αναγκαίες απαντήσεις / εξηγήσεις και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για αποφυγή τυχόν επανάληψης παρόμοιων περιστατικών, παραμένει χωρίς, μέχρι σήμερα, η πολιτεία να είναι σε θέση να προσφέρει σε όσους θεωρούν ότι είχαν υποστεί βλάβη άλλη λιγότερο χρονοβόρα και πιο αποτελεσματική διέξοδο από τη δικαστική, όπως συμβαίνει άλλωστε στις πλείστες ανεπτυγμένες χώρες.

Αναλλοίωτο και χωρίς οποιαδήποτε δράση για εφαρμογή του παραμένει και το ζήτημα του Κλινικού Ελέγχου [Clinical Audit] στα νοσοκομεία, για το οποίο εκτενής αναφορά είχε γίνει σε Έκθεση πριν από δύο χρόνια. Η ενημέρωση από το Υπουργείο για την εισαγωγή του εν λόγω θεσμού είναι ελλιπής και αποσπασματική με τις όποιες αναφορές είχαν γίνει, μέσα κυρίως από συνεντεύξεις αξιωματούχων του Υπουργείου, να είναι γενικές και αόριστες, χωρίς χρονοδιαγράμματα και καταληκτικές ημερομηνίες. Η απουσία του εν λόγω μηχανισμού, όπως επισημαίνεται για μια ακόμη χρόνια, στερεί από τις ιατρικές υπηρεσίες ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο αυτοελέγχου και αυτοβελτίωσης αλλά και έναν χρήσιμο πυλώνα λογοδοσίας για την εφαρμογή σωστής Κλινικής Διακυβέρνησης.

1. Πλημμελής έρευνα καταγγελίας για ιατρική αμέλεια από το Υπουργείο Υγείας

Ο χειρισμός καταγγελιών που υποβάλλονται στο Υπουργείο Υγείας για ιατρική αμέλεια απασχόλησε για μια ακόμη χρονιά. Παρότι ο δικαιοδοτικός νόμος δεν επιτρέπει στον Επίτροπο να κρίνει, να σχολιάσει ή να αμφισβητήσει τις ενέργειες και τις αποφάσεις των ιατρών που άπτονται της πραγματογνωμοσύνης και της επιστημονικότητάς τους εντούτοις, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του το Γραφείο είναι σε θέση να αξιολογήσει τον τρόπο, την μέθοδο, την έκταση αλλήλ και το βάθος της έρευνας που το Υπουργείο έχει διεξαγάγει και να εκτιμήσει την επάρκεια με την οποία έτυχε χειρισμού μια τέτοια καταγγελία.

Στην υπόθεση Α/Π 104/2013 ζεύγος παραπονούμενων κατήγγειλε ότι γιατροί της Γυναικολογικής/Μαιευτικής Κλινικής του Νοσοκομείου Αρχ. Μακάριου ΙΙΙ, που ανέλαβαν την παρακολούθηση της συζύγου, κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της, υπήρξαν αμελείς αφού δεν της παρέχουν έγκαιρα την επιβεβλημένη, από ιατρικής άποψης, φροντίδα, με αποτέλεσμα το μωρό που έφερε στη ζωή να έχει σοβαρό πρόβλημα υγείας.

Τον Ιούνιο του 2012 οι παραπονούμενοι, υπέβαλαν σχετική καταγγελία στον Υπουργό Υγείας, κατονομάζοντας τους γιατρούς που θεωρούσαν υπεύθυνους. Δεν έλαβαν, ωστόσο, καμία απάντηση. Την ίδια περίοδο, για τους εν λόγω γιατρούς υποβλήθηκε στο Υπουργείο Υγείας καταγγελία και από μέλη του νοσηλευτικού προσωπικού της Γυναικολογικής/Μαιευτικής Κλινικής του νοσοκομείου.

Από τη διεξαγωγή, από το Υπουργείο, διοικητικής έρευνας, μετά από αρκετούς μήνες, προέκυψε ότι οι εμπλεκόμενοι γιατροί ενδεχομένως να είχαν υποπέσει σε πειθαρχικά παραπτώματα που σχετίζονται με αμέλεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ως εκ τούτου, το Υπουργείο Υγείας αποφάσισε να αναθέσει στον Βοηθό Διευθυντή Κλινικής/Τμήματος Γυναικολογίας του Νοσοκομείου Αρχ. Μακαρίου ΙΙΙ, τη διενέργεια πειθαρχικής έρευνας δυνάμει του άρθρου 81(2)(α) του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου 1990-2013, ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσον με τις ενέργειες, τις πράξεις ή τις παραλείψεις τους, οι υπό αναφορά ιατροί διέπραξαν οποιαδήποτε πειθαρχικά παραπτώματα κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων του Νόμου.

Η έκθεση με τα πορίσματα του ερευνώντος λειτουργού υποβλήθηκαν στην αρμόδια αρχή στις 17/01/2014. Από το περιεχόμενο της προέκυψε ότι οι εμπλεκόμενοι υπέπεσαν σε πειθαρχικά παραπτώματα, κυρίως λόγω της μη έγκαιρης απόφασής τους να προχωρήσουν σε καισαρική τομή. Το Υπουργείο Υγείας ακολουθώντας τις διατάξεις του περί Δημόσιας

Υπηρεσίας Νόμου 1990-2013 διαβίβασε το φάκελο της υπόθεσης στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για να γνωματεύσει κατά πόσον μπορούσε να διατυπωθεί κατηγορία εναντίον των εν λόγω γιατρών.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος επισήμανε ότι η παρούσα υπόθεση αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα κακοδιοίκησης και έλλειψης σεβασμού προς τον πολίτη. Δύο σχεδόν χρόνια μετά την υποβολή μιας τόσο σοβαρής καταγγελίας, το Υπουργείο Υγείας, όχι μόνο δεν απάντησε στους παραπονούμενους, αλλά δεν μερίμνησε ώστε, η πειθαρχική έρευνα εναντίον του ιατρού/ιατρών που εκ πρώτης όψεως κρίθηκε ότι μπορεί να υπέπεσαν σε πειθαρχικά παραπτώματα, να διεξαχθεί, με βάση τις πρόνοιες της νομοθεσίας και των σχετικών Κανονισμών, εντός εύλογου χρόνου. Λόγω της σοβαρότητας της υπόθεσης, η Έκθεση υποβλήθηκε τόσο στον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας όσο και στον Αναπληρωτή Διευθυντή Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας με την παράκληση όπως μελετήσουν τις παρατηρήσεις/επισημάνσεις και λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα, ώστε παρόμοια φαινόμενα που επιτείνουν το κλίμα αμφισβήτησης και δυσπιστίας του κοινού προς το κρατικό σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας και μηχανισμούς ελέγχου των πράξεων, αποφάσεων και παραλείψεων του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού, να μην παρουσιάζονται ξανά στο μέλλον.

2. Παράλειψη Υπουργείου Υγείας να διερευνήσει καταγγελία για πλημμελή ιατρική φροντίδα

Το Υπουργείο Υγείας παρουσιάζεται συνήθως διστακτικό στο να ενεργήσει άμεσα και να ερευνήσει σε βάθος και στην έκταση που απαιτούν οι καταγγελίες για αμέλεια ή πλημμέλεια των ιατρών στην άσκηση των καθηκόντων τους. Η τακτική αυτή του Υπουργείου κάθε άλλο παρά βοηθά στην εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης στις ιατρικές υπηρεσίες του δημοσίου και επιτείνει την εικόνα που κυριαρχεί, μεταξύ των ασθενών, για συγκάλυψη και αλληλοκάλυψη των ιατρών. Αποτέλεσμα, οι πλείστες έρευνες να μην καταλήγουν στην απόδοση ευθύνης αλλά και στη μη λήψη οιασδήποτε μέτρων, πειθαρχικών, διορθωτικών και άλλων.

Στην υπόθεση, Α/Π 2070/2013, δικηγόρος της παραπονούμενης προσέφυγε στην Επίτροπο επειδή το Υπουργείο Υγείας παρέλειψε να διερευνήσει καταγγελία την οποία υπέβαλε εναντίον συγκεκριμένων ιατρών για πλημμελή ιατρική φροντίδα. Λόγω της επιφανειακής και επιπόλαιας αντιμετώπισης που έτυχε η πελάτισσά του από ιατρό στο Τμήμα Ατυχημάτων και

Επειγόντων Περιστατικών (ΤΑΕΠ) του Γ.Ν. Λεμεσού, ο δικηγόρος ισχυρίστηκε ότι η υγεία της κινδύνευσε άμεσα, ενώ για να τύχει της κατάλληλης φροντίδας / θεραπείας, η οικογένειά της την μετέφερε σε ιδιωτική κλινική όπου υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση.

Όπως διαπιστώθηκε, το θέμα τέθηκε ενώπιον του Υπουργείου από τον Σεπτέμβριο του 2012, πλην όμως, δεν διερευνήθηκε ποτέ. Παρά τις διαβεβαιώσεις του Διευθυντή του Γ.Ν. Λεμεσού για εξέταση των ακτινογραφιών και υποβολής έκθεσης για το περιστατικό από τον Διευθυντή της Ορθοπαιδικής Κλινικής προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου, στα δύο χρόνια που μεσολάβησαν ουδέποτε αυτό υλοποιήθηκε. Αποτέλεσμα, η μόνη ιατρική γνώμάτευση στην οποία βασίστηκε το Υπουργείο για να απαντήσει και να απορρίψει το αίτημα της παραπονούμενης για κάλυψη των εξόδων θεραπείας στην οποία υποβλήθηκε να είναι αυτή του θεράποντος ιατρού που την εξέτασε στο ΤΑΕΠ, την οποία ο δικηγόρος της παραπονούμενης εξαρχής αμφισβήτησε.

Ο χειρισμός του θέματος από μέρους του Υπουργείου, σύμφωνα με την Επίτροπο, υπήρξε το λιγότερο ατυχής, αφού βασικές αρχές χρηστής διοίκησης είχαν παραβιαστεί. Η Διεύθυνση του Γ.Ν. Λεμεσού, το Τμήμα Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και η Γενική Διεύθυνση του Υπουργείου, σημείωσε η Επίτροπος, απέτυχαν να ασκήσουν τον εποπτικό τους ρόλο, ως ιεραρχικά προϊστάμενες διοικητικές αρχές. Μοιλονότι, οι καταγγελίες της παραπονούμενης ήταν σε γνώση τους για δύο χρόνια, οι αρμόδιες αρχές με τις πράξεις τους, κυρίως, όμως, με τις παραλείψεις τους επέτρεψαν να περάσει ο χρόνος ανεκμετάλλευστος και δεν μερίμνησαν, όπως θα έπρεπε, να εξεταστούν οι ακτινογραφίες από διοικητικά προϊστάμενο Ιατρικό Λειτουργό, ο οποίος να εκφέρει άποψη.

Η Έκθεση υποβλήθηκε στην Αναπλ. Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου, στον Αναπλ. Διευθυντή Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας καθώς και στον Διευθυντή του Γ.Ν. Λεμεσού με την εισήγηση όπως η διαδικασία εκτίμησης των αποτελεσμάτων των ακτινογραφιών από διοικητικά προϊστάμενο όργανο και υποβολή ανεξάρτητης ιατρικής γνώμатуσης προχωρήσει και ολοκληρωθεί, μέσα σε ένα μήνα.

Παραπονούμενος (Α/Π 2142/2011) προσέφυγε στην Επίτροπο καταγγέλλοντας ότι το Υπουργείο Υγείας παράλειψε να διερευνήσει σε βάθος καταγγελίες, για πράξεις ή/και παραλείψεις κρατικών ιατρικών λειτουργιών του Γ.Ν. Λευκωσίας, που ανέλαβαν την περίθαλψη του πατέρα του, ο οποίος εν τέλει απεβίωσε.

Από την έρευνα προέκυψε ότι ο πατέρας τού παραπονούμενου υπέστη διαχωριστικό ανεύρυσμα αορτής και παραπέμφθηκε από το Γενικό Νοσοκομείο Πάφου, στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας για ιατρική περίθαλψη. Μετά την άφιξή του στο Γ.Ν. Λευκωσίας και την υποβολή του σε σχετικό κλινικό-εργαστηριακό έλεγχο, μεταφέρθηκε σε ιδιωτικό νοσοκομείο στη Λευκωσία και, στη συνέχεια, στο Αμερικανικό Καρδιοθωακικό Κέντρο, όπου υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση. Ο πατέρας του παραπονούμενου κατέληξε λίγες ημέρες αργότερα.

Στην Έκθεση η Επίτροπος επισήμανε ότι δεν διεξήχθη δέουσα και επαρκής έρευνα σε σχέση με τις καταγγελίες του παραπονούμενου, το δε Υπουργείο, με την παράλειψή του να λάβει τις απόψεις όλων των εμπλεκόμενων, ανεξαιρέτως, ήταν αδύνατον να καταλήξει σε ασφαλή συμπεράσματα και να τοποθετηθεί κατά τρόπο ολοκληρωμένο, αμερόληπτο και αντικειμενικό για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Η Επίτροπος σημείωσε, επίσης, ότι βασικές αρχές χρηστής διοίκησης είχαν παραβιαστεί αφού οι καθ' ύλην ιεραρχικά προϊστάμενες διοικητικές αρχές, απέτυχαν να ασκήσουν τον εποπτικό τους ρόλο, καθώς δεν ερεύνησαν σοβαρά και στον βαθμό που έπρεπε τις συνθήκες και τα αίτια του θανάτου ενός ανθρώπου.

Η Επίτροπος επαναδιατύπωσε την εισήγησή της για θεσμοθέτηση, το συντομότερο, ενός αξιόπιστου συστήματος εξωδικαστικού ελέγχου των ιατρικών πράξεων, με την εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων και με την αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων κρατών, με σκοπό τη διεξαγωγή γρήγορης και σε βάθος έρευνας για αναζήτηση των πραγματικών αιτιών και την πλήρη διαφώτιση τόσο των ασθενών, όσο και των συγγενών.

3. Έλεγχος πρόσβασης στα νεκροτομεία των κρατικών νοσηλευτηρίων

Η πρόσβαση σε μια σειρά από ευαίσθητους χώρους στα νοσοκομεία δεν μπορεί να είναι χωρίς ελέγχους. Ιδιαίτερα όταν στους χώρους αυτούς τηρούνται πολύ ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα ή είναι χώροι που, εκ της φύσης τους, και των εργασιών που επιτελούνται σ' αυτούς, απαιτούν σεβασμό, ησυχία και αυξημένα μέτρα ασφαλείας για λόγους υγειονομικούς αληθιά και για λόγους προστασίας της ιδιωτικότητας, όσων μπορεί να επηρεαστούν από ενέργειες τρίτων προσώπων.

Το θέμα βελτίωσης του ελέγχου πρόσβασης στα νεκροτομεία προέκυψε μετά από καταγγελία (Α/Π 2120/2012) παραπονούμενου, κάτοικου Αγγλίας, αναφορικά με τους χειρισμούς των εμπλεκόμενων υπηρεσιών στη διαδικασία επαναπατρισμού της σορού του αποβιώσαντα πατέρα του.

Από την έρευνα διαφάνηκε ότι η εμπλοκή συγκεκριμένου Γραφείου Κηδειών στη διαδικασία επαναπατρισμού της σορού του πατέρα του παραπονούμενου, προέκυψε όταν ο ιδιοκτήτης του Γραφείου, ενώ βρισκόταν στο Νεκροτομείο του Νοσοκομείου Πάφου, άνοιξε το βιβλίο καταγραφής θανόντων για να δει πού βρισκόταν η σορός άλληλου προσώπου, αντιλήφθηκε την καταχώρηση του πατέρα του παραπονούμενου και σημείωσε σε πρόχειρο χαρτί το τηλέφωνο που υπήρχε καταχωρημένο ως τηλέφωνο επικοινωνίας. Αργότερα επικοινωνήσε με τον αριθμό αυτό και έτσι ενεπλάκη το Γραφείο αυτό στη διαδικασία. Σε μεταγενέστερο στάδιο, και αφού η διαδικασία επαναπατρισμού της σορού βρισκόταν ήδη σε προχωρημένο στάδιο, υπάλληλος δεύτερου Γραφείου Κηδειών επικοινωνήσε τηλεφωνικώς με υπάλληλο του αρχικά εμπλεκόμενου Γραφείου Κηδειών και ζήτησε όπως επιστραφεί η σορός στο νεκροτομείο του Νοσοκομείου Πάφου, σημειώνοντας ότι το Γραφείο Κηδειών που εκπροσωπούσε, είχε αναλάβει τον επαναπατρισμό μετά από σχετική εξουσιοδότηση από την ασφαλιστική εταιρεία του αποθανόντα. Οι εξελίξεις αυτές και οι διαδικασίες που χρειάστηκε να ακολουθηθούν για να καταστεί δυνατή η εμπλοκή του δεύτερου Γραφείου Κηδειών, είχαν ως αποτέλεσμα την ταλαιπωρία της οικογένειας του παραπονούμενου.

Όπως η Επίτροπος διαπίστωσε, στην ταλαιπωρία της οικογένειας, ρόλο διαδραμάτισε ο τρόπος που βρέθηκε να έχει εμπλοκή το πρώτο Γραφείο Κηδειών, στη διαδικασία επαναπατρισμού της σορού του πατέρα του παραπονούμενου. Ειδικότερα, αντικείμενο προβληματισμού αποτέλεσε η διαπίστωση ότι, πρόσωπο που αποκτά πρόσβαση στο νεκροτομείο κρατικού νοσηλευτηρίου, μπορεί να επιθεωρεί το βιβλίο καταχώρησης θανάτων και να πληροφορείται προσωπικά στοιχεία και δεδομένα των αποθανόντων που έχουν καταχωρηθεί σε αυτό ή και μελών της οικογένειάς τους. Με βάση τη διαπίστωση αυτή η Επίτροπος έκρινε πως η αρχή που τηρεί το σχετικό βιβλίο καταχωρήσεων θα πρέπει να επανεξετάσει τις σχετικές με την είσοδο στον χώρο διαδικασίες, δεδομένου ότι η ανέλεγκτη χρήση τέτοιων στοιχείων από πρόσωπα που έχουν πρόσβαση στο νεκροτομείο και δεν ανήκουν στο εργασιακό περιβάλλον του νοσοκομείου, όχι μόνο μπορεί να αποτελέσει αιτία δυσaréσκειας ή και ταλαιπωρίας ατόμων που σχετίζονται με το αποθανόν πρόσωπο, αλλά ενδέχεται και να εκθέσει και την ίδια.

Στα πλαίσια αυτά, έγινε εισήγηση όπως το Υπουργείο Υγείας εξετάσει, μεταξύ άλλων, το ενδεχόμενο προληπτικής λήψης μέτρων με στόχο την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τηρούνται στο βιβλίο καταχώρησης θανάτων και την αποτροπή λήψης τέτοιων δεδομένων από αναρμόδια άτομα. Ως τρόπους επίτευξης των πιο πάνω, έγινε εισήγηση για

τήρηση ξεχωριστού αρχείου πληροφοριών σε σχέση με προσωπικά στοιχεία και δεδομένα των θανόντων, η επιθεώρηση του οποίου θα είναι δυνατή μόνο από εξουσιοδοτημένα άτομα του επαγγελματικού περιβάλλοντος του νοσοκομείου ή τη διασφάλιση της συνοδείας των ατόμων που έχουν πρόσβαση στο νεκροτομείο από εξουσιοδοτημένο πρόσωπο, με τρόπο που να εξασφαλίζεται ο αποκλειστικός σκοπός της πρόσβασης και η μη διαρροή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τηρούνται εντός του νεκροτομείου.

4. Ελλιπούς έρευνα περιστατικού παροχής πλημμελούς/αμελούς ιατρικής φροντίδας

Η διεξαγωγή απλή και μόνο μιας τυπικής έρευνας για καταγγελία που άπτεται σοβαρών ιατρικών περιστατικών, η οποία αποφεύγει να καλύψει όλες τις παραμέτρους σε έκταση και σε βάθος δεν μπορεί να είναι αποδεκτή. Για κάθε περιστατικό που τίθεται ενώπιόν του και αφορά κίνδυνο που διέτρεξε υγεία ασθενών, ενώ ήταν υπό την φροντίδα λειτουργών στα κρατικά νοσηλευτήρια, το Υπουργείο Υγείας οφείλει να επιδεικνύει τη μέγιστη ευαισθησία και τον απαραίτητο ζήλο για την πλήρη και σε βάθος διερεύνησή του. Πόσο μάλλον όταν πρόκειται για περιστατικά που αφορούν απώλεια ή κίνδυνο απώλειας ζωής.

Στην υπόθεση, Α/Π 2175/2011, παραπονούμενη ισχυρίστηκε ότι η έρευνα που διενήργησε το Υπουργείο Υγείας σε σχέση με τις καταγγελίες της για πλημμελή/αμελή χειρισμό τής περίπτωσης της στο Νοσοκομείο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ΙΙΙ (Ν.Α.Μ. ΙΙΙ) ήταν πρόχειρη και ελλιπούς.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου, προέκυψε ότι η παραπονούμενη, κατά τη διάρκεια θεραπείας (βραχυθεραπεία) στο Ογκολογικό Κέντρο της Τράπεζας Κύπρου, για τοποθέτηση κοιλιακού προωθητήρα, υπέστη διάτρηση κοιλιακού θόλου. Ο διενεργών την επέμβαση Ογκολόγος την παρέπεμψε στα εξωτερικά ιατρεία του Γυναικολογικού Τμήματος του Ν.Α.Μ. ΙΙΙ, στα οποία η παραπονούμενη μετέβη πεζή. Στο Μακάρειο Νοσοκομείο, η παραπονούμενη εξετάστηκε από την επί καθηκοντι ιατρό, η οποία διαπίστωσε διάνοιξη κοιλιακού κοιλοβώματος και στη συνέχεια, μετέβη στη Λεμεσό, όπου εξετάστηκε από ιδιώτη γυναικολόγο και υποβλήθηκε, τελικά, σε χειρουργική επέμβαση. Με σχετική επιστολή, ο δικηγόρος της παραπονούμενης αποτάθηκε στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας, καταγγέλλοντας τις παραλείψεις των ιατρικών λειτουργών του Ν.Α.Μ. ΙΙΙ, σε σχέση με τον χειρισμό της περίπτωσης της πελάτισσάς του. Σύμφωνα με την καταγγελία, σε κανένα στάδιο δεν εξηγήθηκε

στην πελάτισσά του ο κίνδυνος που διέτρεχε η υγεία της και δεν υπήρξε, αν και θα έπρεπε, οποιαδήποτε διευθέτηση για μεταφορά της σε άλλη Επαρχία με ασθενοφόρο.

Στην Έκθεση επισημάνθηκε ότι για την εξέταση των καταγγελιών της παραπονούμενης, δεν διενεργήθηκε από το Υπουργείο ουσιαστική έρευνα. Για το περιστατικό φαίνεται πως λήφθηκε απλά και μόνο γραπτώς, η άποψη της επί καθηκοντι ιατρού που είχε εξετάσει την παραπονούμενη στο Ν.Α.Μ. ΙΙΙ. Η έρευνα υπήρξε επιφανειακή και πρόχειρη με τα ενώπιον της ερευνώσας αρχής στοιχεία να μην τεκμηριώνουν οποιαδήποτε από τις δύο θέσεις που προβάλλονταν. Πέραν του ότι βασικές αρχές χρηστής διοίκησης είχαν στην προκειμένη περίπτωση παραβιαστεί, η Επίτροπος έκρινε επίσης ότι οι ιεραρχικά προϊστάμενες διοικητικές αρχές, απέτυχαν να ασκήσουν τον εποπτικό τους ρόλο, καθώς δεν ερεύνησαν κατά τρόπο αντικειμενικό και ολοκληρωμένο τα όσα είχαν σχέση με το χειρισμό του περιστατικού. Επιπλέον, η Επίτροπος Διοικήσεως αναφέρθηκε στο γεγονός ότι η στάση του αρμόδιου Υπουργείου για τέτοιες καταγγελίες, η οποία κρίθηκε ανεπίτρεπτη και προβληματική, υπήρξε αντικείμενο Έκθεσης του Γραφείου και στο παρελθόν.

Καταληκτικά υποβλήθηκε εκ νέου η εισήγηση όπως θεσμοθετηθεί, το συντομότερο, ένα αξιόπιστο σύστημα ελέγχου των ιατρικών πράξεων, με σκοπό τη διεξαγωγή γρήγορης και σε βάθος έρευνας. Έγινε, επίσης, εισήγηση για την κατάρτιση ενός πρωτοκόλλου που θα ρυθμίζει με ακρίβεια τη διαδικασία αποδέσμευσης ασθενούς που εξετάζεται στα εξωτερικά ιατρεία.

II. ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Σε αρκετές περιπτώσεις η παρέμβαση του Επιτρόπου είναι αρκετή ώστε ένα πρόβλημα που προέκυψε να επιλυθεί άμεσα και χωρίς χρονοτριβή, μετά από επανεξέτασή του από τη διοίκηση. Κατά το έτος που παρήλθε στις θετικές αντιδράσεις του Υπουργείου καταγράφονται οι ακόλουθες περιπτώσεις.

⚙ **Παραπονούμενος (Α/Π 664/2014)** προσέφυγε στην Επίτροπο λόγω υπερβολικής καθυστέρησης στην υποβολή του σε Μαγνητική Τομογραφία (MRI). Μετά την παρέμβαση του Γραφείου το ραντεβού διευθετήθηκε σχετικά άμεσα.

⚙️ Οργάνωση ασθενών προσέφυγε στον Επίτροπο (Α/Π 1037/2014) αναφορικά με την μη χορήγηση συγκεκριμένου φαρμάκου σε πέντε πάσχοντα μέλη της το οποίο, σε περίπτωση που υποχρεώνονταν να το αγοράσουν, θα είχε σοβαρό κόστος. Μετά από παρέμβαση του Γραφείου το αίτημα ικανοποιήθηκε.

⚙️ Παραπονούμενη (Α/Π 1161/2014) η οποία δεν πληρούσε τα κριτήρια, όπως αυτά προβλέπονται από τους περί Ιατρικών Ιδρυμάτων και Υπηρεσιών (Ρύθμισις και Τέλη) Νόμων, του 1978 έως 2013, και των περί Κυβερνητικών Ιατρικών Ιδρυμάτων και Υπηρεσιών (Τροποποιητικών) Κανονισμών του 2000 έως 2013, για την παραχώρηση ταυτότητας νοσηλείας έτυχε έγκρισης, κατ' εξαίρεση, από τον Υπουργό ύστερα από παρέμβαση του Γραφείου.

⚙️ Παραπονούμενος (Α/Π 1477/2014) προσέφυγε στον Επίτροπο αναφορικά με την καθυστέρηση που παρατηρείτο στην ετοιμασία και παράδοση ιατρικής έκθεσης που είχε ζητήσει από το Γ.Ν. Λεμεσού όπου είχε νοσηλευτεί. Με την μεσολάβηση του Γραφείου ο παραπονούμενος έλαβε σχεδόν άμεσα την έκθεση.

Η. ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Στον Τομέα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων εμπίπτει η ευθύνη της διερεύνησης παραπόνων που σχετίζονται τόσο με θέματα παιδείας, όσο και με ζητήματα που προκύπτουν λόγω ύπαρξης υπαλληλικής σχέσης, εφόσον στη σχέση αυτή ο εργοδότης είναι το ίδιο το Κράτος, είτε άμεσα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των παραπόνων που δέχθηκε ο συγκεκριμένος τομέας. Είναι, δε, χαρακτηριστικό ότι κατά το έτος 2014, σημαντικό ποσοστό των υποβληθέντων παραπόνων άπτεται οικονομικής φύσεως ζητημάτων, γεγονός που δεν μπορεί παρά να συσχετιστεί με την οικονομική κρίση που βιώνει ο τόπος.

Ο διπλασιασμός του αριθμού των παραπόνων που το Γραφείο έλαβε, με αντικείμενο τις μεταθέσεις των εκπαιδευτικών είναι επίσης άξιος μνείας και σχετίζεται, προφανώς, με τις ανάγκες που οι εμπλεκόμενες κατά περίπτωση υπηρεσίες κλήθηκαν να καλύψουν, λόγω και της ύπαρξης κενών θέσεων, ευρισκομένων υψηλά στην ιεραρχία της Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας.

Κατά το 2014, δεν έλθειψαν τα φαινόμενα κακοδιοίκησης, όπως αυτά των καθυστερήσεων και παραβιάσεων αρχών χρηστής διοίκησης από κυβερνητικές υπηρεσίες, ημικρατικούς Οργανισμούς και Δήμους / Κοινοτικά Συμβούλια.

Ι. ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Οικονομικά ωφελήματα

1.1. Η άρνηση, εκ μέρους του Υπουργείου Υγείας, να καταβάλει οφειλόμενα οδοιπορικά έξοδα ήταν το αντικείμενο παραπόνου που υπέβαλε νεοπροσληφθείσα Ιατρική Λειτουργός (Α/Π 2769/2012) η οποία, ενώ αρχικά, τοποθετήθηκε για εργασία στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, ενημερώθηκε, προφορικά, ότι λόγω επείγουσών υπηρεσιακών αναγκών θα αναλάβει, αρχικά, καθήκοντα στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας, για περίοδο περίπου δύο μηνών. Σε κατοπινό αίτημά της για καταβολή αποζημίωσης για τα οδοιπορικά έξοδα που αυτή επωμιζόταν για σκοπούς μετάβασής της από την κατοικία της (Λευκωσία) προς το Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας, ενημερώθηκε ότι η αρχική τοποθέτησή της ήταν στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας και ότι ήταν εκ παραδρομής που τοποθετήθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας.

Καταρρίπτοντας τη θέση αυτή του Υπουργείου Υγείας η Επίτροπος, στην Έκθεσή της, τόνισε ότι η επίκληση παραδρομής, δεκαπέντε και πλέον μήνες μετά τον διορισμό της παραπονούμενης, δεν μπορεί να πείσει. Διαπιστώθηκαν κακοί χειρισμοί, εκ μέρους του εμπλεκόμενου Υπουργείου, σε σχέση με το θέμα της τοποθέτησης της παραπονούμενης, καθώς και καθυστέρηση του ιδίου στο να λάβει επισήμως απόφαση στο θέμα, δεδομένου ότι, κατά νόμον, όφειλε να αποφασίσει κάτι τέτοιο κατά τον διορισμό της. Οι κακοί χειρισμοί, ανέφερε η Επίτροπος, οδήγησαν στη θεμελίωση δικαιώματος της παραπονούμενης για κάλυψη των οδοιπορικών εξόδων της από την ημέρα που ανέλαβε καθήκοντα στη Λάρνακα, μέχρι και την επίκληση από το Υπουργείο παραδρομής στην τοποθέτησή της. Η άρνηση καταβολής των οδοιπορικών στην παραπονούμενη, όπως αναδείχθηκε μέσα από την Έκθεση, αντίκειται όχι μόνο στην ισχύουσα νομοθεσία, αλλά και στην αρχή της καλής πίστης. Στην Έκθεση έγινε αναφορά και στην παράλειψη του Υπουργείου Υγείας να απαντήσει στην ίδια την παραπονούμενη, σε σχέση με την έκβαση του αιτήματός της για καταβολή οδοιπορικών, δεδομένου ότι η παράλειψη αυτή παραβιάζει υποχρέωση που εκπηγάει από το άρθρο 29 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, για αποστολή απάντησης μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Έγινε εισήγηση όπως το εμπλεκόμενο Υπουργείο καταβάλει στην παραπονούμενη αποζημίωση για τα οδοιπορικά έξοδα που αυτή επωμιζόταν, για σκοπούς μετάβασής της από την κατοικία της προς το Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας και αντίστροφα. Το θέμα διευθετήθηκε, με την καταβολή από το εμπλεκόμενο Υπουργείο στην παραπονούμενη των οδοιπορικών εξόδων της, εξέλιξη που συνιστούσε συμμόρφωση στην εισήγηση της Επιτρόπου.

1.2. Ο επανακαθορισμός του ύψους του πτητικού επιδόματός τους, ήταν το αντικείμενο παραπόνου (Α/Π 2054/2013) που υπέβαλαν τα μέλη της Μονάδας Αεροπορικών Επιχειρήσεων της Αστυνομίας (ΜΑΕΠ), ώστε αυτό να συμβαδίζει με εκείνο που καταβάλλεται στους ιπτάμενους Αξιωματικούς του Στρατού της Δημοκρατίας, όπως προνοούσε παλαιότερη απόφαση του Διευθυντή του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού. Αυτό που διαπιστώθηκε ήταν ότι το επίδομα των ιπταμένων μελών του Στρατού αναθεωρήθηκε τέσσερις φορές, με συνέπεια να αυξηθεί, ενώ το επίδομα των μελών της ΜΑΕΠ ουδέποτε αναθεωρήθηκε.

Σε κάθε περίπτωση, όπως σημειώθηκε, η παρέμβαση του Επιτρόπου Διοικήσεως δεν μπορεί να συνεπάγεται ούτε αύξηση των δαπανών του κράτους, ούτε ανατροπή των δικαιωμάτων τρίτων προσώπων. Δηλαδή, εισήγηση περί αύξησης του πτητικού επιδόματος των παραπονυμένων, ώστε να εξισωθεί με αυτό των μελών του Στρατού, θα συνεπάγετο επιβάρυνση του Κρατικού Προϋπολογισμού (και αυτό σε περίοδο οικονομικής ύφεσης), ενώ εισήγηση περί μείωσης του αντίστοιχου επιδόματος των τελευταίων και για τον ίδιο σκοπό, θα συνεπάγετο ανατροπή δικών τους δικαιωμάτων. Για τους λόγους αυτούς, καθώς και λόγω της δύσκολης οικονομικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται ο τόπος, η Επίτροπος δεν προέβη σε εισήγηση αυτού του περιεχομένου. Η Έκθεση υπεβλήθη στους αρμόδιους Υπουργούς Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και Οικονομικών, προκειμένου το θέμα να εξεταστεί μόλις οι οικονομικές συνθήκες το επιτρέψουν.

1.3. Το θέμα της αστικής ευθύνης των δημοσίων υπαλλήλων, έναντι της Δημοκρατίας, για πράξεις ή παραλείψεις τους, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, στην περίπτωση που η Δημοκρατία υποχρεωθεί να καταβάλει αποζημιώσεις γι' αυτές, απασχόλησε το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, μετά από παράπονο (Α/Π 849/2014) που υπέβαλλε έκτακτη λειτουργός του Τμήματος Αθιείας και θαλάσσιων Ερευνών, το οποίο στρεφόταν εναντίον παράλειψης υπαλλήλου υπηρετούσας, τότε, στο ίδιο Τμήμα.

Συγκεκριμένα, το παράπονο αφορούσε την καθυστέρηση που σημειώθηκε εκ μέρους τής αρμόδιας Γραμματειακού λειτουργού, να διεκπεραιώσει ό,τι απαιτείτο να διεκπεραιωθεί εκ μέρους της, σε σχέση με αίτηση της παραπονούμενης προς τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, για λήψη επιδόματος ασθενείας. Η καθυστέρηση αυτή είχε ως συνέπεια η εν λόγω αίτηση να υποβληθεί εκπρόθεσμα και να απορριφθεί. Στην προκειμένη περίπτωση, η παραπονούμενη ισχυρίστηκε ότι δικαιούτο να ικανοποιηθεί το αίτημά της εκ μέρους της Δημοκρατίας, αφού η αιτία του εκπρόθεσμου της αιτήσεώς της είναι η παράλειψη που σημειώθηκε εκ μέρους υπαλλήλου της τελευταίας, για την οποία παράλειψη η ίδια δεν έφερε οποιαδήποτε ευθύνη.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η παραπονούμενη, έκτακτη λειτουργός στο εμπλεκόμενο τμήμα, απώλεσε το δικαίωμά της για λήψη επιδόματος ασθενείας από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, για λόγους που είχαν να κάνουν αποκλειστικά με τον τρόπο που συγκεκριμένη δημόσιος υπάλληλος χειρίστηκε το ζήτημα, στα πλαίσια άσκησης των καθηκόντων της. Η απώλεια του υπό αναφορά δικαιώματος της παραπονούμενης, είπε η Επίτροπος, απέληξε σε οικονομική ζημιά, συγκεκριμένου ύψους. Η ζημιά αυτή θα πρέπει να αρθεί, σημείωσε, με καταβολή αποζημίωσης στην ίδια, εκ μέρους της Δημοκρατίας, συγκεκριμένης υπαλλήλου της οποίας οι χειρισμοί αποτέλεσαν τη γενεσιουργό αιτία της ζημιάς αυτής. Όταν, δε, η αποζημίωση καταβληθεί εκ μέρους της Δημοκρατίας στην παραπονούμενη, η πρώτη μπορεί να ενεργήσει κατά τον τρόπο που το άρθρο 70 του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου προβλέπει. Μετά την υποβολή της Έκθεσης, ο Υπουργός Οικονομικών, ως Αρμόδια Αρχή, κατόπιν εισήγησης του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, διόρισε ερευνώντα λειτουργό για διεξαγωγή πειθαρχικής έρευνας εναντίον της Γραμματειακού λειτουργού, ενώ από τη διερεύνηση του ζητήματος από πλευράς Υπουργείου Οικονομικών, για το θέμα της αστικής ευθύνης, το τελευταίο κατέληξε ότι αυτό χρήζει περαιτέρω εξέτασης και θα συζητηθεί με τον Γενικό Εισαγγελέα και τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας.

1.4. Η διαφορετική μισθοδοτική μεταχείριση των αντικαταστατών εκπαιδευτικών λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης, σε σχέση με αυτούς της Δημοτικής Εκπαίδευσης, ήταν το αντικείμενο παραπόνου που απασχόλησε την Επίτροπο, μετά από παράπονο (Α/Π 757/2014) που υπέβαλε η Επιτροπή Αντικαταστατών Μέσης Εκπαίδευσης, κατά της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Αυτό που διαπιστώθηκε ήταν, ότι στις περιπτώσεις διορισμού αντικαταστατών στη Μέση Εκπαίδευση, αυτοί αμείβονται με μέρος μόνο του μισθού του πρωτοδιόριστου καθηγητή, ενώ στις περιπτώσεις διορισμού αντικαταστατών στη Δημοτική Εκπαίδευση, αυτοί αμείβονται με το όλην του μισθού πρωτοδιόριστου δασκάλου.

Από την έρευνα προέκυψε ότι τα καθήκοντα αμφοτέρων των κατηγοριών των εκπαιδευτικών, τα οποία αυτές οφείλουν, δυνάμει των νομοθετικών προνοιών, να ασκούν, δεν προκύπτει να διαφέρουν ουσιωδώς μεταξύ τους, ούτε ως προς το είδος, ούτε ως προς τον φόρτο εργασίας. Με αυτό το δεδομένο, η Επίτροπος επισήμανε ότι ο καθορισμός της αντιμισθίας των αντικαταστατών εκπαιδευτικών στη μία περίπτωση, αυτήν των δασκάλων, ανεξάρτητα από τον αριθμό των διδακτικών περιόδων για τις οποίες αυτοί καλούνται να υπηρετήσουν και στην άλλη, αυτήν των καθηγητών, με βάση τις διδακτικές περιόδους για τις οποίες αυτοί καλούνται να υπηρετήσουν, δεν βρίσκει οποιοδήποτε νομοθετικό έρεισμα, παρά μόνο, όπως σημειώθηκε, πρόκειται για μία αυθαίρετη τακτική αδράνειας, εν τέλει, του εμπλεκόμενου Υπουργείου, να αντιμετωπίσει το ζήτημα, με αποτέλεσμα να διατηρείται μια κατάσταση άνισης μεταχείρισης των δύο κατηγοριών εκπαιδευτικών.

Έτσι -και αφού υπογραμμίστηκε ότι δεν εμπόει στις αρμοδιότητές της Επίτροπου να προτείνει λύσεις που θα συνεπάγονται επιβάρυνση του Κρατικού Προϋπολογισμού- η Έκθεση περιορίστηκε στη διαπίστωση της ανισότητας, ενώ εισήγηση της Επίτροπου ήταν όπως το Υπουργείο εξεύρει, το συντομότερο δυνατό, τρόπους άρσης της. Η Έκθεση κρίθηκε χρήσιμο να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή Παιδείας της Βουλής. Μετά την υποβολή της Έκθεσης, ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού, κατόπιν διαβουλεύσεων με τις Εκπαιδευτικές Οργανώσεις, κατέληξε, στη βάση των συστάσεων της Επίτροπου, σε διευθέτηση του ζητήματος, η οποία και τέθηκε σε εφαρμογή από τις 15 Δεκεμβρίου 2015.

1.5. Την άνιση μεταχείριση συγκεκριμένου θεατρικού Σχήματος, κατά την εφαρμογή των Σχεδίων Επιχορήγησης Θεατρικής Δημιουργίας που εφαρμόζει ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου διαπίστωσε η Επίτροπος, μετά από υποβολή παραπόνου (Α/Π 1663/2013), με αποτέλεσμα να εισηγηθεί την επανεξέταση του τρόπου αντιμετώπισης των αιτήσεων των διαφόρων Σχημάτων, με γνώμονα την ίση μεταχείριση και στόχο την καλύτερη δυνατή θεατρική ανάπτυξη του τόπου. Πρότεινε, επιπλέον, τη μελέτη των πρακτικών που ακολουθούνται σε σχέση με το ζήτημα των επιχορηγήσεων σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και, ανάλογα με τα συμπεράσματα στα οποία θα καταλήξει η μελέτη αυτή, να ληφθούν και συγκεκριμένες αποφάσεις.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος κατέληξε ότι συγκεκριμένο Σχέδιο των Επιχορηγήσεων του εμπλεκόμενου Οργανισμού παρουσιάζεται μάλλον ως κεκτημένο δικαίωμα επίσης συγκεκριμένων Σχημάτων, παρά ως Σχέδιο, στη βάση του οποίου μπορούν όλα τα Σχήματα να διεκδικούν επιχορήγηση επί ίσοις όροις και να τύχουν της επιχορήγησης αυτής εφόσον πληρούν τους όρους και τα κριτήριά του.

Η Έκθεση κρίθηκε σκόπιμο να κοινοποιηθεί στη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Μετά την υποβολή της Έκθεσης, ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου, με επιστολή του ενημέρωσε, μεταξύ άλλων, την Επίτροπο ότι ο Οργανισμός βρίσκεται σε διαδικασία αλληλαγής του τρόπου διάθεσης των χορηγιών.

2. Πειθαρχικά θέματα

2.1. Η υποχρέωση τήρησης των εκάστοτε ισχυόντων Κανονισμών των Κοινοτικών Συμβουλίων, καθώς και η άμεση διεξαγωγή έρευνας σε σχέση με τις καταγγελίες της παραπονούμενης, ήταν η εισήγηση της Επιτρόπου, μετά από καταγγελία υπαλλήλου του Κοινοτικού Συμβουλίου Αυγόρου, κατά του εν λόγω Συμβουλίου, αναφορικά με απειλητική και προσβλητική συμπεριφορά της οποίας τύχανε από προϊστάμενό της, για την οποία το Συμβούλιο τηρούσε στάση ανοχής, παρότι τις σχετικές αναφορές της παραπονούμενης (Α/Π 477/2014).

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος, μετά τη διαπίστωση ότι οι καταγγελίες της παραπονούμενης ουδέποτε έτυχαν οποιασδήποτε διερεύνησης κατά τον νενομισμένο τρόπο, επέστησε την προσοχή του εμπλεκόμενου Συμβουλίου στις πρόνοιες των περί Κοινοτικών Υπηρεσιών Κανονισμών, που επιβάλλουν στον Πρόεδρό του, όταν του καταγγέλλεται συμπεριφορά που

πιθανόν να συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα διαπραχθέν από υπάλληλό του, να ενημερώσει το Συμβούλιο, που με τη σειρά του οφείλει να μεριμνήσει για τη διεξαγωγή έρευνας κατά συγκεκριμένο τρόπο. Η εφαρμογή της νομοθεσίας, τόνισε η Επίτροπος, δεν αποτελεί επιλογή, αλλά υποχρέωση. Η Έκθεση κρίθηκε σκόπιμο να κοινοποιηθεί στον Αναπλ. Έπαρχο Αμμοχώστου.

Προς συμμόρφωση στις εισηγήσεις της Επιτρόπου, το Κοινοτικό Συμβούλιο Αυγόρου διόρισε Έρευνώντα Λειτουργό και διερεύνησε το ενδεχόμενο διάπραξης πειθαρχικού παραπτώματος από τον υπάλληλο του εμπλεκόμενου Συμβουλίου. Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας διαφάνηκε ότι ο εν λόγω υπάλληλος είναι πιθανόν να διέπραξε πειθαρχικό παράπτωμα, για το οποίο στη συνέχεια κατηγορήθηκε. Η πειθαρχική διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη.

3. Επαγγελματικά Δικαιώματα

3.1. Με το αδικαιοδότη μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτήθηκε, ώστε το Συμβούλιο Εγγραφής Κτηματομεσιτών να εξετάσει την αίτηση του παραπονούμενου για εγγραφή στο Μητρώο Βοηθών Κτηματομεσιτών, ασχολήθηκε η Επίτροπος (Α/Π 2381/2013). Το διάστημα μάλιστα ήταν τέτοιας διάρκειας που, ουσιαστικά, ακύρωσε τη δωδεκάμηνη εργασία του παραπονούμενου ως Βοηθού Κτηματομεσίτη, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για εγγραφή στο Μητρώο Κτηματομεσιτών.

Ψέγοντας την όλη διαδικασία εξέτασης της αίτησης του παραπονούμενου από το εμπλεκόμενο Συμβούλιο, η Επίτροπος επισήμανε ότι, δυνάμει της κείμενης νομοθεσίας, αίτηση για εγγραφή ασκούμενου κτηματομεσίτη θα πρέπει να υποβάλλεται όχι αργότερα από 30 ημέρες από την ημερομηνία έναρξης της εργοδότησης, σε διαφορετική, δε, περίπτωση, η περίοδος άσκησης θα θεωρείται ότι άρχισε τριάντα ημέρες πριν από την υποβολή αίτησης εγγραφής δυνάμει του άρθρου αυτού, και η ημερομηνία αυτή θα καταχωρείται στο σχετικό πιστοποιητικό ως ημερομηνία έναρξης της άσκησης. Στην προκειμένη περίπτωση, η περίοδος άσκησης του παραπονούμενου θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι άρχισε την 9η Ιουνίου 2012, ένα μήνα πριν την 8η Ιουλίου 2012, που κατέθεσε την αίτησή του, συνοδευόμενη με τα απαραίτητα πιστοποιητικά και όχι ότι άρχισε να τρέχει όταν το Συμβούλιο αποφάσισε να εγκρίνει την αίτησή του, οπότε και μόνο, κατά το ίδιο Συμβούλιο, υπολογίζεται ο χρόνος άσκησης του ως Βοηθού Κτηματομεσίτη.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος τόνισε ότι δεν αφορά τους αιτητές για εγγραφή στα Μητρώα που τηρεί το Συμβούλιο, ο φόρτος εργασίας είτε των Μελών του, είτε των υπαλλήλων του, ο οποίος δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο ακύρωσης οποιουδήποτε διαστήματος της περιόδου που πρόσωπο αποδεδειγμένα ασκείται ως Βοηθός Κτηματομεσίτης. Καταλήγοντας στο συμπέρασμα πως ο παραπονούμενος έχει από την 8η Ιουνίου 2013 συμπληρώσει περίοδο άσκησης ενός έτους ως Βοηθός Κτηματομεσίτης, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως του εκδοθεί σχετικό πιστοποιητικό άσκησης του επαγγέλματος.

Η ολιγωρία που το εμπλεκόμενο Συμβούλιο επέδειξε, τόσο σε σχέση με την εξέταση της αίτησης του παραπονούμενου, όσο και για συμμόρφωση προς τις υποδείξεις της Επιτρόπου, συνιστά παραβίαση του δικαιώματος του παραπονούμενου για άσκηση του επαγγέλματος το οποίο επέλεξε να ασκήσει. Ο τρόπος δράσης του εμπλεκόμενου Συμβουλίου είναι θέμα που προβληματίζει, γενικά, την Επίτροπο.

Στην προκειμένη περίπτωση, μόλις κατά τον Απρίλιο του 2015, το εμπλεκόμενο Συμβούλιο αποφάσισε να συμμορφωθεί, εν τέλει, με τις εισηγήσεις της Επιτρόπου, γεγονός που, ωστόσο, είναι πρακτικά αδύνατο να διαγράψει, καθ' οιονδήποτε τρόπο, τον διαδραμόντα χρόνο.

3.2. Η πρακτική του Τμήματος Δασών να εργοδοτεί μόνο αποφοίτους του Δασικού Κολλεγίου Κύπρου (ΔΚΚ) σε θέσεις Δασικού Λειτουργού Καθορισμένης Διάρκειας ήταν το αντικείμενο παραπόνου (Α/Π 2059/2013) που υπέβαλε ομάδα αποφοίτων Τμημάτων Δασοπονίας Ελληνικών Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ). Οι παραπονούμενοι προέβαλαν τη θέση ότι και οι απόφοιτοι των Τμημάτων Δασοπονίας των ΤΕΙ είναι σε θέση να ασκούν τα καθήκοντα των εν λόγω θέσεων και ότι αυτή η πρακτική, υπό τις επικρατούσες δημοσιονομικές συνθήκες, εκμηδενίζει, ουσιαστικά, τις πιθανότητες επαγγελματικής αποκατάστασής τους.

Αυτό που διαπιστώθηκε ήταν ότι η πιο πάνω πρακτική βρίσκει νομοθετικό έρεισμα στους περί Δασικών Μαθητευομένων (Εισαγωγή και Όροι Εκπαίδευσης) στο Δασικό Κολλέγιο Κανονισμούς του 2002 έως 2008, στον περί της Διαδικασίας Πρόσληψης Εργοδοτούμενων Καθορισμένης Διάρκειας στη Δημόσια Υπηρεσία και για άλλα Συναφή Θέματα Νόμο του 2011 και στους περί Προϋπολογισμού Νόμους.

Στη σχετική Έκθεση τονίστηκε ότι το δικαίωμα πρόσβασης στις δημόσιες λειτουργίες είναι θεμελιώδες πολιτικό δικαίωμα, στενά συνυφασμένο με την ιδιότητα του πολίτη. Η ίση

πρόσβαση στις δημόσιες λειτουργίες επιβάλλει την κατάληψή τους σύμφωνα με την αρχή της αξιοκρατίας, ενώ η επιλογή των υποψηφίων θα πρέπει να γίνεται με αντικειμενικό τρόπο και με διαφανείς διαδικασίες. Μόνο με την προκήρυξη των θέσεων, ανέφερε η Επίτροπος, και την πρόσκληση προς κάθε πολίτη της Δημοκρατίας, που κατέχει τα απαιτούμενα προσόντα για διορισμό, να διεκδικήσει τη θέση, εκπληρούται η επιτακτική υποχρέωση της πολιτείας για παροχή στους πολίτες της ίσων ευκαιριών διεκδίκησης θέσεων στο δημόσιο. Όπως σημειώθηκε, η προνομιακή απασχόληση αποφοίτων του ΔΚΚ σε θέσεις Δασικών Λειτουργιών Καθορισμένης Διάρκειας, χωρίς την προκήρυξη των θέσεων και χωρίς την παροχή της δυνατότητας σε κάθε κάτοχο των απαιτούμενων, για άσκηση των καθηκόντων της θέσης, προσόντων, παραβιάζει το δικαίωμα της ισότητας στην πρόσβαση στις δημόσιες λειτουργίες και της εξασφάλισης ίσων ευκαιριών σε κάθε πολίτη για τη διεκδίκηση θέσης ή αξιώματος στην πολιτεία, ενώ, ταυτόχρονα, δεν παρέχει ούτε και τα εχέγγυα για διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος με το διορισμό των καταλληλότερων.

Αντίγραφο της Έκθεσης κοινοποιήθηκε στον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, με την εισήγηση όπως προβεί στις κατάλληλες διοικητικές ή/και κανονιστικές φύσεως ενέργειες, ώστε, από τούδε και στο εξής, τις κενές θέσεις Δασικού Λειτουργού Καθορισμένης Διάρκειας να μπορούν να διεκδικήσουν όλοι όσοι δύνανται να διεκδικήσουν τις μόνιμες θέσεις Δασικού Λειτουργού.

3.3. Το σοβαρό θέμα της έλλειψης οποιωνδήποτε κριτηρίων καταρτισμού των καταλόγων διερμηνέων στα δικαστήρια της Δημοκρατίας ανέδειξε η διερεύνηση παραπόνου (Α/Π 1730/2014) που υπέβαλε μεταφραστής/διερμηνέας, αναφορικά με τη διαδικασία που ακολουθείται, όταν παρίσταται ανάγκη κλήσης διερμηνέως σ' αυτά.

Αυτό που διαπιστώθηκε ότι γίνεται στην πράξη είναι να εκδηλώνει το ενδιαφέρον του οποιοσδήποτε και οποτεδήποτε ο ίδιος αποφασίσει, χωρίς να προβλέπεται οπουδήποτε και οτιδήποτε σχετικό με τα απαιτούμενα προσόντα, χωρίς οποιονδήποτε χρονικό περιορισμό και εφόσον έτυχε να περιέλθει σε γνώση του ότι μπορεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, να δηλώσει ότι είναι ενδιαφερόμενος. Το εκδηλωθέν, δε, ενδιαφέρον, εν είδει αίτησης, τότε μόνο εξετάζεται, αν το αρμόδιο όργανο κρίνει, ανέλεγκτα, ότι υπάρχει ανάγκη.

Όπως η Επίτροπος κατέληξε, η τακτική που εφαρμόζεται σήμερα είναι απηρχαιωμένη και στερούμενη οποιασδήποτε νομιμοποιητικής βάσης. Επισημάνθηκε ότι η κρίση για το αν υπάρχει ή όχι ανάγκη δεν αιτιολογείται καθ' οιονδήποτε τρόπο και, συνεπώς, πιθανό να είναι

και παντελώς αυθαίρετη, χωρίς να αποκλείεται αυτή να εξυπηρετεί και οποιονδήποτε αλλότριο σκοπό. Όπως, περαιτέρω, διαπιστώθηκε, δεν λαμβάνεται υπόψη ούτε και το αν ο ενδιαφερόμενος είναι άνεργος ή συνταξιούχος, αλλιώς ούτε και γίνεται δέουσα έρευνα για τους ακαδημαϊκούς τίτλους και τα προσόντα των ενδιαφερομένων.

Ο κάθε ενδιαφερόμενος για παροχή υπηρεσιών διερμηνείας στα δικαστήρια δικαιούται, αναφέρθηκε στην Έκθεση, να διεκδικεί, σε ίση βάση με όλους τους άλλους ενδιαφερόμενους, το δικαίωμά του να παρέχει τέτοιες υπηρεσίες έναντι αμοιβής. Αυτό προϋποθέτει τη θεσμοθέτηση κριτηρίων και διαδικασιών, τη δημοσίευση ανακοινώσεων προς τους ενδιαφερόμενους για τη δυνατότητά τους να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους, την πρόβλεψη του ανώτατου αριθμού των διερμηνέων που δυνατόν να περιλαμβάνει ο εν λόγω κατάλογος για την κάθε γλώσσα, την εξέταση των αιτήσεων με διαφανή και δίκαιο τρόπο, τη λήψη αιτιολογημένων αποφάσεων συμπερίληψης ή μη των ενδιαφερομένων στον κατάλογο και τη δημοσίευση του καταλόγου αυτού κατά τον τρόπο που θα κριθεί κατάλληλος.

Η Επίτροπος κατέληξε ότι κανένα μέτρο, προς αποφυγή του ενδεχομένου τα όργανα που προβαίνουν στην εγγραφή και/ή κλήση για παροχή υπηρεσιών διερμηνέων στα δικαστήρια να ενεργούν κατά το δοκούν δεν φαίνεται να έχει ληφθεί μέχρι τώρα. Εν όψει τούτου, υποβλήθηκε εισήγηση για θεσμοθέτηση συγκεκριμένων, δίκαιων και διαφανών διαδικασιών, που να διέπουν τον τρόπο εγγραφής και κλήσης των ενδιαφερομένων για παροχή υπηρεσιών διερμηνείας στα δικαστήρια. Η εισήγηση υποβλήθηκε στην Αρχιπρωτοκολλητή του Ανωτάτου Δικαστηρίου, προκειμένου να εργασθεί προς την κατεύθυνση αυτή, λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρθηκαν στην Έκθεση. Η Επίτροπος εισηγήθηκε, περαιτέρω, μέχρι την εισαγωγή συστήματος, να κοινοποιηθεί, εκ μέρους της Αρχιπρωτοκολλητού, εγκύκλιος, προς του Πρωτοκολλητές των Επαρχιακών δικαστηρίων, με την οποία να δίδονται σαφείς οδηγίες για δίκαιη κατανομή των εργασιών διερμηνείας στους ενδιαφερόμενους, στη βάση των προσόντων και της αξίας τους.

3.4. Παρόλο που ο Επίτροπος δεν παρεμβαίνει σε περιπτώσεις που έχουν δημιουργηθεί δικαιώματα τρίτων προσώπων, εξέτασε παράπονο (Α/Π 2337/2013) αναφορικά με διορισμό επί συμβάσει στη θέση Εκπαιδευτή Δομικών στη Μέση Τεχνική Εκπαίδευση, Αρχιτέκτονα, ενώ οι εκπαιδευτικές ανάγκες, όπως αυτές είχαν κατά πρώτον καλυφθεί, ήταν στη θέση Πολιτικού Μηχανικού.

Για το ίδιο θέμα εξετάστηκε επιπρόσθετος ισχυρισμός ως προς το ότι οι Αρχιτέκτονες τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης, έναντι των Πολιτικών Μηχανικών, σε θέματα διορισμών στον Κλάδο των Δομικών και ότι δεν λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αλλιώς, αντίθετα, το θέμα αντιμετωπίζεται ωςάν και οι δύο ειδικότητες να είναι σε θέση να διδάξουν όλα τα μαθήματα του Κλάδου.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι οι συνθήκες είναι τέτοιες που ευνοούν τον κατά το δοκούν καθορισμό των υπηρεσιακών αναγκών από πλευράς εμπλεκόμενου Υπουργείου, αφού αυτό θεωρεί ότι αμφότερες οι ειδικότητες των Αρχιτεκτόνων και των Πολιτικών Μηχανικών μπορούν να διδάξουν αρκετά από τα μαθήματα Δομικών. Όπως στην Έκθεση σημειώθηκε, το εμπλεκόμενο Υπουργείο, με τη γενικότητα με την οποία προβάλλει την πιο πάνω θέση, δεν μπορεί να πείσει για την ορθότητά της, τουλάχιστον χωρίς οποιαδήποτε συγκεκριμένα επιχειρήματα που να την στηρίζουν. Δεν αποκλείστηκε, ακόμα, το ενδεχόμενο αν το Υπουργείο ευνοεί την εργοδότηση διοριστέου της Α' ή της Β' ειδικότητας, να παρουσιάσει τις ανάγκες του κατά τρόπο που θα οδηγούσε στον διορισμό αυτού του διοριστέου, αποκλείοντας, έτσι, διοριστέο της άλλης ειδικότητας.

Η Επίτροπος, παρόλο που σημείωσε ότι δεν είναι ειδική επί του θέματος, απέκλεισε την πιθανότητα τα όρια ανάμεσα στις δύο επιστήμες (Πολιτική Μηχανική - Αρχιτεκτονική) να είναι τόσο ασαφή. Στην περίπτωση αυτή, ανέφερε, προκειμένου το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να αποσείσει από τους ώμους του το βάρος της καχυποψίας που ευλόγως διατηρούν οι διοριστέοι των συγκεκριμένων ειδικοτήτων, περί προνομιακής μεταχείρισης της μίας ειδικότητας εις βάρος της άλλης, θα μπορούσε να καθορίσει ποια ακριβώς μαθήματα διδάσκει η κάθε ειδικότητα. Έτσι, και διαφάνεια θα επικρατεί και η πιθανότητα κατά το δοκούν δράσης θα εκμηδενιστεί.

Προς συμμόρφωση στις εισηγήσεις της Επιτρόπου, η Γενική Διευθύντρια του εμπλεκόμενου Υπουργείου, υπέβαλε στην Επίτροπο σχετικό κατάλογο, στον οποίο καθορίστηκαν τα μαθήματα που μπορούν να διδάξουν οι καθηγητές των υπό αναφορά ειδικοτήτων.

II. ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

1. Το θέμα της διαμονής παιδιών διαζευγμένων γονέων, ως κριτήριο εγγραφής τους σε συγκεκριμένο σχολείο, απασχόλησε για άλλη μια χρονιά το Γραφείο μου. Συγκεκριμένα (Α/Π 1674/2014), απορρίφθηκε αίτηση μετεγγραφής σε Λύκειο, που εμπίπτει στην εκπαιδευτική περιφέρεια του νέου τόπου μόνιμης διαμονής του, μαθητή-παιδιού διαζευγμένων γονέων.

Οι παραπονούμενοι και από κοινού ασκούντες τη γονική μέριμνα, ανέφεραν ότι το παιδί τις καθημερινές διαμένει με τον πατέρα του και τα Σαββατοκύριακα με τη μητέρα του. Περί τον Ιανουάριο 2014, όταν δηλώνονταν οι διευθύνσεις διαμονής των παιδιών για σκοπούς εγγραφής τους στο Λύκειο που θα φοιτούσαν τον επόμενο χρόνο, οι ίδιοι δήλωσαν ως τόπο διαμονής του παιδιού την κατοικία της μητέρας, καθότι ο πατέρας έψαχνε τότε για αγορά οικίας, της οποίας η διεύθυνση ήταν, βεβαίως, ακόμα άγνωστη. Τον Απρίλη του 2014, ο πατέρας απέκτησε τη νέα του στέγη και μόλις εξασφάλισε τον τίτλο ιδιοκτησίας (23/5/2014) υπέβαλε αίτηση μετεγγραφής του γιου του από το Παγκύπριο Γυμνάσιο, στο οποίο θα φοιτούσε με βάση τη δηλωθείσα διεύθυνση διαμονής της μητέρας, στο Λύκειο Δασούπολης, με βάση τον τόπο κατοικίας του πατέρα.

Από την έρευνα προέκυψε ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θεώρησε αυτονόητο ότι το παιδί έχει ή πρέπει να έχει ως κηδεμόνα τη μητέρα, παρόλο που τη γονική μέριμνα ασκούν από κοινού οι γονείς. Όπως η Επίτροπος ανέφερε, η δήλωση των γονέων ότι το παιδί διαμένει κυρίως με τον πατέρα αποτελεί καθοριστικό στοιχείο προσδιορισμού του σχολείου στο οποίο θα πρέπει αυτό να φοιτήσει. Ο τρόπος ή η αναγκαιότητα επαλήθευσης της δήλωσης αυτής είναι θέμα που εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου, υποδείχθηκε, η οποία, όμως, σε κάθε περίπτωση πρέπει να ασκείται κατά λογικό τρόπο και χωρίς να ταλαιπωρεί αδικαιολόγητα τους γονείς.

Η Επίτροπος, καταρρίπτοντας τις θέσεις του Υπουργείου, σημείωσε ότι, όταν διαζευγμένοι γονείς δεν διαφωνούν ως προς τον τόπο διαμονής των παιδιών, δεν απαιτείται απόφαση του δικαστηρίου που να ρυθμίζει το θέμα αυτό. Επιπλέον, επισημάνθηκε ότι στις περιπτώσεις διαζευγμένων γονέων μαθητών, οι οποίοι ασκούν από κοινού την γονική μέριμνα, με συναινετικές λύσεις ακόμη και ως προς το θέμα της διαμονής των παιδιών, το εμπλεκόμενο Υπουργείο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη αυτό τον παράγοντα. Σε τέτοιες περιπτώσεις υπάρχουν, στην ουσία, δύο μονογονεϊκές οικογένειες, χωρίς να αποκλείεται το παιδί να έχει δύο

κατοικίες, να ζει, δηλαδή, ορισμένες ημέρες στο σπίτι του πατέρα και ορισμένες στο σπίτι της μητέρας, όπως φαίνεται ότι γίνεται στην παρούσα που, κατά τις μέρες λειτουργίας του σχολείου, το παιδί διαμένει στην κατοικία του πατέρα. Κατ' επέκταση, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα πρέπει να αποδέχεται ως κατοικία εκείνην που και οι δύο γονείς συναινούν να δηλωθεί ως κατοικία, για σκοπούς καθορισμού του σχολείου στο οποίο θα εγγραφεί το παιδί.

Έγινε εισήγηση για επανεξέταση του αιτήματος μετεγγραφής του γιου των παραπονούμενων, η οποία υλοποιήθηκε και κατέληξε στην ικανοποίηση του αιτήματος των παραπονουμένων.

III. ΗΜΙΚΡΑΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

1. Την απαξιωτική στάση την οποία είχε τηρήσει η Αρχή Λιμένων Κύπρου (Α/Π 224/2013), τόσο απέναντι στον θεσμό του Επιτρόπου Διοικήσεως, όσο και απέναντι στον έκτακτο τότε υπάλληλό της και στο δικαίωμά του να τύχει το παράπονό του διερεύνησης από την Επίτροπο, ήταν η διαπίστωση της τελευταίας. Στην προκειμένη περίπτωση, έκτακτος Λιμενικός λειτουργός υπέβαλε παράπονο αναφορικά με τον τρόπο που η Αρχή χειριζόταν το θέμα της κατανομής της υπερωριακής απασχόλησης των πλοηγών. Μετά την υποβολή του παραπόνου του, ο έκτακτος υπάλληλος απελύθη, επειδή, όπως ισχυρίστηκε, κατέφυγε στην Επίτροπο, ενώ όλες οι επιστολές της τελευταίας προς την Αρχή, για σκοπούς διερεύνησης του παραπόνου, ουδέποτε απαντήθηκαν. Στην Έκθεσή της η Επίτροπος εξέφρασε την απaréσκειά της για τον τρόπο που η εμπλεκόμενη Αρχή έχει αντιμετωπίσει τον θεσμό και τον παραπονούμενο και την κάλεσε στο μέλλον να επιδεικνύει περισσότερο σεβασμό στα δικαιώματα των διοικούμενων.

Θ. ΤΟΜΕΑΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ - ΠΟΛΙΤΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Στις 11 Ιουλίου 2014 τέθηκε σε ισχύ ο περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμο, (Ν. 109 (Ι)/2014), με βάση τις πρόνοιες του οποίου, αιτήσεις για δημόσιο βοήθημα που εκκρεμούσαν μέχρι τότε και δεν είχαν ακόμα εξεταστεί, δεν θα προωθούνταν, αφού οι αιτητές θα έπρεπε να υποβάλουν νέα αίτηση για να τους παραχωρηθεί το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.

Εν όψει των πιο πάνω, παράπονα που εκκρεμούσαν για διερεύνηση στο Γραφείο μου και αφορούσαν αιτήσεις για παροχή δημοσίου βοηθήματος δεν προωθήθηκαν περαιτέρω και οι παραπονούμενοι ενημερώθηκαν με σχετική επιστολή και καθοδηγήθηκαν να υποβάλουν αίτημα για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.

Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί, ότι σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας αυτής, συστάθηκε νέα υπηρεσία, η Υπηρεσία Διαχείρισης Πρόνοιας, η οποία είναι αρμόδια για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα ή/και άλλη παροχή ή/και άλλες παροχές, της οποίας ο Προϊστάμενος τηρεί σχετικό Μητρώο με τα ονόματα και άλλα στοιχεία των αιτητών ή /και δικαιούχων. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις περίπου 70.000 νέες αιτήσεις που υποβλήθηκαν για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, αποτέλεσε την αιτία παρατηρούμενων καθυστερήσεων στην εξέταση και έγκριση των αιτήσεων αυτών. Παρέμβαση για το θέμα των καθυστερήσεων, έγιναν από το Γραφείο μου περί το τέλος του έτους 2014, με αφορμή συγκεκριμένα παράπονα που μου είχαν υποβληθεί και από αναφορές στα ΜΜΕ. Όπως διαφάνηκε τότε και, φαίνεται, ότι ισχύει ακόμα μέχρι και σήμερα, η αρμόδια υπηρεσία δεν ήταν κατάλληλα οργανωμένη, ώστε να μπορέσει να δεχθεί και να διαχειριστεί τον τεράστιο αριθμό αιτήσεων που έχει υποβληθεί. Το θέμα αυτό απασχολεί σήμερα το Γραφείο μου και βρίσκεται σε εξέλιξη γενικότερη διερεύνηση της κατάστασης που δημιουργήθηκε.

Πιο κάτω αναφέρονται ενδεικτικά, θέματα τα οποία επιλύθηκαν άμεσα, είτε με τηλεφωνική παρέμβαση είτε με επίπου επίσκεψη στα γραφεία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών:

⚙ Σε τρεις περιπτώσεις, το Τμήμα Οδικών Μεταφορών εξέδωσε, μετά από παρέμβασή μας και αφού είχε σημειωθεί πολύμηνη καθυστέρηση, κυπριακή άδεια οδήγησης στους παραπονούμενους, σε αντικατάσταση των προηγούμενων που είχαν εξασφαλίσει οι παραπονούμενοι, από το Ηνωμένο Βασίλειο και είχαν λήξει.

⚙ Εθνοφρουρός, ο οποίος υπερετούσε σε πολύ απομακρυσμένη περιοχή από το σπίτι του, μετά από παρέμβασή του Γραφείου μας μετατέθηκε σε μονάδα στη Πάφο, όπου είναι και ο τόπος διαμονής του.

⚙ Στρατεύσιμος, ο οποίος για λόγους υγείας έλαβε αναστολή κατάταξης στο στρατό για ένα έτος και φοιτά στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, έλαβε, μετά από παρέμβασή μας, παράταση της αναστολής στράτευσης, αφού οι αρχικοί λόγοι εξακολουθούν να υφίστανται.

⚙ Μετά από παρέμβαση μας, η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού, προχώρησε στη λήψη μέτρων, για απομάκρυνση σκουπιδιών και άθλιων άχρηστων υλικών από το Καρνάγιο Λεμεσού.

⚙ Το Τμήμα Οδικών Μεταφορών παραχώρησε, μετά από παρέμβασή μας, άδεια καταλληλότητας για το μηχανοκίνητο όχημα του παραπονούμενου, αφού πληρούσε τις προϋποθέσεις του νόμου.

⚙ Μετά από παρέμβασή μας, ο Δήμος Αγίας Νάπας προχώρησε στην αποκατάσταση του τρόπου λειτουργίας του συστήματος πληρωμής τελών στους χώρους στάθμευσης, οι οποίοι παρουσίαζαν πρόβλημα επιλογής χρόνου και αντίστοιχου τέλους.

⚙ Λήπτες δημοσίου βοηθήματος έλαβαν το δώρο Χριστουγέννων που είχε καθυστερήσει, μετά από ενέργειες του Γραφείου μας.

⚙ Με υποδείξεις του Γραφείου μας, το Τμήμα Οδικών Μεταφορών διαπίστωσε ότι εσφαλμένα επέβαλλε στην παραπονούμενη επιβαρυντικό τέλος για σκοπούς ανανέωσης της άδειας κυκλοφορίας του οχήματος της, με αποτέλεσμα, το ποσό αυτό να πιστωθεί στα τέλη κυκλοφορίας, του ίδιου οχήματος, για την επόμενη χρονιά.

⚙ Μετά από παρέμβαση του Γραφείου μας, εξεδόθη πιστοποιητικό γέννησης του γιου της παραπονούμενης, ο οποίος γεννήθηκε στις Βρυξέλλες.

⚙ Το Τμήμα Οδικών Μεταφορών αρνήθηκε να επιτρέψει στον παραπονούμενο να παρακαθίσει στην πρακτική δοκιμασία, για εξασφάλιση του Πιστοποιητικού Επαγγελματικής Ικανότητας, επειδή η άδεια οδηγού, που κατείχε, είναι αγγλική και όχι κυπριακή. Μετά από παρέμβαση του Γραφείου μας, και με δεδομένο ότι οι άδειες οδηγού, οι οποίες έχουν εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, έχουν την ίδια ισχύ με αυτές που εκδίδει η Δημοκρατία, ορίστηκε άμεσα νέα εξέταση.

- ⚙ Το Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών αποζημίωσε, με βάση την ευρωπαϊκή νομοθεσία, παραλήπτη ταχυδρομικού αντικειμένου, το οποίο είχε αποδεδειγθεί.
- ⚙ Το Τμήμα Οδικών Μεταφορών μεταβίβασε αυτοκίνητο, σε άτομο που είχε το ίδιο όνομα με τον δικαιούχο να εγγραφεί ως ιδιοκτήτης και παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες του πρώτου για διόρθωση του λήθους, αυτό δεν έγινε κατορθωτό, παρά μόνο μετά από την παρέμβαση του Γραφείου μας.
- ⚙ Μετά από παρέμβαση του Γραφείου μας απαντήθηκαν επιστολές παραπονύμενων, που έμειναν για μήνες αναπάντητες.

Υ. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Κάθε χρόνο, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως προσκαλεί την Επίτροπο να παρουσιάσει την Ετήσια Έκθεσή της για το προηγούμενο έτος. Επιπρόσθετα, οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, μετά από προγραμματισμό συζήτησης για Έκθεση της Επιτρόπου, προσκαλούν την τελευταία να παρουσιάσει τις θέσεις της και καλούν τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες να παραθέσουν τα μέτρα τα οποία έλαβαν για υλοποίηση των εισηγήσεων ή των συστάσεών της. Τέλος, η Επίτροπος προσκαλείται να παραστεί σε συνεδριάσεις Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για να εκφράσει τις απόψεις σε σχέση με πρόνοιες νομοθεσιών ή θεμάτων που σχετίζονται με τις αρμοδιότητές της.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2014, η Επίτροπος ή μέλη του προσωπικού του Γραφείου, συμμετείχαν στις ακόλουθες συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών:

1. Κοινοβουλευτική επιτροπή θεσμών, αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως

4 Μαρτίου και 16 Σεπτεμβρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: η κατ' επανάληψη μη συμμόρφωση της Δημόσιας Υπηρεσίας, της Αστυνομίας, του Στρατού, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις αποφάσεις των Δικαστηρίων.

18 Μαρτίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του νομοσχεδίου που φέρει τον τίτλο ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2013.

10 Ιουνίου και 1 Ιουλίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση θεμάτων που αφορούν α) τις αρμοδιότητες της Επιτρόπου, β) τα προβλήματα που προκύπτουν από τη μη ανταπόκριση υπηρεσιών του κράτους προς το κοινό και τρόπους αντιμετώπισής τους και γ) τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και την εξυπηρέτηση του πολίτη.

2. Κοινοβουλευτική επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών

13 Ιανουαρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: ενημέρωση για τα πρόσφατα γεγονότα στις Κεντρικές Φυλακές που είχαν ως αποτέλεσμα δύο θανάτους καταδίκων και την εξέγερση των κρατουμένων.

3 Φεβρουαρίου, 26 και 31 Μαρτίου και 4 Απριλίου 2014 - στη συνεδρίαση για συζήτηση του νομοσχεδίου που φέρει τον τίτλο ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των θυμάτων Νόμος του 2014.

16 και 23 Ιουνίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: ενημέρωση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την πορεία εφαρμογής των μέτρων εκσυγχρονισμού και ποιοτικής αναβάθμισης του σωφρονιστικού συστήματος, που εξήγγειλε ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

15 Σεπτεμβρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: ενημέρωση για την έρευνα της Οργάνωση HFC “Hope For Children” - UNCRC Policy Centre για τα ασυνόδευτα παιδιά στην Κύπρο και την υποστήριξη από τις κρατικές υπηρεσίες.

13 Οκτωβρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: τα πιθανά προβλήματα που υπάρχουν στο Κυβερνητικό Καταφύγιο για Αναγνωρισμένα Θύματα Εμπορίας Προσώπων και οι τρόποι αντιμετώπισής τους.

24 Νοεμβρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: η ανάγκη υπογραφής και κύρωσης της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

3. Κοινοβουλευτική επιτροπή παιδείας

18 Φεβρουαρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: η ανάγκη ενημέρωσης της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας αναφορικά με τα κριτήρια εισδοχής των φοιτητών στην ιατρική σχολή του Πανεπιστημίου Κύπρου.

10 Ιουνίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση των θεμάτων: α) τα προβλήματα που υπάρχουν στην προσέληψη ξένων φοιτητών στην Κύπρο και η εξεύρεση των καλύτερων δυνατών λύσεων αντιμετώπισής τους και β) η εξέταση της διαδικασίας επικύρωσης εγγραφών και εισόδου αλλοδαπών φοιτητών στην Κύπρο και τα προβλήματα που συσσωρεύονται.

17 Ιουνίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση των θεμάτων: α) ενημέρωση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας για τα αποτελέσματα της διαδικασίας για την αγορά υπηρεσιών από εκπαιδευτικούς, για τη διδασκαλία μαθημάτων στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, β) τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί που απασχολούνται στα απογευματινά και βραδινά προγράμματα του Υπουργείου Παιδείας και οι οποίοι, μετά την κατάργηση του ΙΔΑΒΕΠ, εργοδοτούνται με τη μορφή αγοράς υπηρεσιών και γ) τα προβλήματα που προκύπτουν για τους μαθητές των ιδιωτικών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εξαιτίας της δυσπραγίας των οικογενειών τους και της αδυναμίας τους να αποπληρώσουν τα δίδακτρά τους. Το δικαίωμα των μαθητών να λαμβάνουν το πιστοποιητικό προαγωγής στην επόμενη τάξη ή αποφοίτησής τους και ο ρόλος και οι ευθύνες των κρατικών υπηρεσιών και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

8 Ιουλίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: η μη εργαστηριοποίηση του μαθήματος της Χημείας σε ορισμένα Γυμνάσια και η δυσμενής διάκριση σε βάρος των μαθητών αυτών των σχολείων.

7 Οκτωβρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: όροι και κριτήρια των σχεδίων επιχορηγήσεων από το ΘΟΚ των ελεύθερων θεάτρων και η ενδεχόμενη τροποποίησή τους.

4. Κοινοβουλευτική επιτροπή νομικών

15 Ιανουαρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: η κατάσταση στις Κεντρικές Φυλακές με αφορμή τις πρόσφατες διαδοχικές αυτοκτονίες δύο κρατουμένων στις φυλακές.

4 και 11 Ιουνίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση: α) του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου του 2014, β) του περί της Ποινικοποίησης Ορισμένων Σεξουαλικών Αδικημάτων κατά Ανηλίκων και της Εποπτείας των Σεξουαλικά Αδικοπραγούντων κατά Ανηλίκων Νόμου του 2014 και γ) εποπτεία των παιδόφιλων στην Κύπρο μετά την αποφυλάκισή τους.

5. Κοινοβουλευτική επιτροπή υγείας

6 Φεβρουαρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για ενημέρωση της Επιτροπής για την εφαρμογή της Νομοθεσίας για την Κατοχύρωση και την Προστασία των Δικαιωμάτων των Ασθενών.

1 Ιουλίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση α) του περί της Εφαρμογής της Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής Νόμου του 2005 (πρόταση νόμου) και β) του περί της Εφαρμογής της Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής Νόμου του 2014 (νομοσχεδίου).

6. Κοινοβουλευτική επιτροπή εργασίας και κοινωνικών ασφαλίσεων

3 Φεβρουαρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση των θεμάτων: α) η ανάγκη καθορισμού από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης του υπέρμετρου βάρους για υπηκόους της ΕΕ με βάση την ευρωπαϊκή Οδηγία 38/2014 και τον περί Εγκατάστασης Ευρωπαίων Πολιτών Νόμο σε σχέση με το σύστημα Κοινωνικής Πρόνοιας της Δημοκρατίας και β) οι συνθήκες κοινωνικής στήριξης αναξιοπαθούντων ευρωπαίων πολιτών και πολιτών τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν εκτός των χωρών τους σε άλλες χώρες εντός της ΕΕ και τρόπος εξεύρεσης κονδυλίων μέσω της ΕΕ για ενίσχυση των κρατών μελών για αντιμετώπιση του προβλήματος.

17 Νοεμβρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση των θεμάτων: α) η αναλογική καταβολή της Σύνταξης Χηρείας στις περιπτώσεις που ο ή η σύζυγος που έχει αποβιώσει είχε συνάψει δύο ή περισσότερους γάμους, β) ο εκσυγχρονισμός του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου και συγκεκριμένα του άρθρου 41, έτσι ώστε να αποτρέπεται άνιση μεταχείριση πολιτών που διεκδικούν συντάξεις χηρείας, λόγω μακρόχρονων και σταθερών συμβιωτικών σχέσεων εκτός του γάμου και γ) ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2013 (πρόταση Νόμου).

7. Κοινοβουλευτική επιτροπή παρακολούθησας σχεδίων αναπτύξεως και ελέγχου δημοσίων δαπανών

21η Ιανουαρίου 2014 - συμμετοχή στη συνεδρίαση για συζήτηση του θέματος: η αναγκαιότητα ελέγχου των διαδικασιών γνωστοποίησης πρόθεσης κήρυξης ιδιοκτησιών σε «αρχαία μνημεία» με βάση των περί Αρχαιοτήτων Νόμο, οι καθυστερήσεις που παρατηρούνται στις διαδικασίες επίταξης και απαλλοτρίωσης των περιουσιών, καθώς και η καθυστέρηση που παρατηρείται στην καταβολή των αποζημιώσεων στους ιδιοκτήτες.

VI. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1. Εισαγωγή

Τόσο η Επίτροπος, όσο και Λειτουργοί του Γραφείου δίνουν διαλέξεις και συμμετέχουν σε συνέδρια, εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια, που διοργανώνονται στην Κύπρο και στο εξωτερικό και παρέχουν τη δυνατότητα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, σε σχέση με τα θέματα χρηστής διοίκησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στα πλαίσια της συνεργασίας του με άλλους εθνικούς Διαμεσολαβητές (Ombudsmen) και με τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, είναι μέλος του Διεθνούς Ινστιτούτου Ombudsmen (International Ombudsman Institute), του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ombudsmen (European Ombudsman Institute) και του Μεσογειακού Οργανισμού Ombudsmen (Association of Mediterranean Ombudsmen). Οι οργανισμοί αυτοί έχουν σκοπό την προώθηση και ενδυνάμωση του έργου του Ombudsman και την ανταλλαγή γνώσεων, εμπειριών και καλών πρακτικών, μέσω συναντήσεων, όπου συζητούνται γενικά, αλλά και εξειδικευμένα θέματα, που σχετίζονται με την όλη εργασία των Ombudsmen.

2. Συμμετοχή σε εκδηλώσεις/δραστηριότητες στην Κύπρο

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργοί του Γραφείου, έλαβαν μέρος σε συνέδρια, διαλέξεις, εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια, που έγιναν στην Κύπρο, και είχαν σχέση με τον ρόλο και την εργασία του Επιτρόπου Διοικήσεως. Σημειώνονται, ενδεικτικά, οι πιο κάτω ομιλίες/διαλέξεις:

- ⚙ Στις 22 Ιανουαρίου 2014, η Επίτροπος Διοικήσεως μίλησε σε εκδήλωση του Πανεπιστημίου Λευκωσίας για την βελτίωση των συνθηκών στις φυλακές.
- ⚙ Στις 6 Μαρτίου 2014, η Λειτουργός του Γραφείου κ. Ζηναΐδα Ονουφρίου έδωσε διάλεξη για τον θεσμό του Επιτρόπου Διοικήσεως σε φοιτητές του πρώτου και δεύτερου έτους σπουδών του Τμήματος Νομικής, στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- ⚙ Στις 8 Απριλίου 2014, η Επίτροπος Διοικήσεως παρουσίασε σε Δημοσιογραφική Διάσκεψη μαζί με τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως το εγχειρίδιο με τίτλο «Κατευθυντήριες Αρχές για την Πρόληψη των Αυτοκτονιών σε φυλακές και χώρους κράτησης».

✿ Στις 12 Απριλίου 2014, η Επίτροπος Διοικήσεως συμμετείχε ως ομιλητής στη Δημόσια Διαβούλευση μετά από πρόσκληση της Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με θέμα «ο εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας για την υιοθεσία».

✿ Στις 5 Ιουνίου 2014, η Λειτουργός του Γραφείου κ. Νάσια Διονυσίου μίλησε σε περιβαλλοντική εκδήλωση του Κέντρου Μελετών ΑΚΤΗ και του ΙΗ' Δημοτικού Σχολείου Αγίου Αντωνίου Λεμεσού με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος. Θέμα της εκδήλωσης ήταν εξοικονόμηση του νερού με επίκεντρο τα παιδιά.

✿ Στις 23-26 Ιουνίου 2014, ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου κ. Γιώργος Π. Κρασσάς παρουσίασε το θέμα “Monitoring of Returns in the Framework of E.C. Directive 115/2008” στο σεμινάριο “Global View on Immigration, Return and Readmission Issues”, που έγινε στη Λεμεσό.

✿ Στις 26 Ιουνίου 2014, η Λειτουργός του Γραφείου κ. Θέκλα Δημητριάδου συμμετείχε σε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα: «Προκλήσεις και Προοπτικές Στήριξης Αιτητών Ασύλου και Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας στην Κύπρο», στο Σπίτι της Ευρώπης στη Λευκωσία.

✿ Στις 26 Ιουνίου 2014, η Λειτουργός του Γραφείου κ. Κάθια Καμπανελλιά έδωσε διάλεξη με θέμα «Σεξουαλικότητα και Νομοθεσία» που διοργανώθηκε από το Γραφείο Ψυχολογικής Στήριξης του Πανεπιστημίου Κύπρου σε συνεργασία με τον Κυπριακό Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού.

✿ Στις 10 Νοεμβρίου 2014, η Επίτροπος Διοικήσεως παρουσίασε σε Δημοσιογραφική Διάσκεψη την Ετήσια Έκθεση του Γραφείου για το έτος 2013.

✿ Στις 15 Νοεμβρίου 2014, η Επίτροπος Διοικήσεως χαιρέτισε τη Γενική Συνέλευση της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Οργανώσεων Αναπήρων.

✿ Στις 22 Νοεμβρίου 2014, η Επίτροπος Διοικήσεως μίλησε σε Συνέδριο που συνδιοργανώθηκε από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού και την Επιτροπή Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Νοητική Αναπηρία, με θέμα «Σεξουαλική κακοποίηση: Πρόληψη και προστασία των νέων με νοητική αναπηρία».

✿ Ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως κ. Γιώργος Π. Κρασσάς κατά το έτος 2014 έκανε δύο παρουσιάσεις σε Μέλη του Συνδέσμου Καταναλωτών Κύπρου με θέμα «Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - Αρμοδιότητες και Οικονομική κρίση».

🌀 Μέσα στα πλαίσια της συνεργασίας του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης λειτουργοί του Γραφείου συνέχισαν κατά το 2014 τις διαλέξεις για τον θεσμό του Επιτρόπου Διοικήσεως στους νεοεισερχομένους στη Δημόσια Υπηρεσία.

🌀 Κατά τη διάρκεια του 2014, Λειτουργοί του Γραφείου παρουσίασαν διαλέξεις με θέμα «Σωφρονιστικό Ίδρυμα και Ανθρώπινα Δικαιώματα» στα πλαίσια του προγράμματος εκπαίδευσης Δεσμοφυλάκων στην Αστυνομική Ακαδημία.

3. Συμμετοχή σε διεθνείς συναντήσεις

🌀 Η Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ο Πρώτος Λειτουργός του Γραφείου κ. Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν στην 8η Συνάντηση του Μεσογειακού Οργανισμού Ombudsmen, που έγινε στα Τίρανα της Αλβανίας, στις 26-27 Ιουνίου 2014. Το θέμα της Συνάντησης ήταν “Strengthening democracy: which partners for the Ombudsmen?”. Ο οργανισμός αυτός αποτελεί μία πλατφόρμα συνεργασίας των γραφείων Ombudsmen της Νότιας Ευρώπης και της Βόρειας Αφρικής.

🌀 Στις 27-29 Απριλίου 2014, ο Ανώτερος Λειτουργός κ. Γιώργος Π. Κρασσάς, συμμετείχε στο 9ο Σεμινάριο των Λειτουργών - Συνδέσμων (Liaison Officers) του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ombudsmen που έγινε στο Στρασβούργο και διοργανώθηκε από το Γραφείο του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή (European Ombudsman).

🌀 Ο Λειτουργός του Γραφείου κ. Πανίκος Γιωργαλλής, συμμετείχε σε σεμινάριο με θέμα: «Εθελούσιες Επιστροφές: Διαδικασίες και Πρακτικές Εφαρμογές» που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας σε συνεργασία με το ερευνητικό Κέντρο CARDET στα πλαίσια συγχρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφών και την Κυπριακή Δημοκρατία μέσα στα πλαίσια της δράσης «Εγκαθίδρυση ενός πολύπλευρου δικτύου μεταξύ διαφόρων χωρών για θέματα επιστροφών», που έγινε στη Μαδρίτη, στις 4-5 Ιουνίου 2014.

🌀 Η Λειτουργός του Γραφείου κ. Κατερίνα Χαρίτου, συμμετείχε στο 5ο Φόρουμ Εργασίας για την υλοποίηση της Σύμβασης, με θέμα τη δικαιοπρακτική ικανότητα και την αποτελεσματική, ισότιμη πρόσβαση των ΑμεΑ στη δικαιοσύνη, το οποίο διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις 22-23 Οκτωβρίου 2014, στις Βρυξέλλες.

4. Επιμόρφωση προσωπικού

Κατά τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2014, οι Λειτουργοί του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, παρακολούθησαν στην Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης διήμερο εργαστήριο για ομαδική εργασία. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες συζήτησαν θέματα επίλυσης διαφορών, διαχείρισης άγχους, βελτίωση της επικοινωνίας, δημιουργία ομαδικού πνεύματος κ.ά.

VII. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Κατά το 2014, εργάστηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, 29 λειτουργοί (επιστημονικό προσωπικό).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ		
1	Άριστος Τσιάρτας	Πρώτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
2	Ελένη Χατζηττοφή	Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
3	Μαρία Χριστοφόρου	Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
4	Γιώργος Κρασσάς	Ανώτερος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
5	Κώστας Ιωάννου	Λειτουργός Α' Γραφείου Ε.Δ.
6	Γεωργία Σταυρινίδου	Λειτουργός Α' Γραφείου Ε.Δ.
7	Γιώργος Κακώτας	Λειτουργός Α' Γραφείου Ε.Δ.
8	Νάσια Διονυσίου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
9	Νικολέττα Κουτσάκου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
10	Δέσποινα Μέρτακκα*	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
11	Έλενα Καρεκλή	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
12	Θέκλα Δημητριάδου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
13	Δέσποινα Κωνή	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
14	Μελίνα Τριγγίδου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
15	Γιώργος Διάκος	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
16	Αντωνία Κυριακίδου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
17	Κυριάκος Κυριάκου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
18	Μαρία Τσότηη	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
19	Τάσος Κωστέας	Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
20	Πρόδρομος Χριστοφή	Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
21	Γεωργία Πέρδικου	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
22	Πανίκος Γιωργαλλής	Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
23	Κατερίνα Καλλιητσιώνη	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
24	Νικόλας Κάιζερ	Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
25	Δωρόθεος Δωροθέου	Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
26	Κατερίνα Χαρίτου	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
27	Ζηναΐδα Ονουφρίου	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
28	Καλλιόπη Καμπανελλιά	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
29	Νιόβη Γεωργιάδη	Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.

Ο κ. Χρύσανθος Χρυσάνθης, ο οποίος κατέχει θέση Λειτουργού Α' του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως είναι από τον Μάρτιο 2013 αποσπασμένος στην Προεδρία της Δημοκρατίας.

*Η Λειτουργός του Γραφείου κ. Δέσποινα Μέρτακκα αποσπάστηκε από την 1η Ιουλίου 2014 μέχρι 30 Ιουνίου 2017, στο Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων.

Το Γραμματειακό προσωπικό απαρτίζουν:

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ		
1	Αθανασία Πρωτοπαπά	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
2	Τασούλα Βασιλειάδου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
3	Ελισάβετ Χρίστου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
4	Χριστίνα Μιχαήλ	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
5	Γεωργία Ανδρέου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
6	Ιωάννα Αναστασίου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
7	Χριστίνα Αναστασιάδου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
8	Αντωνία Διονυσίου	Έκτακτη Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
9	Ειρήνη Αυγουστή	Έκτακτη για γραφειακά καθήκοντα
10	Ειρήνη Πέππου	Βοηθός Γραφείου

Τέλος στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως απασχολούνται τρεις ωρομίσθιοι:

ΩΡΟΜΙΣΘΙΟΙ		
1	Πανίκος Ευσταθίου	Αχθοφόρος Κλητήρας
2	Μάριος Καραμικάλης	Αχθοφόρος Κλητήρας
3	Τούλα Αγαθοκλήδους	Υπεύθυνη καθαριότητας

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

